

Opdrachtgever

SZW

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Opdrachtnemer

Ipsos / G. Vullings, P. Houtenbos

Onderzoek

Kennis verplichtingen en detectiekans

2014

Einddatum – 9 maart 2015

Categorie

*Toezicht en functioneren van sociale
zekerheid*

Kennis verplichtingen en detectiekans 2014

Conclusie

Met een enquête onder 5.347 uitkeringsgerechtigden is het kennisniveau van uitkeringsgerechtigden aangaande hun plichten onderzocht. Daarnaast is gekeken hoe groot uitkeringsgerechtigden de detectiekans percipiëren als de plichten niet worden nagekomen. Het ging om de volgende wetten: AIO, AKW, ANW, AOW, Wajong, WAO, WIA, WW, WWB en ZW. De gemiddelde bekendheid met de plichten blijkt rond de 88% te liggen, bij de AKW en de AIO iets lager dan bij de andere wetten. Van de individuele plichten komen er maar enkele onder de 80% bekendheid. Het meest onbekend - met 60% - is de sollicitatieplicht bij de WIA. WW'ers schatten de detectie- en de strafkans bij overtreding het hoogst. De AOW-, AKW- en AIO-gerechtigden blijven daarentegen wat achter, hoewel ook zij in ruime meerderheid de kans groot achten dat overtredingen worden opgemerkt en bestraft.

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/6hynxv7k>

Rapportage

Kennis verplichtingen en detectiekans 2014

Voor: Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Door: Gaby Vullings en Pauline Houtenbos, Ipsos
Datum: 9 maart 2015
Project: 14015919

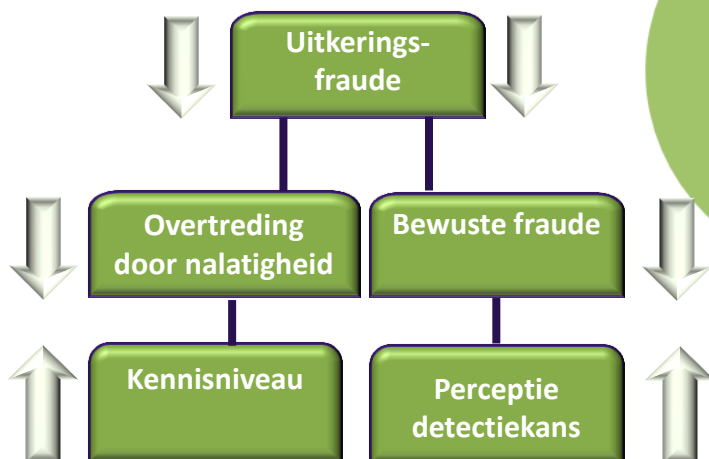
▪ Samenvatting en conclusie	02
▪ Achtergrond en onderzoeksopzet	07
▪ Kennis van verplichtingen	15
⇒ AOW	16
⇒ AKW	18
⇒ ANW	20
⇒ AIO	22
⇒ WAO	24
⇒ WIA	26
⇒ Wajong	28
⇒ WW	30
⇒ ZW	32
⇒ WWB	34
▪ Detectiekans	37
⇒ Reeds gecontroleerd	38
⇒ AOW	39
⇒ AKW	41
⇒ ANW	42
⇒ AIO	44
⇒ WAO	46
⇒ WIA	48
⇒ Wajong	50
⇒ WW	52
⇒ ZW	54
⇒ WWB	56
⇒ Hoogte van de boete	58
▪ Bijlage – houding en situatie	59

Samenvatting en conclusie

Voor u ligt de samenvatting van het onderzoek *Kennis van verplichtingen en Detectiekans*. In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft onderzoeksbureau Ipsos onderzoek gedaan onder 5.347 uitkeringsgerechtigden, van 10 verschillende wetten. Het ministerie gebruikt de resultaten van het onderzoek onder meer voor het jaarverslag, om verantwoording af te leggen over haar preventieve activiteiten wat betreft van uitkeringsfraude.

Met behulp van enquêteonderzoek heeft Ipsos vastgesteld wat het kennisniveau van uitkeringsgerechtigden is als het gaat om hun plichten. Daarnaast heeft zij vastgesteld hoe groot de uitkeringsgerechtigden de detectiekans percipiëren.

De gedachte is dat er een preventieve werking uit gaat van een hoog kennisniveau en een hoog ingeschatte detectiekans.

Het onderzoek wijst uit dat uitkeringsgerechtigden over het algemeen goed bekend zijn met hun verplichtingen. Ze weten goed over welke wijzigingen ze de uitkeringsinstantie dienen te informeren (de inlichtingsplichten) en welke acties er van hen verwacht worden (de inspanningsplichten).

Gemiddelde bekendheid plichten:

- ZW: 94%
- WW: 94%
- WAO: 90%
- ANW: 90%
- AOW: 89%
- WWB: 88%
- WIA: 87%
- Wajong: 85%
- AIO: 84%
- AKW: 78%

Gemiddelde kennisniveau inlichting- en inspanningsplichten

De gemiddelde bekendheid van de plichten ligt, afhankelijk van de wet, zo rond de 88 procent. Gemiddeld is een plicht dus bij zo'n 88 procent van de uitkeringsgerechtigden bekend.

Bij de AKW en de AIO ligt de gemiddelde bekendheid wat lager dan bij de andere wetten. Bij de AKW komt dit waarschijnlijk door het karakter van de AKW: mensen hoeven weinig moeite te doen om AKW te krijgen en zijn zich daardoor wellicht ook minder bewust van het feit dat het ontvangen van AKW ook plichten met zich mee brengt. Bij de AIO komt het wellicht ook doordat mensen zich er niet altijd bewust van zijn dat ze AIO ontvangen.

Als we naar de individuele plichten kijken (zie schema op de volgende pagina), dan zien we dat er maar enkele plichten zijn die onder de 80 procent bekendheid komen. De plicht die het meest onbekend is, is de sollicitatieplicht bij de WIA. Slechts zes op de tien WIA-ontvangers weet dat zij (in principe) verplicht zijn om te solliciteren. Een verklaring voor deze lage bekendheid kan zijn dat een deel van de WIA ontvangers (al dan niet tijdelijk) vrijgesteld is van deze plicht.

In dit overzicht ziet u per plicht het percentage dat zegt bekend te zijn met deze plicht.

Aanvang/einde gezamenlijke huishouding

- AOW: 91%
- ANW: 89%
- WWB: 87%
- AIO: 85%
- AKW: 77%

Wijziging inkomen

- WW: 97%
- WIA: 96%
- ZW: 95%
- Wajong : 94%
- WAO: 93%
- ANW: 90%
- WWB: 89%
- AIO: 82%

Wijziging aantal uur

- WW: 95%
- ZW: 91%
- WIA: 89%
- WAO: 87%
- WWB: 83%
- Wajong: 83%

Wijziging vermogen

- WWB: 87%
- AIO: 80%

Wijziging vermogen buitenland

- WWB: 84%
- AIO: 82%

Wijziging inkomen partner

- AIO gehuwd: 90%
- WWB samenwonend: 87%
- AOW gehuwd toeslag: 74%

Wijziging vermogen partner

- AIO gehuwd: 87 %
- WWB samenwonend: 84%

Melden verbetering gezondheid

- ZW: 98%
- WIA: 92%
- WAO: 91%
- Wajong: 85%

Opgeven verhuizing kind

- AKW: 78%

Melden inkomen kind ≥ 1.266

- AKW ≥ 16 jaar: 84%

Inlichtingsplichten

Verhuizing andere gemeente

- WWB: 91%

Verblijf in buitenland (>13 weken)

- AIO: 85%

Melden vakantie (>4 weken)

- WIA: 90%
- WAO: 86%
- Wajong : 74%

Melden vakantie

- WWB: 92%
- WW: 92%
- ZW: 91%

Inlichtingsplichten (vervolg)

Sollicitatieplicht

- WW: 99%
- WWB: 87%
- WIA: 60%

Verschijnen bij afspraken

- ZW: 99%
- WW: 97%
- WIA: 95%
- WWB: 94%
- WAO: 93%
- Wajong: 91%
- AIO: 83%

Uitvoeren taken Werkmap

- WW: 96%

Zo snel mogelijk betaald werk vinden

- WWB: 88%

Passend werk accepteren

- ZW: 91%
- WW: 90%
- WWB: 89%
- WIA: 87%
- nWajong 83%

Meewerken traject om kans op werk te vergroten

- WWB: 90%
- WW: 87%

Inspanningsplichten

In vergelijking met 2012 zien we bij de individuele plichten hier en daar een lichte daling. Maar op een uitzondering na, is het kennisniveau ook in 2014 erg hoog. Over het algemeen vinden uitkeringsgerechtigden het, naar eigen zeggen, niet moeilijk om te voldoen aan die plichten. Niet iedereen houdt zich echter even goed op de hoogte van veranderingen in de regels. Grofweg de helft houdt zichzelf op de hoogte. Hier en daar horen we wat kritische geluiden als het gaat over de vindbaarheid van informatie over de plichten en het gemak om wijzigingen door te geven. Zo'n tien procent uit zich negatief over deze aspecten.

Waar het kennisniveau vooral een relatie kent met overtredingen door nalatigheid, kent detectiekans vooral een relatie met bewust gepleegde fraude. De veronderstelling is dat wanneer men de kans groot acht dat een overtreding opgemerkt (en bestraft) wordt, men minder snel geneigd zal zijn om die overtreding te maken.

De gepercipieerde detectie- en straffkans* per wet is als volgt:

Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat de uitkeringsinstantie dit merkt?

- WW: 84%
- ANW: 83%
- WWB: 80%
- ZW: 79%
- WAO: 78%
- WIA: 78%
- Wajong: 77%
- AIO: 73%
- AKW: 71%
- AOW: 70%

Detectiekans

Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat u wordt bestraft als de uitkeringsinstantie dit merkt?

- WW: 89%
- ZW: 85%
- ANW: 83%
- WIA: 82%
- WWB: 82%
- WAO: 81%
- Wajong: 79%
- AOW: 75%
- AIO: 74%
- AKW: 72%

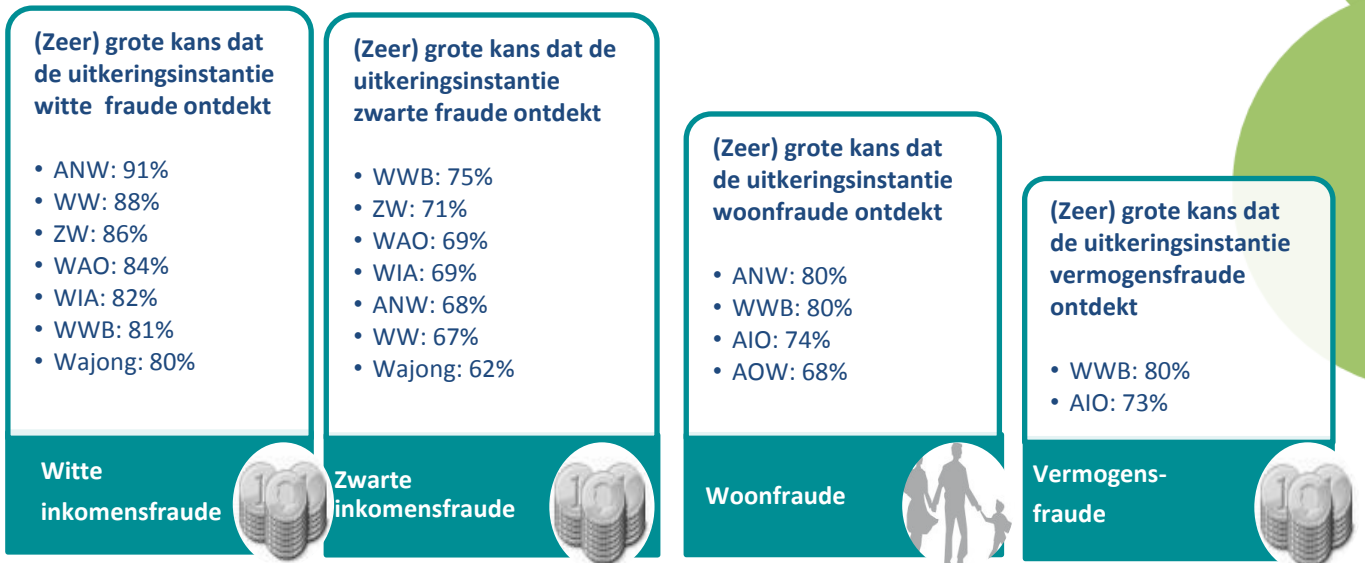
Straffkans

Van alle wetten, percipiëren de WW'ers de detectie- en de straffkans het hoogst. De AOW-, AKW- en AIO-gerechtigden blijven daarentegen wat achter. Hoewel ook onder hen de meerderheid de kans groot acht dat overtredingen opgemerkt en bestraft worden, is dit wel wat lager dan bij de andere wetten.

* In vergelijking met 2012 zien we over de gehele linie dat de detectie- en straffkans vaker als groot worden ingeschat. Echter het is niet uit te sluiten dat dit veroorzaakt wordt door een verandering in de vraagstelling. In 2014 hebben we aan de vraag toegevoegd 'stel u komt uw plichten niet na'.

Naast de algehele detectiekans, hebben we onderscheid gemaakt naar type overtreding*:

Niet verrassend wordt de detectiekans bij witte inkomensfraude, waarbij aan de Belastingdienst andere gegevens worden doorgegeven dan aan de uitkeringsinstantie, hoger ingeschat dan bij zwarte inkomensfraude (zwart werken). Bij zwarte fraude denkt overigens nog steeds een duidelijke meerderheid dat overtredingen ontdekt worden. Met name WWB'ers schatten de detectiekans hoog als het gaat om zwart werken.

Kijken we naar de woonfraude (verandering van de samenstelling van het huishouden) dan blijven de AOW'ers achter bij de andere. Waar acht op de tien ANW'ers en WWB'ers de kans groot achten dat dit ontdekt wordt, is het onder de AOW'ers slechts 68 procent. Tenslotte zien we dat als het om vermogensfraude gaat, WWB'ers de detectiekans hoger inschatten dan AIO'ers.

Naast de gepercipieerde detectie- en straffkans, hebben we ook vastgesteld wat de gepercipieerde controlekans is. Dat gegevens gecontroleerd worden aan de hand van gegevens van de Belastingdienst is anno 2014 inmiddels gemeengoed. Zo'n acht op de tien uitkeringsgerechtigden gaat er vanuit dat dit gedaan wordt. Dit is een behoorlijke stijging ten aanzien van 2012, toen nog maar zo'n tweederde dacht dat dit gedaan werd.

Ook zijn uitkeringsgerechtigden wat vaker dan in 2012 van mening dat de kans groot is dat er controles worden uitgevoerd op het werk of bij het huis van de uitkeringsgerechtigde zelf. Hoeveel uitkeringsgerechtigden de kans groot inschatten dat dergelijke bezoeken plaatsvinden, varieert sterk per wet. Van 30 procent bij de AOW'ers tot 61 procent bij de WWB'ers.

* Ook hier hebben we de vraagstelling aangepast, waardoor een vergelijking met 2012 niet goed te maken is.

**Achtergrond en
onderzoeksopzet**

Achtergrond en doelstelling

Handhaving en fraudebestrijding zijn een belangrijke voorwaarde om het sociale zekerheidstelsel in Nederland in stand te kunnen houden. Immers, fraude kost geld. Daarnaast brengt fraude het draagvlak voor de sociale zekerheid in gevaar. In dat geval gaat het niet zo zeer om daadwerkelijk gepleegde fraude, maar om de perceptie: als er in de perceptie van Nederlanders veel gefraudeerd wordt, zal hun vertrouwen in de uitvoering van het beleid afnemen.

Doel van de directie Uitvoeringsbeleid en Naleving: het mogelijk maken van het efficiënt en effectief opereren van de uitvoering in het domein werk en inkomen én het bevorderen van het naleven van de verplichtingen die de SZW-regelgeving oplegt aan burgers en bedrijven.

Uitkeringsfraude houdt in dat iemand een uitkering krijgt waar hij/zij geen recht op heeft. Of dat iemand een hogere uitkering ontvangt dan waar hij/zij recht op heeft. Het komt voor dat mensen bewust, met voorbedachten rade, uitkeringsfraude plegen. Maar het komt ook voor dat overtredingen veroorzaakt wordt door nalatigheid of een gebrek aan kennis. De overtreding is in dat geval minder verwijtbaar. 'Witte fraude'* met sociale zekerheidsuitkeringen is bijvoorbeeld een vorm van een overtreding die veelal door nalatigheid of een gebrek aan kennis (van de inlichtingenplicht) wordt veroorzaakt.

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft doelstellingen als het gaat om de gehele handhavingsketen, te weten preventie, opsporing en afdoening. In de Begroting en het Jaarverslag leggen de bewindslieden verantwoording af over de resultaten van het handhavingsbeleid.

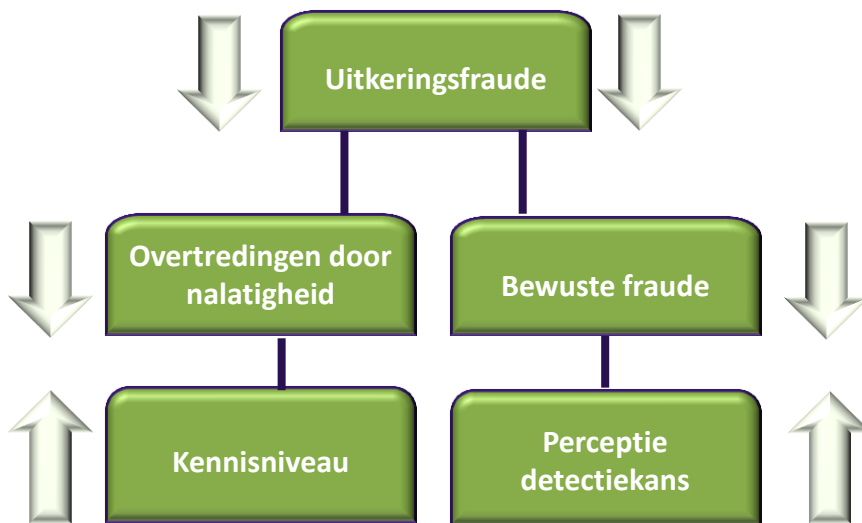
Om de preventie te kunnen monitoren, maakt het ministerie onder meer gebruik van gegevens die gebaseerd zijn op enquêteonderzoek onder uitkeringsgerechtigden. Het rapport dat u nu onder ogen heeft, betreft het enquêteonderzoek Kennis Verplichtingen en Detectiekans. In 2012 is het onderzoek voor het eerst in deze vorm uitgevoerd, waarbij de verschillende individuele regelingen alle op dezelfde eenduidige wijze worden beschouwd. Daarvoor hadden de uitvoeringsinstanties elk hun eigen onderzoek.

* De "witte" fraude is het verzwijgen van werkzaamheden of verdiensten in loondienst of als zelfstandige, waardoor ten onrechte een uitkering of een te hoge uitkering wordt verstrekt. Deze overtreding is vrij gemakkelijk te achterhalen door middel van gegevensuitwisseling van diverse instanties.

Omdat fraude zich per definitie lastig laat meten, heeft het ministerie ervoor gekozen om gebruik te maken van twee afgeleiden die wel goed vast te stellen zijn:

1. De kennis die mensen hebben over de verplichtingen waaraan zij moeten voldoen. De gedachte hierachter is dat wanneer mensen goed op de hoogte zijn van hun verplichtingen, zij minder geneigd zijn tot het overtreden van de regels. De preventieve werking die hier vanuit gaat raakt met name de minder verwijtbare overtredingen.
2. De perceptie van de detectiekans. Onder detectiekans verstaan we: de kans dat de uitkeringsinstantie het merkt als een persoon zijn/haar verplichtingen niet nakomt. De gedachte hierbij is dat wanneer mensen deze kans hoog inschatten, zij minder geneigd zijn om de regels te overtreden. De preventieve werking die hier vanuit gaat raakt met name de bewust gepleegde fraude.

Op basis van het onderzoek waarvan het rapport nu voor u ligt kan het ministerie periodiek voor de verschillende wetten verantwoording afleggen als het gaat over preventie. Het onderzoek levert onder meer per wet één kengetal waarmee het ministerie verantwoording kan afleggen als het gaat om het kennisniveau van de verplichtingen en één kengetal waarmee het ministerie verantwoording kan afleggen wat betreft de detectiekans. Het kennisniveau van de verplichtingen valt uiteen in twee onderdelen: de kennis over de inlichtingenplichten en de kennis over de inspanningsplichten.

Het ministerie legt in 2014 verantwoording af over 10 individuele wetten:

- De wetten die UWV uitvoert:
 - ⇒ Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)
 - ⇒ Wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). We beperken ons hierbij tot mensen die vallen onder de regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten, oftewel: de WGA.
 - ⇒ Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (Wajong). We maken hierbij onderscheid naar de oude en nieuwe Wajong.
 - ⇒ Werkloosheidswet (WW)
 - ⇒ Ziektewet (ZW). Hierbij hebben we de Wet Arbeid en Zorg (WAZO) buiten beschouwing gelaten.

- De wetten die SVB uitvoert:
 - ⇒ Algemene Kinderbijslagwet (AKW)
 - ⇒ Algemene Nabestaandenwet (ANW). Hierbij beperken we ons tot de inkomensafhankelijke ANW.
 - ⇒ Algemene Ouderdomswet (AOW)
 - ⇒ Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO)

- De Wet Werk en Bijstand (WWB) die uitgevoerd wordt door de gemeenten

In 2012 was de ZW nog niet opgenomen in het onderzoek.

Sommige wetten zijn ‘groter’ dan andere wetten. Zo zijn er 3.3 miljoen mensen die AOW ontvangen, terwijl de ANW en AIO verstrekt worden aan enkele tienduizenden Nederlanders. De populatieaantallen per wet, zijn als volgt:

Wet	Omvang populatie
AOW	3.303.801
AKW	1.906.181
WW (seizoensgecorrigeerd)	431.400
WWB (tot 65 jaar)	374.000
WAO	350.600
Wajong	247.500
WIA (WGA)	144.700
ZW	96.000
ANW (inkomensafhankelijk)	41.627
AIO	40.788

Bron WAO, WIA, Wajong, WW, en WWB:
CBS Statline, september 2014

Bron ZW: CBS Statline, 2013

Bron AKW, ANW, AOW, AIO: SVB, september 2014

Steekproef SVB-wetten

De steekproef voor de SVB-wetten is verzorgd door SVB. De steekproef bestaat uit mensen die op 1 oktober 2014 een uitkering ontvingen. De AOW steekproef is gestratificeerd naar AOW'ers met een ongehuwdenpensioen, AOW'ers met een gehuwendpensioen die een toeslag ontvangen en AOW'ers met een gehuwendpensioen die geen toeslag ontvangen. De AKW steekproef is gestratificeerd naar AKW'ers waarvan het oudste kind jonger dan 16 jaar is en AKWO'ers waarvan het oudste kind ouder dan 16 jaar is. Bij de AIO steekproef is gestratificeerd naar ongehuwde en gehuwde AIO'ers.

Steekproef UWV-wetten

De steekproef voor de UWV-wetten is getrokken door UWV Gegevensdiensten. De steekproef is getrokken uit iedereen die in september 2014 een lopend uitkeringrecht had en een betaling had ontvangen. Bij de WIA is alleen de WGA meegenomen, de WW is inclusief de IOWW en de ZW is exclusief de WAZO.

Steekproef WWB

Voor de steekproef voor de WWB hebben we allereerst zeven gemeenten geselecteerd uit alle gemeenten met meer dan 2.000 bijstandsgerechtigden. De gedachte is dat zij tezamen een goede vertegenwoordiging vormen voor de meeste WWB'ers in Nederland. De gemeenten hebben vervolgens een steekproef getrokken uit alle WWB-gerechtigden binnen hun gemeente. De zeven geselecteerde gemeenten waren: Almere, Den Haag, Enschede, Groningen, Haarlem, Maastricht, Rotterdam.

De gemeenten hebben op ons verzoek de steekproef gestratificeerd naar leefvorm, waarbij 75 procent van de steekproef bestond uit alleenstaanden en 25 procent uit paren. De steekproef bestond uit mensen die in augustus 2014 WWB ontvingen.

Methode

We hebben de uitkeringsgerechtigden een brief gestuurd uit naam van het ministerie. De gemeente Den Haag heeft de uit haar eigen naam verstuurd. Bij de brief hadden we de vragenlijst gevoegd. De respondenten konden kiezen om ofwel de vragenlijst per post te retourneren ofwel de vragenlijst online in te vullen. Op 20 oktober 2014 zijn de brieven verstuurd naar de WWB'ers en uitkeringsgerechtigden van de SVB-wetten. Op 14 november is een herinneringsbrief gestuurd naar de WWB'ers en AKW'ers met kinderen onder de 16 jaar (deze groepen bleven wat achter in de respons). Voor de UWV-wetten zijn de brieven op 24 november verstuurd. De respondenten hadden tot 1 januari om de vragenlijst in te vullen.

Vragenlijst

Het invullen van de (online) vragenlijst heeft de respondent gemiddeld acht minuten gekost. In de vragenlijst kwamen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Kennis van plichten – op dit punt verschilt de vragenlijst per wet
- Hoe men geïnformeerd is en hoe men de informatievoorziening beoordeeld
- Perceptie van detectiekans, strafkans en controlekans
- Perceptie van boete bij overtreding
- Houding ten aanzien van overtreders en achtergrondkenmerken

Samen de vragenlijst ingevuld

Belangrijk om in het achterhoofd te houden is dat diverse respondenten de vragenlijst samen met iemand anders hebben ingevuld, of dat iemand anders de vragenlijst voor hen heeft ingevuld. Dit is met name het geval bij de AIO, Wajong en WWB.

	Vragenlijst is door iemand anders ingevuld (voogd / begeleider e.d.)	Vragenlijst is door respondent ingevuld, maar wel samen met een ander
AOW - Ongehuwdenpensioen	4%	9%
AOW - Gehuwdpensioen met toeslag	4%	9%
AOW - Gehuwdpensioen zonder toeslag	3%	14%
AKW - Oudste kind < 16 jaar	1%	10%
AKW - Oudste kind 16 jaar of ouder	3%	7%
ANW	3%	12%
AIO - Ongehuwd	20%	40%
AIO - Gehuwd	17%	50%
WAO	3%	12%
WIA	2%	16%
Wajong - oud	18%	36%
Wajong - nieuw	2%	20%
WW	1%	4%
ZW	2%	11%
WWB met partner	7%	39%
WWB zonder partner	3%	23%

Vergelijking door de tijd

In het rapport vergelijken we de resultaten van 2014 met die van 2012. De vergelijking kan uiteraard alleen gemaakt worden wanneer een vraag zowel in 2012 als in 2014 gesteld is en wanneer de formulering van de vraag niet is aangepast. Voor de ZW kunnen we geen vergelijking maken, de ZW is in 2014 voor het eerst meegenomen in het onderzoek.

In 2012 hebben we voor de SVB-wetten een andere onderzoeksmethode gehanteerd (telefonisch onderzoek). Hierdoor kunnen we de huidige resultaten niet vergelijken met de resultaten die in 2012 voor de SVB-wetten gerapporteerd zijn. Destijds hebben we bij wijze van pilot echter ook een schriftelijk/online onderzoek gedaan voor de SVB-wetten. Deze validatiestudie laat zich wél goed vergelijken met het huidige onderzoek. Wanneer we bij de SVB-wetten een vergelijking maken door de tijd, dan betreft het een vergelijking met de resultaten van de validatiestudie. De cijfers over 2012 in dit rapport wijken daardoor af van de cijfers die destijds voor de SVB-wetten gerapporteerd zijn.

Respons

De respons lag tussen de 26 procent en 43 procent.

Wet	Verstuurd	Terug per post	Online ingevuld	Totaal terug	Niet volledig ingevuld	Volledig ingevuld (meer dan 75%)	Respons
AOW	1095	440	8	448	1	449	41%
AKW < 16 jaar	630	165	49	214	-3	211	33%
AKW > 16 jaar	900	223	16	239	0	239	27%
ANW	774	312	18	330	-6	324	42%
AIO	1250	328	8	336	-9	327	26%
WAO	930	367	41	408	-11	397	43%
WIA	1215	455	64	519	-9	510	42%
Wajong oud	666	194	24	218	0	218	33%
Wajong nieuw	666	143	34	177	-3	174	26%
WW	1000	256	57	313	-5	308	31%
ZW	1290	382	56	438	-1	437	34%
WWB	5939	1557	255	1812	-59	1753	30%

Weging

Om voldoende waarnemingen voor bepaalde kleinere deelgroepen te realiseren, hebben we voor deze deelgroepen relatief veel mensen uitgenodigd. Echter, wanneer zij anders over bepaalde dingen denken dan de anderen, kan dat het totaalbeeld vertekenen. Daarom passen we een weging toe om deze deelgroepen weer 'terug' te wegen naar hun werkelijke verhouding. We hebben een weging toegepast bij de AOW, AKW, AIO, Wajong en WWB.

Wet	Aantal in onderzoek	Aandeel in onderzoek	Aandeel in werkelijke populatie*
AOW - ongehuwd	144	32%	29%
AOW – gehuwd met toeslag	158	35%	12%
AOW – gehuwd zonder toeslag	147	33%	59%
AOW - totaal	449	100%	100%
AKW – jonger dan 16 jaar	211	47%	88%
AKW – 16 jaar of ouder	239	53%	12%
AKW - totaal	450	100%	100%
AIO – ongehuwd	188	57%	55%
AIO – gehuwd	139	43%	45%
AIO - totaal	327	100%	100%
Wajong – oud	218	56%	76%
nWajong	174	44%	24%
Wajong - totaal	392	100%	100%
WWB – alleenstaand	1346	77%	87%
WWB – paar	407	23%	13%
WWB -totaal	1753	100%	100%

* Bron AOW, AKW, AIO : SVB zelf;

* Bron Wajong: SZW monitor arbeidsparticipatie 2014

* Bron WWB: CBS Statline, aantal WWB'ers naar grondslag tot de AOW-leeftijd, per gemeente, juli 2014. Voor elk van de zeven gemeenten is een afzonderlijke weging toegepast (de verhouding alleenstaand-paar is in elke gemeente net anders)

Kengetal kennis

Om de kennis van de verschillende verplichtingen uit te kunnen drukken in één cijfer, hebben we een gemiddelde berekend. In dit gemiddelde nemen we alle uitgevraagde plichten mee. Het gemiddelde is de som van de bekendheid van alle uitgevraagde plichten, gedeeld door het aantal uitgevraagde plichten.

Bij de berekening hebben we er rekening gehouden dat niet alle uitgevraagde plichten voor iedereen gelden. Plichten die niet voor iedereen gelden, tellen naar verhouding minder zwaar mee. In onderstaand overzicht staat per wet welke plichten uitgevraagd zijn en wat hun gewicht is wanneer we rekening houden met hoe groot de populatie is die deze plicht daadwerkelijk heeft. Wanneer er een 1 staat, betekent dit dat 100 procent van de populatie deze plicht heeft. Wanneer er bijvoorbeeld 0.12 staat, betekent dit dat de plicht slechts geldt voor 12 procent van de populatie.

Plichten	Gewicht
AOW	
Aanvang/einde huishouding	1
Wijziging inkomen partner	0.12
AKW	
Aanvang/einde huishouding; opgeven verhuizen kind	1
Melden inkomen kind	0.12
ANW	
Aanvang/einde huishouding; wijziging inkomen	1
AIO	
Aanvang/einde huishouding; wijziging inkomen; wijziging vermogen; wijziging vermogen buitenland; verschijnen bij afspraken; verblijf in buitenland	1
Wijziging inkomen partner; wijziging vermogen partner	0.45
WAO	
Wijziging inkomen; wijziging aantal uur; melden verbetering gezondheid; verschijnen bij afspraken; melden vakantie	1
WIA	
Wijziging inkomen; wijziging aantal uur; melden verbetering gezondheid; sollicitatieplicht; verschijnen bij afspraken; passend werk accepteren; melden vakantie	1
Wajong	
Wijziging inkomen; wijziging aantal uur; melden verbetering gezondheid; verschijnen bij afspraken; melden vakantie	1
Passend werk accepteren	0.24
WW	
Wijziging inkomen; wijziging aantal uur; sollicitatieplicht; verschijnen bij afspraken; uitvoeren taken werkmap; passend werk accepteren; meewerken aan traject; melden vakantie	1
ZW	
Wijziging inkomen; wijziging aantal uur; melden verbetering gezondheid; verschijnen bij afspraken; passend werk accepteren; melden vakantie	1
WWB	
Aanvang/einde huishouding; wijziging inkomen; wijziging aantal uur; wijziging vermogen; wijziging vermogen buitenland; sollicitatieplicht; verschijnen bij afspraken; zo snel mogelijk betaald werk vinden; passend werk accepteren; meewerken aan traject; melden verhuizing andere gemeente; melden vakantie	1
Wijziging inkomen partner; wijziging vermogen partner	0.13

Kennis van verplichtingen

In dit hoofdstuk bespreken we per wet wat het kennisniveau is van de mensen over hun plichten. Ook bespreken we van welke kanalen zij gebruik gemaakt hebben en hoe goed ze zich geïnformeerd voelen.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

- AOW
- AKW
- ANW
- AIO
- WAO
- WIA
- Wajong
- WW
- ZW
- WWB

Van de mensen die AOW ontvangen, is 91 procent ervan op de hoogte dat zij het moeten melden wanneer zij een gezamenlijke huishouding starten, of juist beëindigen. De mensen die een toeslag op hun AOW ontvangen, zijn daarnaast verplicht om SVB te informeren wanneer het inkomen van hun partner wijzigt. Bijna driekwart van hen is op de hoogte van deze verplichting. Dat is significant lager dan bij de AIO en WWB, waar gehuwden en samenwonenden dezelfde plicht hebben. Van de gehuwde AIO'ers kent 90 procent de meldingsplicht wat betreft wijzigingen in het inkomen van de partner, bij de WWB'ers is dit 87 procent.

De kennis van AOW'ers over hun plichten is anno 2014 nagenoeg gelijk als in 2012. Hoewel de percentages van 2014 wel wat hoger uitvallen, is deze stijging niet significant.

Gemiddelde bekendheid plichten:
89%

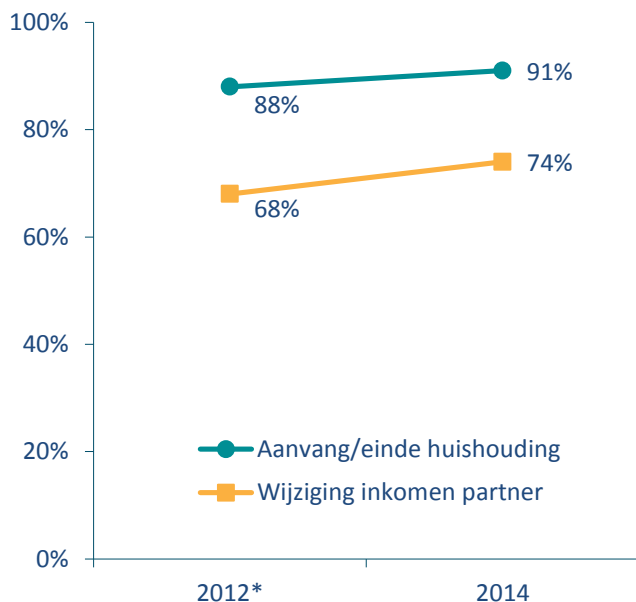
Aanvang/einde gezamenlijke huishouding

- AOW totaal: 91%
- AOW ongehuwd: 88%
- AOW gehuwd toeslag: 91%
- AOW gehuwd geen toeslag: 93%

Wijziging inkomen partner

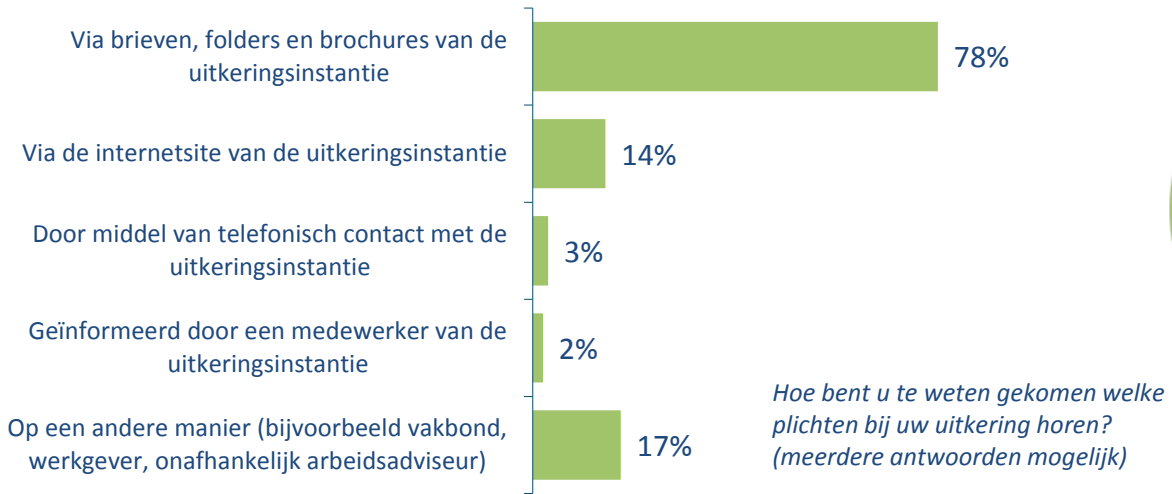
- AOW gehuwd toeslag: 74%

Inlichtingsplichten

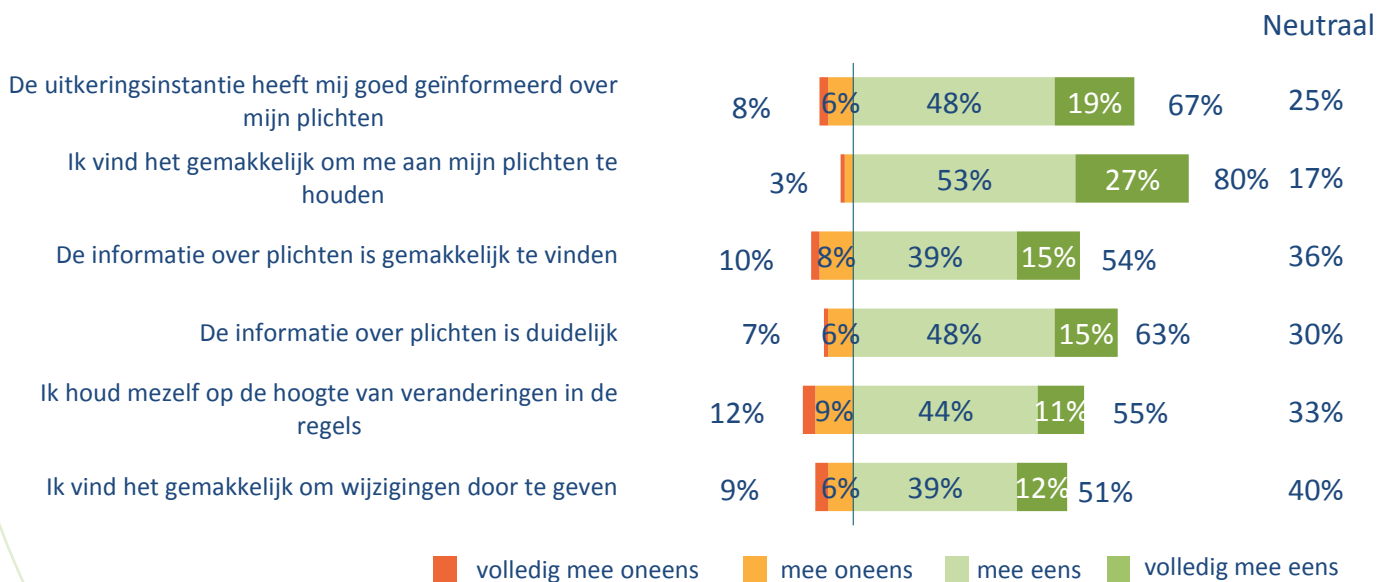
* Dit is het percentage zoals het in 2012 is vastgesteld in de validatiestudie, waarbij dezelfde onderzoeksmethode gebruikt is als bij het huidige onderzoek.

AOW-gerechtigden zijn voornamelijk via brieven, folders en brochures van SVB over hun plichten geïnformeerd, 78 procent noemt dit kanaal.

AOW-gerechtigden vinden het gemakkelijk om zich aan hun plichten te houden. Zij zijn goed te spreken over hoe zij geïnformeerd zijn over hun plichten en ze vinden de informatie duidelijk. Wel vinden sommigen (10 procent) het niet gemakkelijk om informatie over hun plichten te vinden. 55 Procent houdt zichzelf op de hoogte van veranderingen in de regels.

In vergelijking met 2012 vinden AOW-gerechtigden het minder vaak gemakkelijk om wijzigingen door te geven, in 2012 vond 62 procent het gemakkelijk, tegenover 51 procent in 2014.

In vergelijking met andere wetten, zijn de mensen die kinderbijslag ontvangen minder goed bekend met de plicht om het te melden wanneer zij gaan samenwonen of juist scheiden. Van de AKW'ers is 77 procent bekend met deze meldingsplicht. Dat is lager dan bij de andere wetten die deze plicht hebben.

Dat AKW'ers de plicht hebben om te melden wanneer hun kind het ouderlijk huis verlaat, is bekend bij 78 procent. Van de AKW'ers met oudere kinderen weet 84 procent dat zij het moeten doorgeven wanneer hun kind meer dan 1.266 euro verdient.

Gemiddelde bekendheid plichten: 78%

Aanvang/einde gezamenlijke huishouding

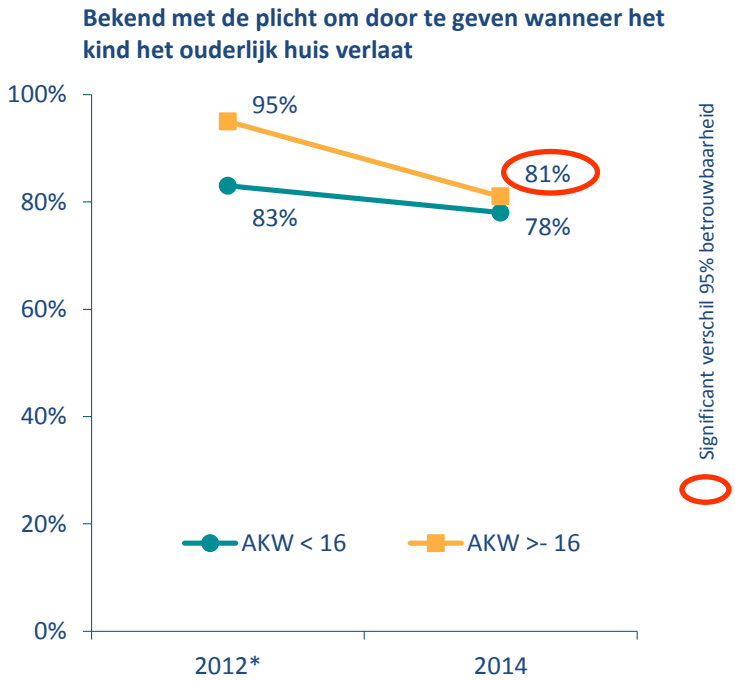
- AKW totaal: 77%
- AKW < 16 jaar: 77%
- AKW ≥ 16 jaar: 75%

Opgeven verhuizing kind

- AKW totaal: 78%
- AKW < 16 jaar: 78%
- AKW ≥ 16 jaar: 81%

Melden inkomen kind ≥ 1.266 euro

- AKW ≥ 16 jaar: 84%

In 2012 hebben we de AKW'ers ook gevraagd naar de plicht om de verhuizing van het kind door te geven. De andere plichten zijn toen niet uitgevraagd, of niet in dezelfde formulering. In 2012 was 84 procent van de AKW'ers bekend met de plicht om een verhuizing door te geven (83 procent bij de AKW'ers met kinderen onder de 16 jaar) tegenover 78 procent nu. Hoewel dat geen significante daling is, is er wél een duidelijk significant verschil als het gaat om de groep met kinderen van 16 jaar en ouder. Waar destijds liefst 95 procent van de AKW'ers met oudere kinderen op de hoogte was van deze plicht, is dat nu nog maar 81 procent**.

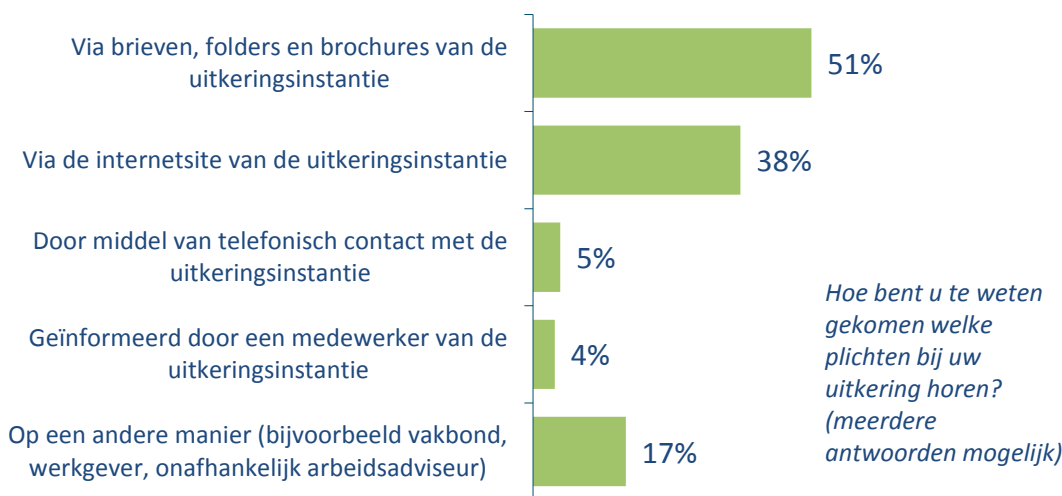
* Dit is het percentage zoals het in 2012 is vastgesteld in de validatiestudie, waarbij dezelfde onderzoeksmethode gebruikt is als bij het huidige onderzoek.

** Het resultaat van 2012 m.b.t. de AKW ouder dan 16 jaar, is gebaseerd op slechts 81 waarnemingen; het cijfer dient als indicatief beschouwd te worden.

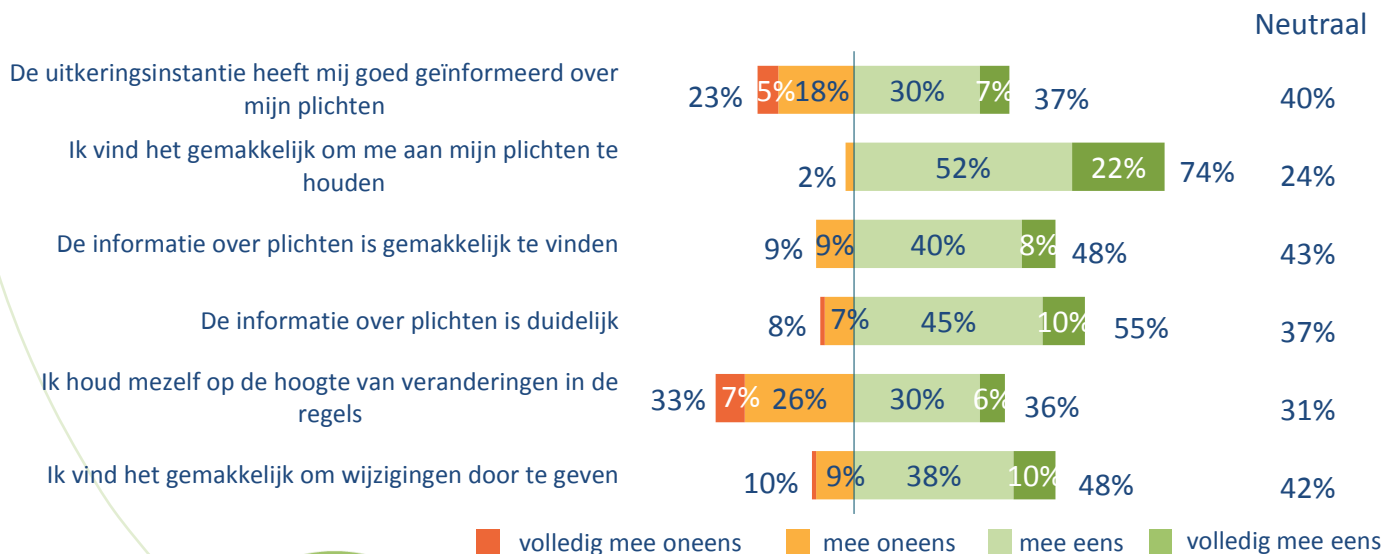
Oordeel over informatievoorziening – AKW

Hoewel minder vaak dan bij de andere SVB-wetten, zijn ook de AKW-ontvangers veelal geïnformeerd via brieven, folders en brochures van de SVB: 51 procent noemt dit kanaal. In vergelijking met 2012 is dit een daling, toen was nog 65 procent via dit kanaal geïnformeerd. Met name ouders van kinderen van 16 jaar en ouder geven aan via het schriftelijk kanaal geïnformeerd te zijn (68 procent vinkt dit antwoord aan). In vergelijking met de andere SVB-wetten, maken de ouders meer gebruik van de website om zich te informeren over hun plichten: 38 procent heeft zich via de website geïnformeerd.

Van alle wetten zijn AKW'ers het minst te spreken over de duidelijkheid van de informatie (de meerderheid is overigens wel tevreden) en hoe zij door SVB geïnformeerd zijn over hun verplichtingen. Bijna een kwart is het *oneens* met de stelling dat de SVB hen goed geïnformeerd heeft. Net als in 2012 is het opvallend dat met name ouders van kinderen jonger dan zestien jaar kritisch zijn; 24 procent van de ouders met kinderen jonger dan 16 uit hun onvrede over hoe de SVB hen geïnformeerd heeft, tegenover slechts 12 procent van de ouders met kinderen ouder dan 16. Waarschijnlijk is het verschil te verklaren doordat zij slechts enkele verplichtingen hebben. Het is voorstelbaar dat zij nooit stil hebben gestaan bij het feit dat zij überhaupt verplichtingen hebben – en de verantwoordelijkheid hiervoor bij SVB leggen. Dat zien we ook terug in het feit dat, in vergelijking met andere wetten, AKW-gerechtigden zichzelf minder op de hoogte houden van veranderingen in de regels.

Dat men verplicht is om het te melden wanneer men een gezamenlijke huishouding start of juist beëindigt, is bekend bij 89 procent van de ANW-gerechtigden. Nagenoeg eenzelfde aantal is er van op de hoogte dat wijzigingen in het inkomen ook gemeld moeten worden.

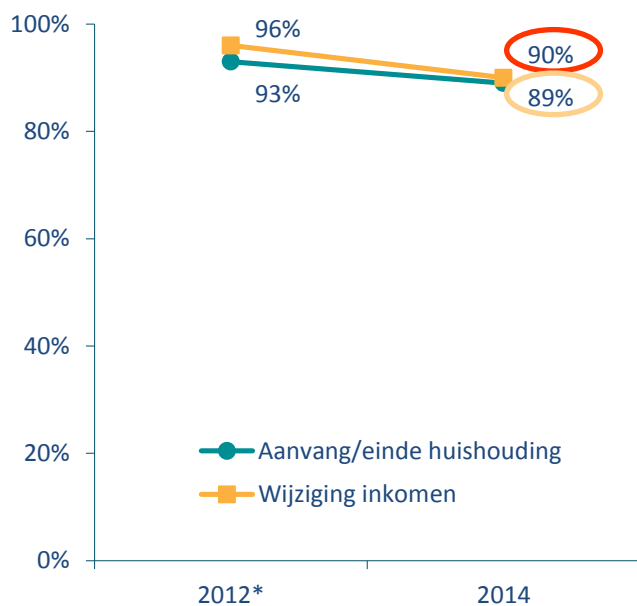
In 2012 waren de ANW-gerechtigden iets beter bekend met de plicht om wijzigingen in hun inkomen te melden. Toen gaf 96 procent aan op de hoogte te zijn van deze plicht, tegenover 90 procent nu. Ook de bekendheid om de aanvang of het einde van een gezamenlijke huishouding te melden is iets gedaald: van 93 procent naar 89 procent.

Gemiddelde bekendheid plichten: 90%

Aanvang/einde gezamenlijke huishouding
 • ANW: 89%

Wijziging inkomen
 • ANW: 90%

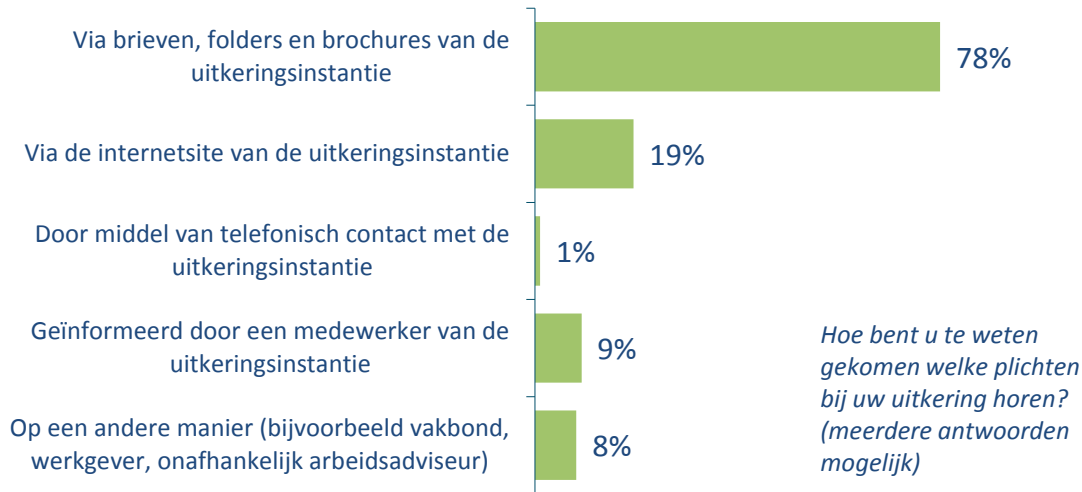
Inlichtingsplichten

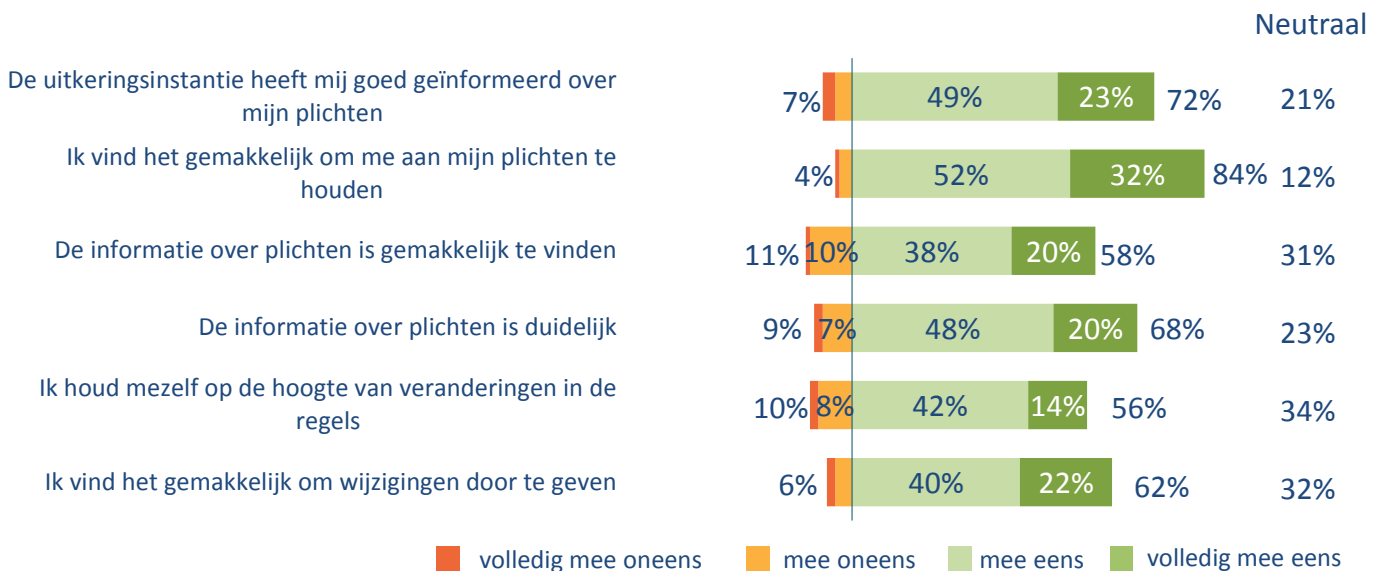
○ Significant verschil 95% betrouwbaarheid
 ○ Significant verschil 90% betrouwbaarheid

* Dit is het percentage zoals het in 2012 is vastgesteld in de validatiestudie, waarbij dezelfde onderzoeksmethode gebruikt is als bij het huidige onderzoek.

Een meerderheid van de ANW-ontvangers (78 procent om precies te zijn) is geïnformeerd over zijn/haar plichten via de brieven, folders en brochures van de SVB, 19 procent heeft de website gebruikt, negen procent is geïnformeerd door een medewerker en één procent heeft telefonisch contact gehad. Dit laatste is een daling in vergelijking met 2012, toen zocht 12 procent nog telefonisch contact.

ANW'ers zijn op alle vlakken tevreden over de informatievoorziening over hun plichten. De SVB heeft hen goed geïnformeerd, de informatie is duidelijk en ze vinden het gemakkelijk om zich aan hun plichten te houden. Wel is 11 procent kritisch over de vindbaarheid van de informatie. 56 Procent houdt zichzelf op de hoogte van veranderingen in de regels.

AIO-ontvangers zijn op verschillende vlakken minder bekend met hun verplichten dan andere wetten. Zo zijn AIO-ontvangers van alle wetten waarvoor het relevant is, het minst goed op de hoogte van de plicht om wijzigingen in het inkomen door te geven: 82 procent is op de hoogte van deze plicht. Ook zijn zij het minst bekend met de plicht om bij afspraken te verschijnen, 83 procent weet dit. Daarnaast zijn AIO-ontvangers minder goed op de hoogte van de plicht om wijzigingen in het vermogen te melden dan WWB'ers: 80 procent is bekend met deze plicht tegenover 87 procent bij de WWB'ers.

Over de gehele linie zijn gehuwde AIO-ontvangers beter op de hoogte dan ongehuwde AIO-ontvangers.

Gemiddelde bekendheid plichten: **84%**

Aanvang/einde gezamenlijke huishouding

- AIO totaal: 85%
- AIO ongehuwd: 80%
- AIO gehuwd: 92%

Wijziging inkomen

- AIO totaal: 82%
- AIO ongehuwd: 76%
- AIO gehuwd: 89%

Wijziging vermogen

- AIO totaal: 80%
- AIO ongehuwd: 77%
- AIO gehuwd: 84%

Wijziging vermogen buitenland

- AIO totaal: 82%
- AIO ongehuwd: 79%
- AIO gehuwd: 85%

Verblijf in buitenland (>13 weken)

- AIO totaal: 85%
- AIO ongehuwd: 82%
- AIO gehuwd: 88%

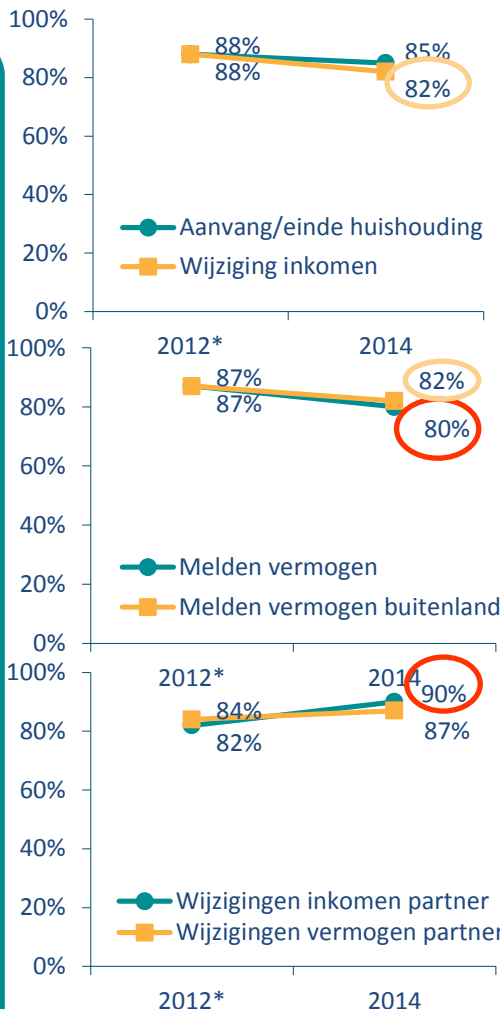
Wijziging inkomen partner

- AIO gehuwd: 90%

Wijziging vermogen partner

- AIO gehuwd: 87%

Inlichtingsplichten

Significant verschil 95% betrouwbaarheid
Significant verschil 90% betrouwbaarheid

In vergelijking met 2012 zijn AIO-ontvangers minder vaak bekend met de plicht om wijzigingen te melden in het inkomen (gedaald van 88 procent naar 82 procent), het vermogen (van 87 naar 80 procent) en het vermogen in het buitenland (van 87 naar 82 procent). De bekendheid met de plicht om wijzigingen in het inkomen van de partner te melden is daarentegen juist toegenomen (van 82% naar 90%).

Verschijnen bij afspraken

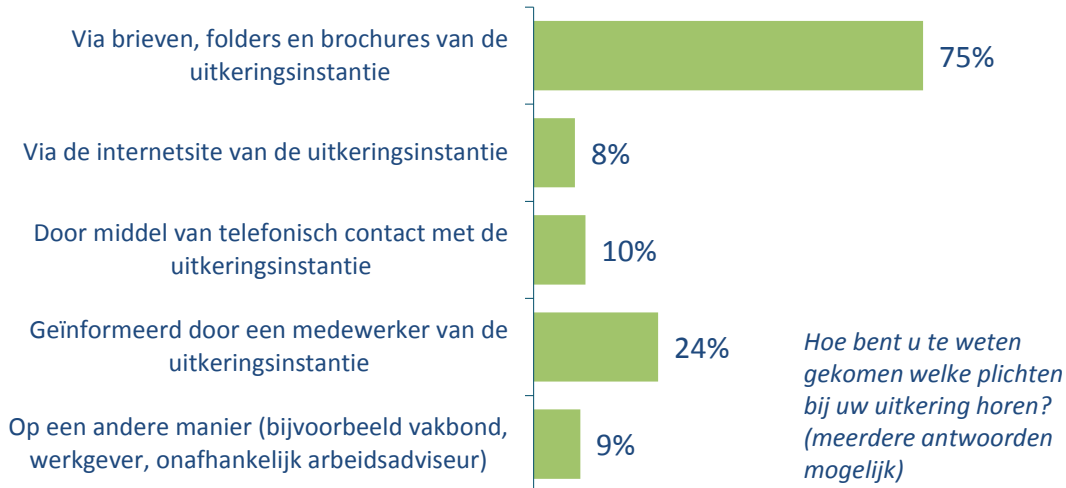
- AIO totaal: 83%
- AIO ongehuwd: 80%
- AIO gehuwd: 88%

Inspanningsplichten

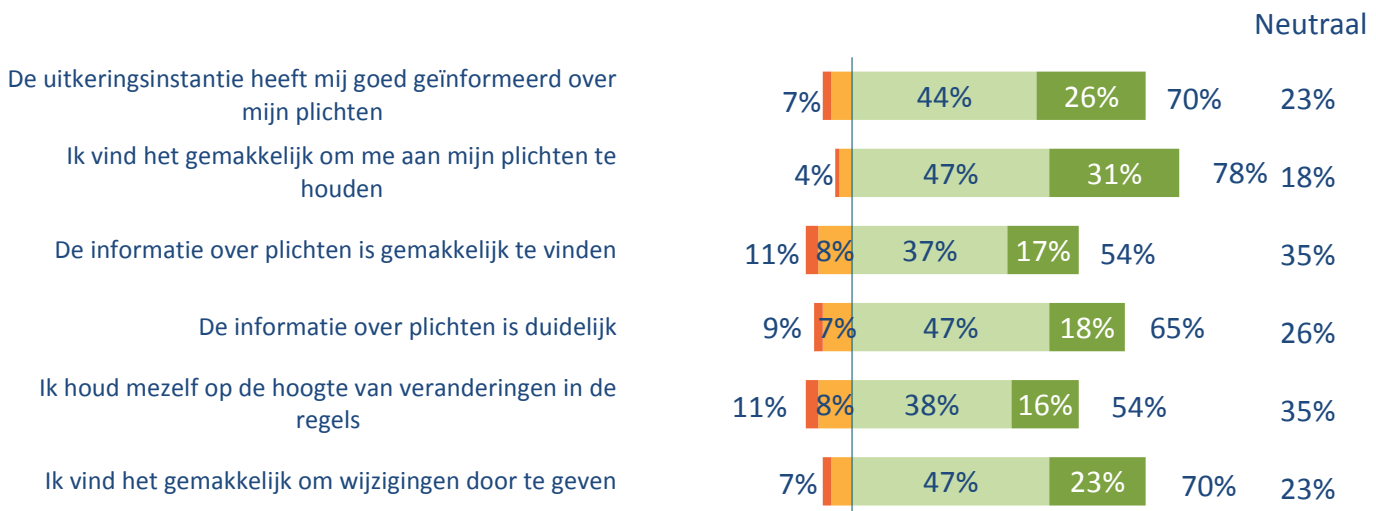
* Dit is het percentage zoals het in 2012 is vastgesteld in de validatiestudie, waarbij dezelfde onderzoeksmethode gebruikt is als bij het huidige onderzoek.

Ook AIO-gerechtigden zijn vooral over hun verplichtingen geïnformeerd via de brieven, folders en brochures van de SVB: driekwart noemt dit kanaal. Daarnaast is liefst 24 procent geïnformeerd via een medewerker.

Ook AIO-gerechtigden vinden dat zij goed geïnformeerd zijn over hun plichten, ze vinden de informatie duidelijk en ze vinden het gemakkelijk om zich aan hun plichten te houden.

Van alle wetten zijn de AIO'ers het meest te spreken over het gemak waarmee wijzigingen door te geven zijn. In vergelijking met 2012 is de tevredenheid hierover tevens toegenomen: in 2014 vindt 70 procent het gemakkelijk om wijzigingen door te geven, tegenover 60 procent in 2012.

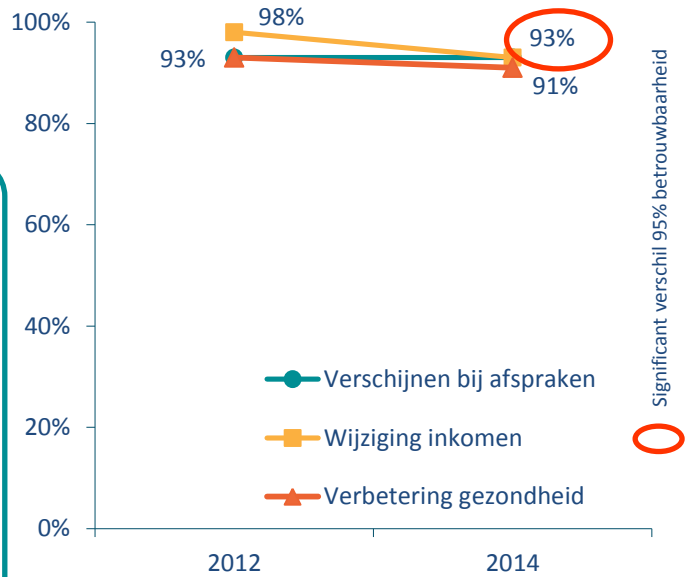
De meeste WAO'ers zijn goed bekend met hun plichten, gemiddeld zijn de plichten bekend bij 90 procent. Het meest bekend is de plicht om wijzigingen in het inkomen door te geven en de plicht om te verschijnen bij afspraken (beide bekend bij 93 procent van de WAO'ers). Iets minder bekend is dat men het dient door te geven wanneer men langer dan vier weken op vakantie gaat (bekend bij 86 procent) of wanneer er een wijziging optreedt in het aantal uur dat men werkzaam is (bekend bij 87 procent).

Hoewel WAO'ers goed bekend zijn met de plicht om wijzigingen in het inkomen door te geven, is dit in vergelijking met 2012 wel gedaald. Destijds was vrijwel iedereen, 98 procent, op de hoogte van deze plicht. De bekendheid met de plicht om het te melden wanneer de gezondheid verbeterd is, is nagenoeg gelijk gebleven (destijds 93 procent, nu 91 procent), de bekendheid met de plicht om te verschijnen bij afspraken is exact gelijk gebleven (toen 93 procent, nu 93 procent). De andere plichten zijn in 2012 niet vastgesteld.

Gemiddeld bekendheid plichten: 90%

- Wijziging inkomen**
 - WAO totaal: 93%
- Wijziging aantal uur**
 - WAO totaal: 87%
- Melden verbetering gezondheid**
 - WAO totaal: 91%
- Melden vakantie (>4 weken)**
 - WAO totaal: 86%

Inlichtingsplichten

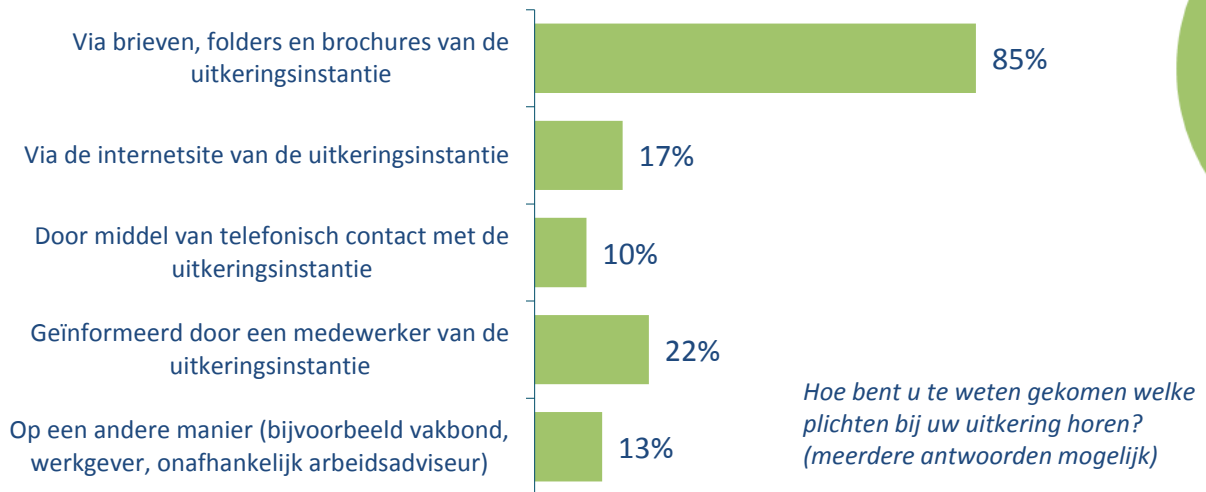
Verschijnen bij afspraken

- WAO totaal: 93%

Inspanningsplichten

Oordeel over informatievoorziening – WAO

Net als in 2012 zijn verreweg de meeste WAO-gerechtigden, 85 procent, geïnformeerd over hun plichten via brieven, folders en brochures van UWV. Daarnaast vormen de medewerkers van UWV een belangrijke informatiebron: 22 procent weet via hen over hun plichten. In vergelijking met 2012 is de internetsite vaker geraadpleegd door de WAO-ontvangers, 17 procent tegenover 12 procent. Tien procent heeft telefonisch contact gehad.

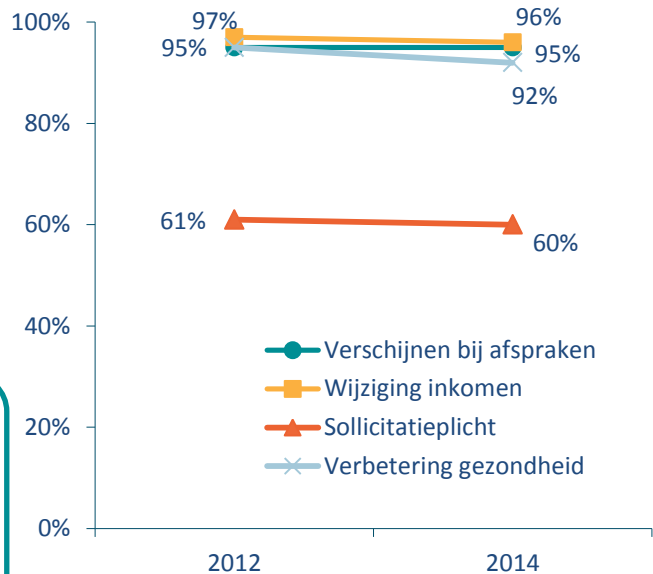

Hoewel WAO'ers nog steeds positief zijn over de informatievoorziening, zien we wel een daling in het aantal WAO'ers dat vindt dat de informatie duidelijk is (76 procent in 2012 en 70 procent in 2014) en een daling in het aantal WAO'ers dat vindt dat het gemakkelijk is om wijzigingen door te geven (77 procent in 2012 en 70 procent in 2014). Ook zijn minder WAO-gerechtigden het eens met de stelling dat het makkelijk is om zich aan hun plichten te houden (89 procent in 2012 en 84 procent in 2014).

In vergelijking met de andere wetten, zijn WIA-ontvangers minder goed op de hoogte van hun plicht om te solliciteren: slechts 60 procent is bekend met deze plicht. Deze lage bekendheid wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het karakter van de WIA, waarbij mensen (voor bepaalde tijd) vrijgesteld kunnen worden van de sollicitatieplicht. De bekendheid van de andere plichten is aanzienlijk hoger dan de bekendheid van de sollicitatieplicht, variërend van 87 procent bij de plicht om passend werk te accepteren tot 96 procent bij de plicht om wijzigingen in het inkomen door te geven. Gemiddeld zijn de plichten bekend bij 87 procent van de WIA-ontvangers.

In 2012 hebben we de bekendheid vastgesteld van de sollicitatieplicht, de plicht om bij afspraken te verschijnen, de plicht om wijzigingen in inkomen door te geven en de plicht om een verbetering van de gezondheid te melden. De bekendheid van deze vier plichten was in 2012 nagenoeg gelijk als aan die van 2014. De sollicitatieplicht was destijds ook slechts bij zes op de tien WIA-ontvangers bekend.

Gemiddelde bekendheid plichten: 87%

Wijziging inkomen

- WIA totaal: 96%

Wijziging aantal uur

- WIA totaal: 89%

Melden verbetering gezondheid

- WIA totaal: 92%

Melden vakantie (>4 weken)

- WIA totaal: 90%

Inlichtingsplichten

Sollicitatieplicht

- WIA totaal: 60%

Verschijnen bij afspraken

- WIA totaal: 95%

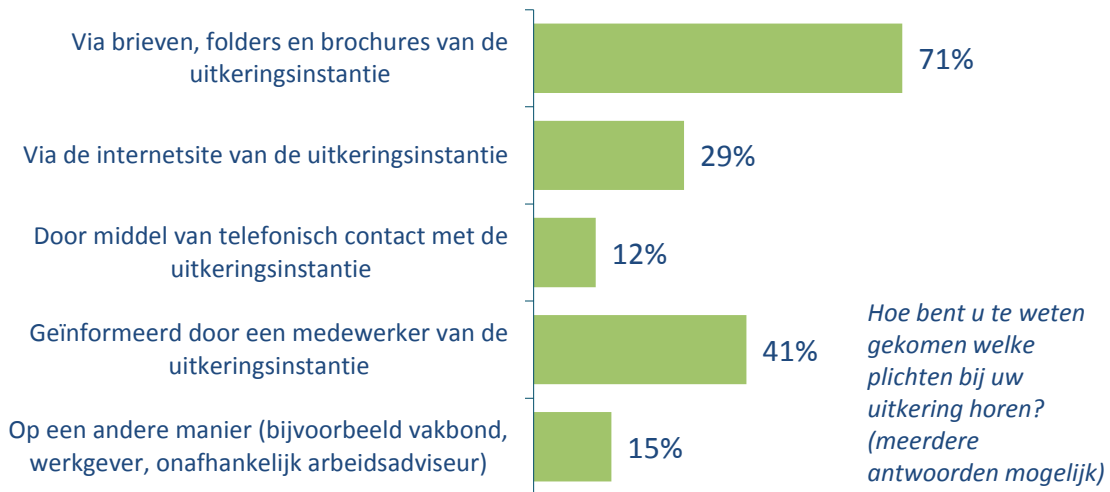
Passend werk accepteren

- WIA totaal: 87%

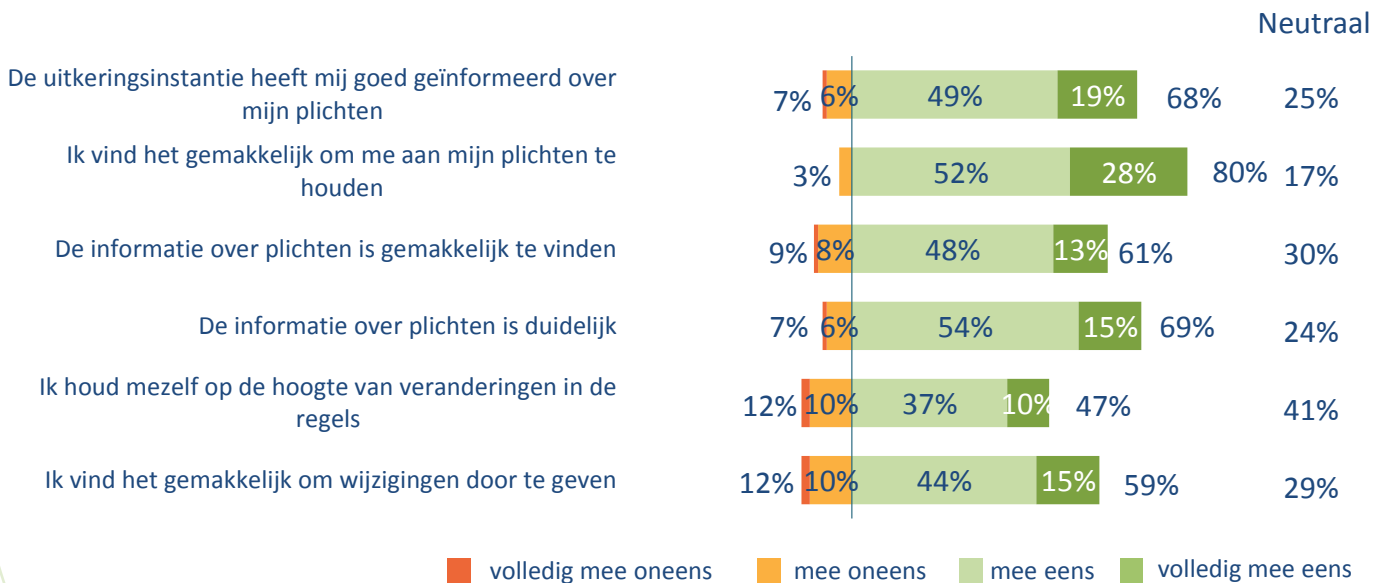

Inspanningsplichten

WIA-gerechtigden zijn via verschillende kanalen geïnformeerd. Zo is 71 procent geïnformeerd via de brieven, folders en brochures van UWV. Dit is een daling vergeleken met 2012, toen was het nog 78 procent. 41 Procent heeft over zijn/haar plichten gesproken met een medewerker van UWV. Drie op de tien (29 procent om precies te zijn) hebben de website erop nageslagen en nog eens twaalf procent heeft telefonisch contact gehad.

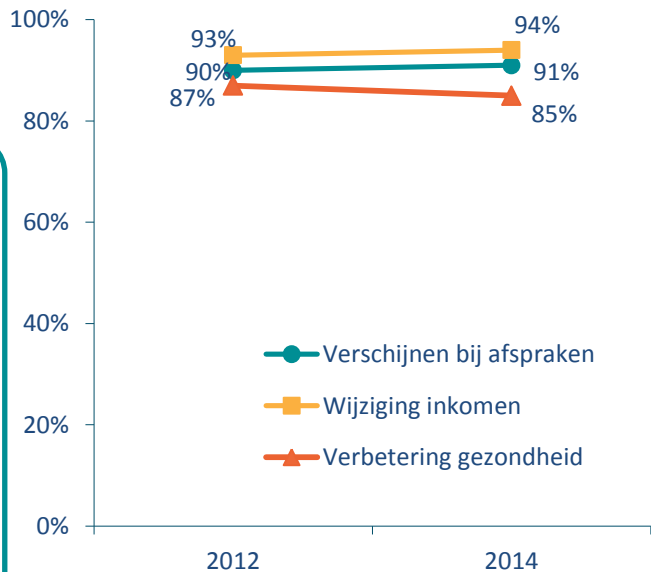
WIA-gerechtigden zijn positief over de informatievoorziening met betrekking tot hun plichten. Ze vinden het gemakkelijk om aan hun plichten te voldoen, de informatie is duidelijk, en ze vinden dat ze goed geïnformeerd zijn door UWV. Wel horen we kritische geluiden over het doorgeven van wijzigingen, 12 procent vindt dit niet gemakkelijk.

Vrijwel alle mensen die nWajong ontvangen zijn bekend met de verplichting om wijzigingen in het inkomen door te geven (98 procent) en dat zij geacht worden te verschijnen tijdens afspraken (97 procent). Bij de oude Wajong is de kennis rond deze verplichtingen ook hoog, maar wel wat lager (respectievelijk 92 procent en 89 procent).

Wajongers zijn wat minder bekend dan WAO'ers, WIA'ers en ZW'ers met het feit dat ook zij het dienen door te geven als hun gezondheid verbeterd is. 'Slechts' 85 procent weet dat dit van hen verwacht wordt. Ook zijn zij minder op de hoogte dan mensen die WAO of WIA ontvangen dat zij een vakantie van meer dan 4 weken dienen te melden, 74 procent van de Wajongers is bekend met deze verplichting. Daarnaast zijn Wajongers, in vergelijking met andere wetten, zich minder bewust dat zij het door moeten geven wanneer het aantal uur dat zij werkzaam zijn, wijzigt. Dit is met name onbekend onder de oude Wajongers, 81 procent van de oude Wajongers weet van deze plicht tegenover 89 procent van de nWajongers.

Ook in 2012 hebben we het kennisniveau vastgesteld wat betreft de plicht om bij afspraken te verschijnen, wijzigingen in het inkomen door te geven en verbetering in gezondheid te melden. De bekendheid met de plichten was toen ongeveer hetzelfde als nu.

Gemiddelde bekendheid plichten: 85%

Wijziging inkomen

- Wajong totaal: 94%
- Oude Wajong: 92%
- nWajong: 98%

Wijziging aantal uur

- Wajong totaal: 83%
- Oude Wajong: 81%
- nWajong: 89%

Melden verbetering gezondheid

- Wajong totaal: 85%
- Oude Wajong: 84%
- nWajong: 89%

Melden vakantie (>4 weken)

- Wajong totaal: 74%
- Oude Wajong: 73%
- nWajong: 74%

Inlichtingsplichten

Verschijnen bij afspraken

- Wajong totaal: 91%
- Oude Wajong: 89%
- nWajong: 97%

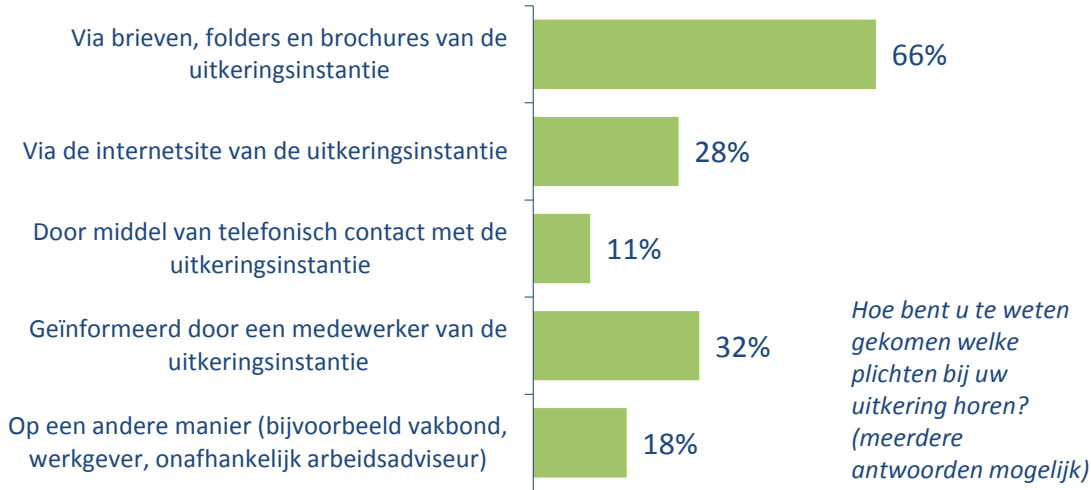
Passend werk accepteren

- nWajong: 83%

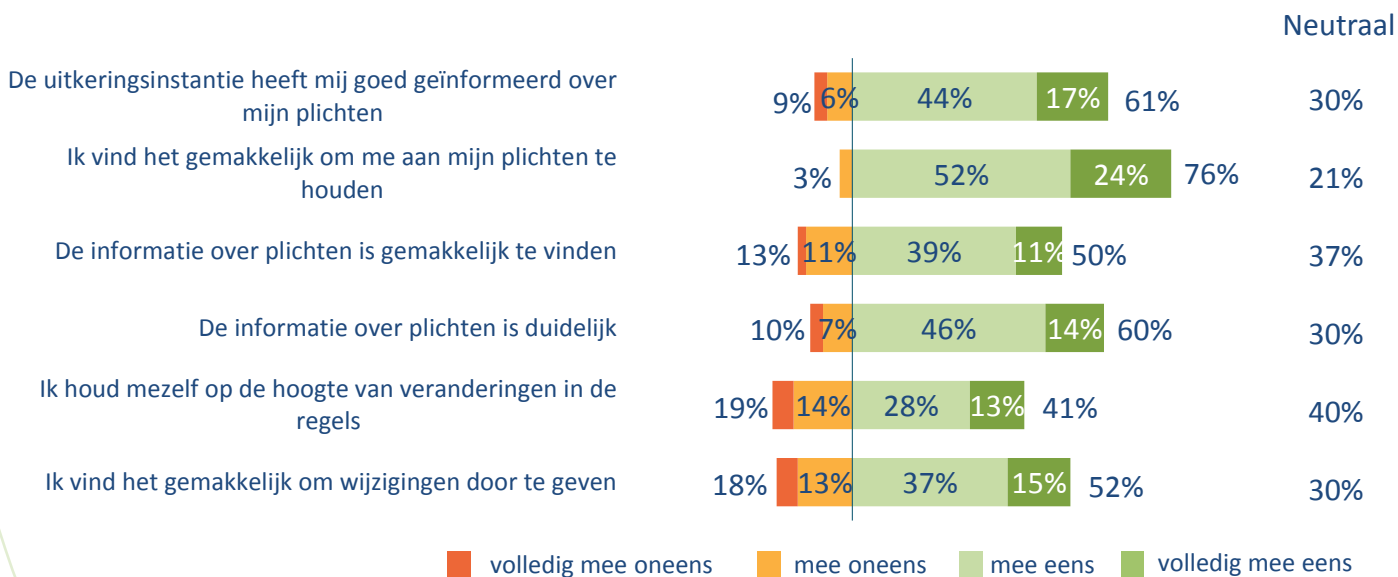

Inspanningsplichten

Alhoewel de meeste Wajong-gerechtigden geïnformeerd zijn via brieven, folders en brochures van UWV, zien we wel een verschuiving naar andere kanalen. In 2012 had 77 procent dit kanaal geraadpleegd en in 2014 is dit gedaald naar 66 procent. Zij hebben nu vaker informatie opgezocht via de website van UWV (28 procent tegenover 18 procent) of erover gesproken met een medewerker (32 procent tegenover 24 procent).

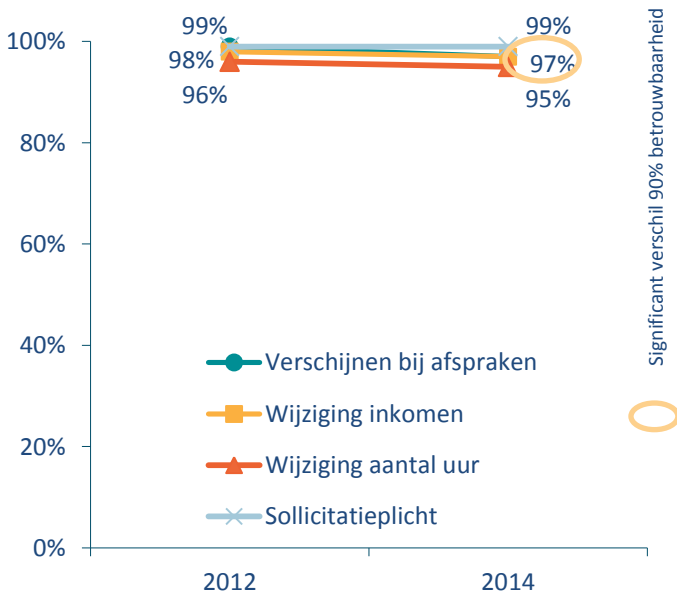

Hoewel nog steeds de meerderheid tevreden is, zijn in vergelijking met 2012 minder Wajong-gerechtigden het eens met de stelling dat UWV hen goed heeft geïnformeerd (61 procent in 2014 en 70 procent in 2012). Er is ook een daling te zien in het aantal dat vindt dat het gemakkelijk is om wijzigingen door te geven, 52 procent in 2014 tegenover 61 procent in 2012. Driekwart van de Wajong-gerechtigden vindt het gemakkelijk zich aan hun plichten te houden.

Als het gaat om de kennis van verplichtingen, dan zijn de WW'ers echte modelleerlingen. In vergelijking met de andere wetten, staan de WW'ers vaak bovenaan. De plicht waar zij het minst bekend mee zijn, is de plicht om mee te werken aan een traject om de kans op werk te vergroten. Maar ook daar zegt nog steeds 87 procent bekend mee te zijn. De gemiddelde bekendheid van de plichten ligt op 94 procent.

In 2012 lag het kennisniveau ook hoog. Net als nu wist toen vrijwel iedere WW'er dat zij verplicht zijn om te solliciteren en door te geven als er wijzigingen zijn in inkomen en aantal uur dat men werkzaam is. De bekendheid met de plicht om te verschijnen bij afspraken is volgens de statistische toets wel iets gedaald. In 2012 was het 99 procent, nu 97 procent. Maar dat is natuurlijk nog steeds ontzettend hoog*.

Gemiddelde bekendheid plichten:
94%

Wijziging inkomen

- WW totaal: 97%

Wijziging aantal uur

- WW totaal: 95%

Melden vakantie

- WW totaal: 92%

Inlichtingsplichten

Sollicitatieplicht

- WW totaal: 99%

Verschijnen bij afspraken

- WW totaal: 97%

Uitvoeren taken Werkmap

- WW totaal: 96%

Passend werk accepteren

- WW totaal: 90%

Meewerken traject om kans op werk te vergroten

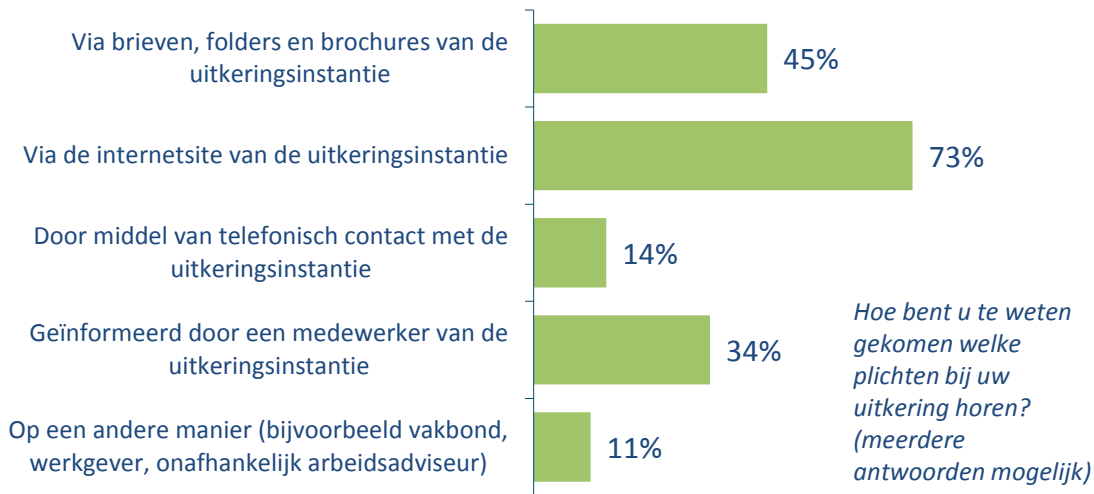
- WW totaal: 87%

Inspanningsplichten

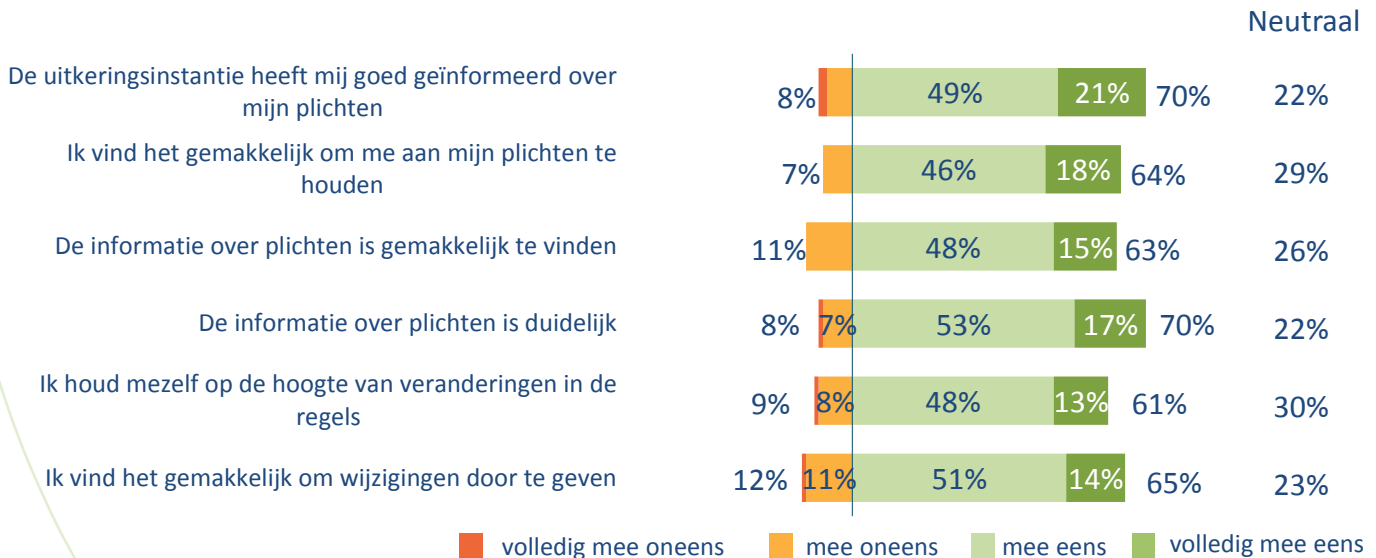

* Als het om (hele) hoge of lage waarden gaat, dan merkt de significantietoets een klein verschil sneller als significant aan. Dat komt omdat een significantietoets uit gaat van een normaalverdeling en bij hoge of lage waarden zijn de betrouwbaarheidsmarges kleiner.

Sinds 2012 dienen WW-gerechtigden alles via E-dienstverlening te regelen. Zij hebben geen mogelijkheid meer om een ander kanaal te gebruiken. Als gevolg hiervan is er ook een verschuiving geweest in hoe WW-gerechtigden geïnformeerd zijn over hun plichten. In vergelijking met 2012 zijn meer WW-ontvangers via de website geïnformeerd (73 procent in 2014 tegenover 64 procent in 2012), terwijl de brieven, folders en brochures minder vaak genoemd worden (64 procent in 2012 en 45 procent in 2014). Opvallend is dat ook de medewerkers minder vaak genoemd worden, in 2012 was nog 47 procent geïnformeerd via een medewerker, in 2014 is dit gedaald naar een derde.

WW-gerechtigden zijn over de gehele linie goed te spreken over de informatievoorziening met betrekking tot hun plichten. Wel zijn zij, net als in 2012, er bij alle wetten het minst uitgesproken positief over hoe gemakkelijk het is om de plichten te vervullen. Hoewel nog steeds 64 procent het wel gemakkelijk vindt, ligt dit percentage lager dan bij de andere wetten. WW'ers houden zichzelf vaker op de hoogte van veranderingen in de regels dan bij andere UWV-wetten: 61 procent zorgt ervoor dat hij/zij op de hoogte is.

Voor het eerst is dit jaar ook de ZW opgenomen in het onderzoek Kennis Verplichtingen en Detectiekans. Voor dit onderzoek is een steekproef getrokken uit alle ZW-ontvangers, het betreft dus alle vangnetten. Dit zijn dus onder meer uitzendkrachten die ZW ontvangen (veelal kort verzuim), WW'ers die ZW ontvangen en mensen van wie het dienstverband beëindigd is toen ze ziek waren (veelal lang verzuim). De WAZO is buiten beschouwing gelaten.

ZW'ers zijn goed bekend met hun plichten. De plichten zijn gemiddeld bekend bij 94 procent van de ZW'ers. Vrijwel alle ZW'ers weten dat zij de plicht hebben om te verschijnen bij afspraken en om het te melden wanneer hun gezondheid verbeterd is. Ook zijn zij goed bekend met de plicht om wijzigingen in inkomen en aantal uur werkzaam door te geven, wanneer zij op vakantie gaan en de plicht om passend werk te accepteren. Alle percentages liggen boven de 90 procent.

Gemiddelde bekendheid plichten: 94%

Wijziging inkomen

- ZW totaal: 95%

Wijziging aantal uur

- ZW totaal: 91%

Melden verbetering gezondheid

- ZW totaal: 98%

Melden vakantie

- ZW totaal: 91%

Inlichtingsplichten

Verschijnen bij afspraken

- ZW totaal: 99%

Passend werk accepteren

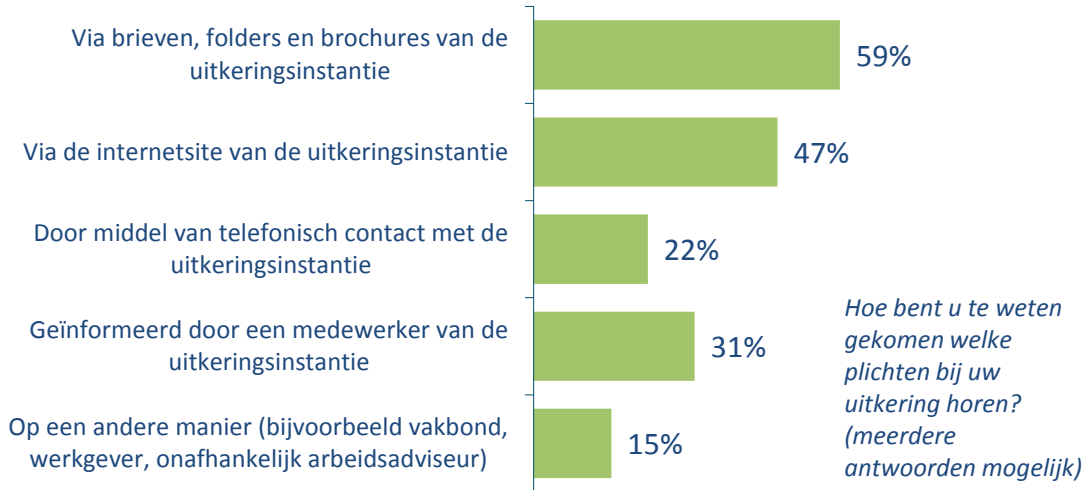
- ZW totaal: 91%

Inspanningsplichten

Oordeel over informatievoorziening – ZW

ZW-gerechtigden hebben zich via verschillende kanalen over hun plichten geïnformeerd. Het meest via de brieven, folders en brochures van UWV, maar ook via de website. Drie op de tien is in persoon geïnformeerd door een medewerker en twee op de tien via telefonisch contact.

ZW-gerechtigden zijn goed te spreken over de informatievoorziening van UWV met betrekking tot hun plichten. Ze vinden het gemakkelijk om aan hun plichten te voldoen, de informatie is duidelijk en ze vinden dat ze goed geïnformeerd zijn door UWV. Wel zijn er enige kritische geluiden over de vindbaarheid van de informatie en het gemak om wijzigingen door te geven (in beide gevallen is 10 procent negatief).

Mensen die WWB ontvangen moeten aan verschillende inlichtings- en inspanningsplichten voldoen. De gemiddelde bekendheid van de plichten die zij hebben, is 88 procent.

Gemiddelde bekendheid plichten: 88%

Aanvang/einde gezamenlijke huishouding

- WWB totaal: 87%
- WWB alleenstaand: 86%
- WWB samenwonend: 90%

Wijziging inkomen

- WWB totaal: 89%
- WWB alleenstaand: 89%
- WWB samenwonend: 92%

Wijziging aantal uur

- WWB totaal: 83%
- WWB alleenstaand: 83%
- WWB samenwonend: 86%

Wijziging vermogen

- WWB totaal: 87%
- WWB alleenstaand: 87%
- WWB samenwonend: 89%

Wijziging vermogen buitenland

- WWB totaal: 84%
- WWB alleenstaand: 84%
- WWB samenwonend: 87%

Verhuizing andere gemeente

- WWB totaal: 91%
- WWB alleenstaand: 91%
- WWB samenwonend: 93%

Melden vakantie

- WWB totaal: 92%
- WWB alleenstaand: 91%
- WWB samenwonend: 94%

Wijziging inkomen partner

- WWB samenwonend: 87%

Wijziging vermogen partner

- WWB samenwonend: 84%

Inlichtingsplichten

Over het algemeen weten de meeste WWB'ers aan welke plichten ze moeten voldoen. Wel lijken ze in vergelijking met de andere wetten iets minder goed geïnformeerd over het feit dat ze wijzigingen in hun inkomen moeten doorgeven, maar dit is ook bij de WWB nog steeds 89 procent.

Van alle plichten is de plicht om te melden wanneer er iets wijzigt in het aantal uren dat men werkzaam is, het minst bekend: 83 procent is hier bekend mee. Ook is er nog wat te winnen in de bekendheid van de plichten rond het vermogen, en dan specifiek het vermogen in het buitenland of dat van de partner. Over de gehele linie zijn alleenstaande WWB'ers iets minder bekend met hun plichten dan samenwonende WWB'ers.

Sollicitatieplicht*

- WWB totaal: 87%
- WWB alleenstaand: 87%
- WWB samenwonend: 91%

Verschijnen bij afspraken

- WWB totaal: 94%
- WWB alleenstaand: 94%
- WWB samenwonend: 96%

Zo snel mogelijk betaald werk vinden*

- WWB totaal: 88%
- WWB alleenstaand: 87%
- WWB samenwonend: 91%

Passend werk accepteren*

- WWB totaal: 89%
- WWB alleenstaand: 88%
- WWB samenwonend: 93%

Meewerken traject om kans op werk te vergroten

- WWB totaal: 90%
- WWB alleenstaand: 90%
- WWB samenwonend: 91%

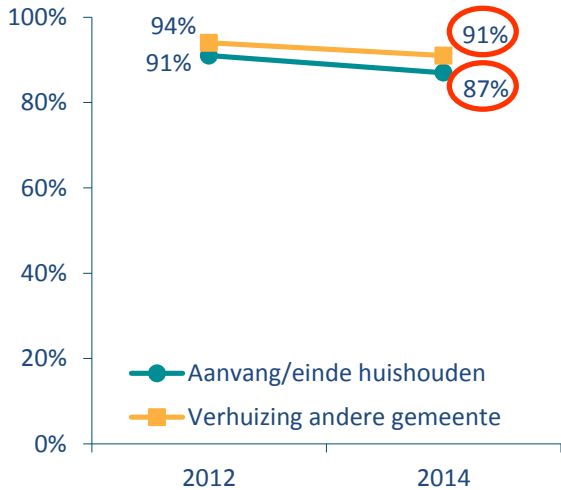
Inspanningsplichten

*Niet verrassend zijn de mensen die vrijgesteld zijn van de sollicitatieplicht minder bekend met de werk gerelateerde plichten. Van de WWB'ers zegt 39 procent vrijgesteld te zijn, 37 procent zegt niet vrijgesteld te zijn, 24 procent weet niet of ze wel dan wel niet vrijgesteld zijn.

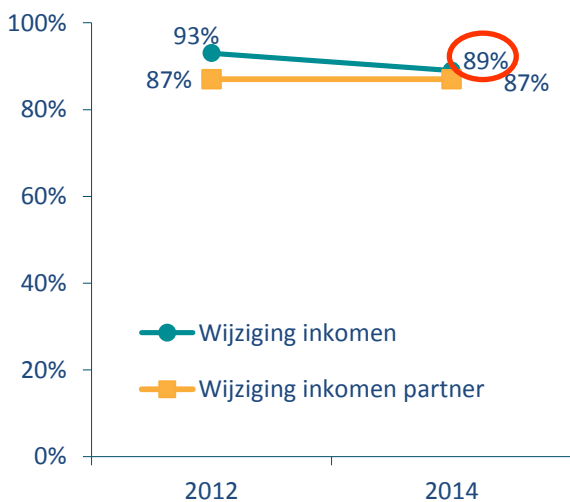
Bekend met...	Vrij-gesteld	Niet vrij-gesteld	Weet niet
Sollicitatieplicht	86%	93%	81%
Z.s.m. werk vinden	86%	93%	83%
Passend werk accepteren	89%	92%	85%

Kennis verplichtingen – WWB (vervolg)

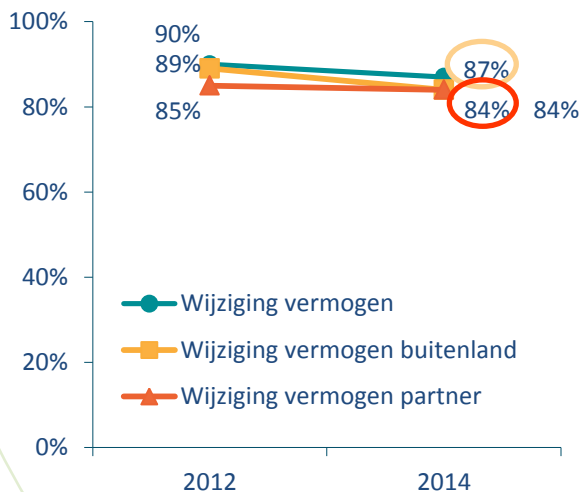
Ook in 2012 hebben we voor de WWB vastgesteld wat de bekendheid was met de plichten. We hebben ons toen echter beperkt tot de inlichtingsplichten. Let wel: de steekproeftrekking was in 2012 anders dan in 2014*. De vergelijking door de tijd dient daarom als indicatief beschouwd te worden. Het is niet met zekerheid te stellen of iets het gevolg is van een daadwerkelijke trend of dat het een gevolg is van een andere steekproef.

In 2012 zagen we in het onderzoek een iets hogere bekendheid van de plicht om het te melden wanneer men een huishouden start of beëindigt, wanneer men verhuist naar een andere gemeente, wanneer zich een wijziging in het inkomen voordoet of wanneer er zich een wijziging in het vermogen voordoet. Het verschil is echter niet groot, het gaat slechts om enkele procentpunten.

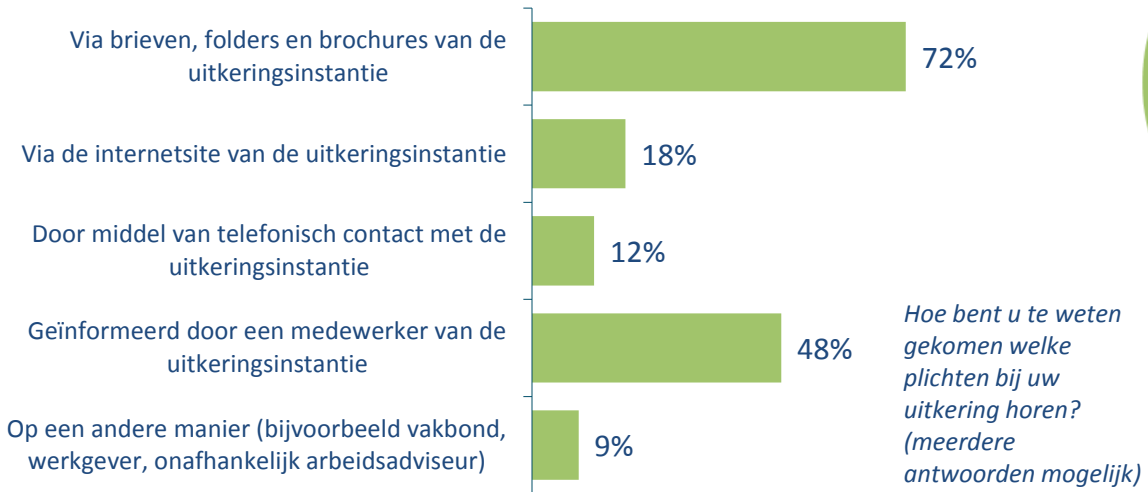
Wat betreft de plichten die de partner betreffen, het melden van wijzigingen in inkomen of vermogen van de partner, zien we geen verschil met 2012. Deze plichten waren in 2012 nagenoeg even bekend als in 2014.

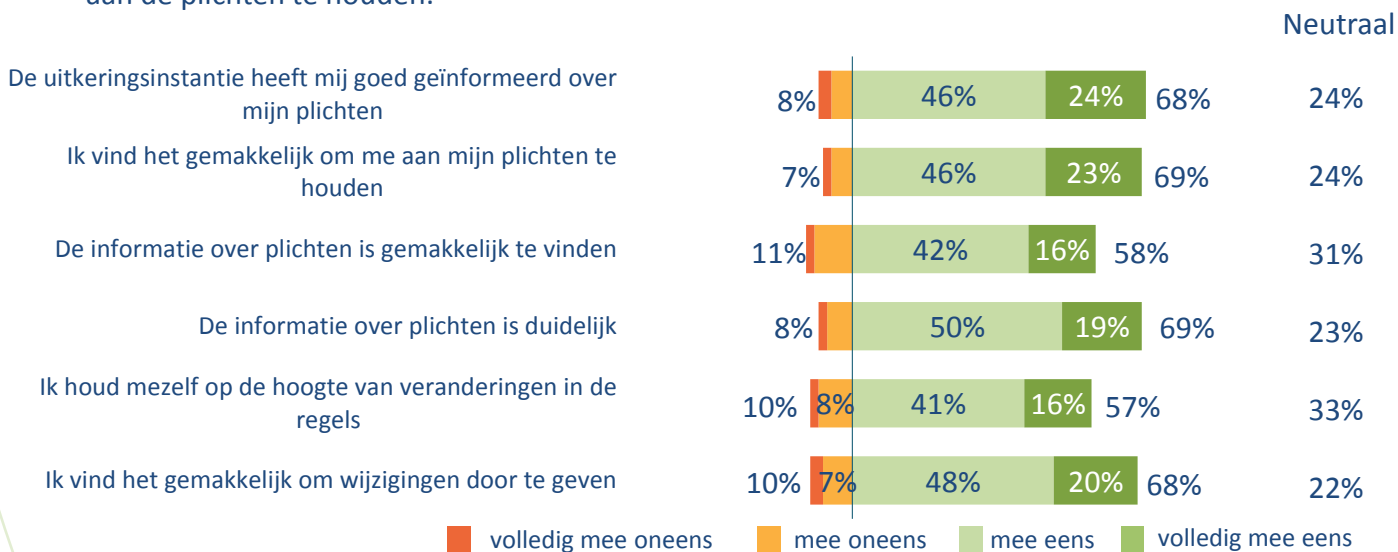
○ Significant verschil 95% betrouwbaarheid
 ○ Significant verschil 90% betrouwbaarheid

* In 2012 heeft het CBS een representatieve steekproef getrokken uit alle WWB'ers in Nederland. In 2014 hebben zeven (grotere) gemeenten een representatieve steekproef getrokken uit WWB'ers woonachtig in hun gemeente: Almere, Den Haag, Enschede, Groningen, Haarlem, Maastricht, Rotterdam.

Van de WWB-gerechtigden is bijna driekwart (72 procent om precies te zijn) geïnformeerd over hun plichten via de brieven, folders en brochures van hun gemeente. Daarnaast vormt net als in 2012* het persoonlijk contact met een medewerker een belangrijke informatiebron: liefst 48 procent zegt via de medewerker geïnformeerd te zijn. In vergelijking met 2012* is het internet in 2014 door meer bijstandsgerechtigden geraadpleegd, 18 procent tegenover 12 procent.

Bijstandsgerechtigden zijn op alle vlakken goed te spreken over de informatievoorziening over hun plichten. Ze vinden dat hun gemeente hen goed heeft geïnformeerd en dat de informatie duidelijk is. In 2012* zagen we dat, ondanks dat WWB'ers van alle wetten de meeste verplichtingen hebben, nog steeds 76 procent het gemakkelijk vond om zich aan hun plichten te houden. In 2014 is dit aantal echter gedaald naar 69 procent; minder WWB-gerechtigden vinden het gemakkelijk om zich aan de plichten te houden.

* Let wel: het kan zijn dat het verschil het gevolg is van een steekproefeffect. In 2012 heeft het CBS een representatieve steekproef getrokken uit alle WWB'ers in Nederland. In 2014 hebben zeven (grotere) gemeenten een representatieve steekproef getrokken uit WWB'ers woonachtig in hun gemeente: Almere, Den Haag, Enschede, Groningen, Haarlem, Maastricht, Rotterdam.

Detectiekans

In dit hoofdstuk bespreken we per wet wat de perceptie van de detectiekans is. Naast de detectiekans bekijken we de strafkans en de controlekans, waarbij we onderscheid maken naar verschillende typen fraude.

Achtereenvolgens komen aan de orde:

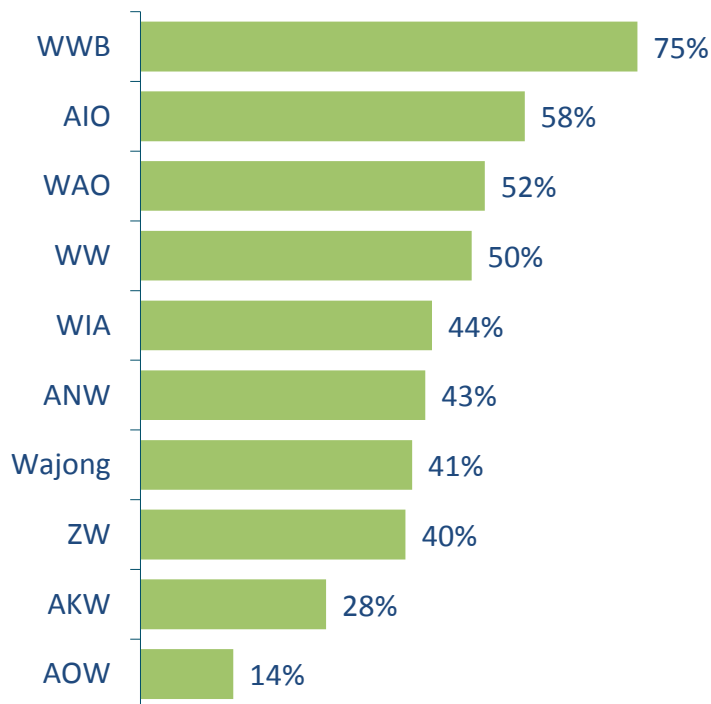
- AOW
- AKW
- ANW
- AIO
- WAO
- WIA
- Wajong
- WW
- ZW
- WWB

Perceptie of men reeds gecontroleerd is

Om de resultaten met betrekking tot de detectiekans goed te kunnen interpreteren, is het relevant om in het achterhoofd te houden of men denkt dat men in het verleden al eens gecontroleerd is.

In perceptie wordt er bij sommige wetten aanzienlijk meer gecontroleerd op het voldoen aan de plichten dan bij andere wetten. De WWB staat voorop. Liefst driekwart van de WWB-gerechtigden zegt dat zij in het verleden wel eens gecontroleerd zijn of zij zich aan hun plichten houden, dit is een stijging in vergelijking met 2012 (68 procent).

Controle: percentage dat zegt wel eens gecontroleerd te zijn of ze zich aan de plichten houden

Na de WWB geven vooral de AIO-gerechtigden aan dat zij al eens gecontroleerd zijn. WAO-ontvangers geven in vergelijking met 2012 vaker aan dat zij al eens gecontroleerd zijn, 52 procent in 2014 tegenover 45 procent in 2012. Dit geldt ook voor WIA-gerechtigden (44 procent in 2014 en 37 procent in 2012) en ANW-gerechtigden (43 procent in 2014 en 33 procent in 2012).

De AOW staat laag: slechts 14 procent denkt wel eens gecontroleerd te zijn of zij zich aan hun plichten hebben gehouden. Op zich is dit niet vreemd, want zij hebben immers een zeer beperkte set aan verplichtingen. Hierna zullen we ook zien dat de AOW-gerechtigden, net als in 2012, de controle-, pak- en straffkans lager inschatten dan bij de andere wetten.

Zeven op de tien AOW'ers denken dat, wanneer zij hun plichten niet nakomen, er een grote kans is dat de uitkeringsinstantie dit merkt. Elf procent daarentegen acht de kans klein. De overigen weten niet zo goed of er een grote dan wel kleine kans is dat het opgemerkt wordt wanneer zij hun plichten niet nakomen.

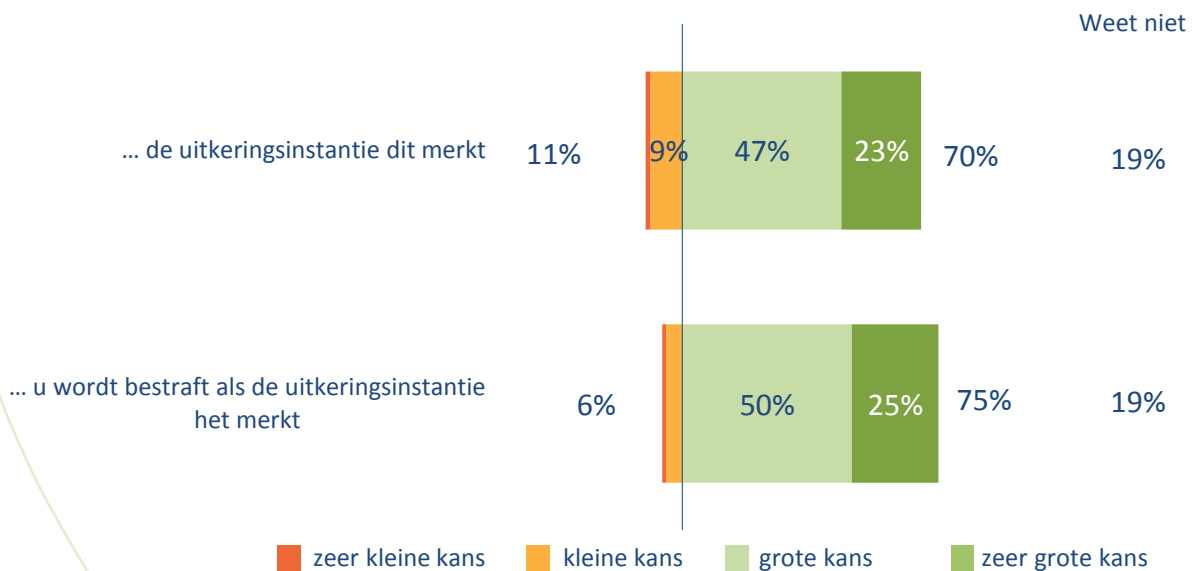
In vergelijking met andere wetten zijn AOW'ers minder uitgesproken over de detectiekans. Slechts 23 procent acht de kans zéér groot dat een overtreding opgemerkt wordt. Bij de andere wetten is dit toch al snel een derde, als het niet meer is.

De meeste AOW'ers hebben slechts één plicht: het melden als zij een gezamenlijke huishouding starten of beëindigen. Wellicht dat dit de reden is dat zij minder uitgesproken zijn over de detectiekans. Deze gedachte wordt ondersteund door het feit dat AOW'ers die een toeslag ontvangen, de detectiekans hoger inschatten dan de AOW'ers die geen toeslag ontvangen. AOW'ers die een toeslag ontvangen hebben immers meer plichten. Van de AOW'ers die een toeslag ontvangen denkt 76 procent dat de kans groot is dat een overtreding opgemerkt wordt, waarvan 29 procent de kans zéér groot inschat.

Als het gaat om de straffkans, dan is driekwart van de AOW'ers van mening dat wanneer een overtreding opgemerkt wordt, er ook daadwerkelijk consequenties tegenover staan. Zes procent denkt dat, ook al wordt een overtreding opgemerkt, de kans dat de overtreding bestraft wordt toch nog klein is.

Ook hier achten AOW'ers in vergelijking met de andere wetten, de straffkans minder vaak als zéér groot. En ook percipiëren AOW'ers die een toeslag ontvangen de straffkans (iets) vaker als groot dan de AOW'ers die geen toeslag ontvangen – 79 procent acht de straffkans groot tegenover 75 procent gemiddeld.

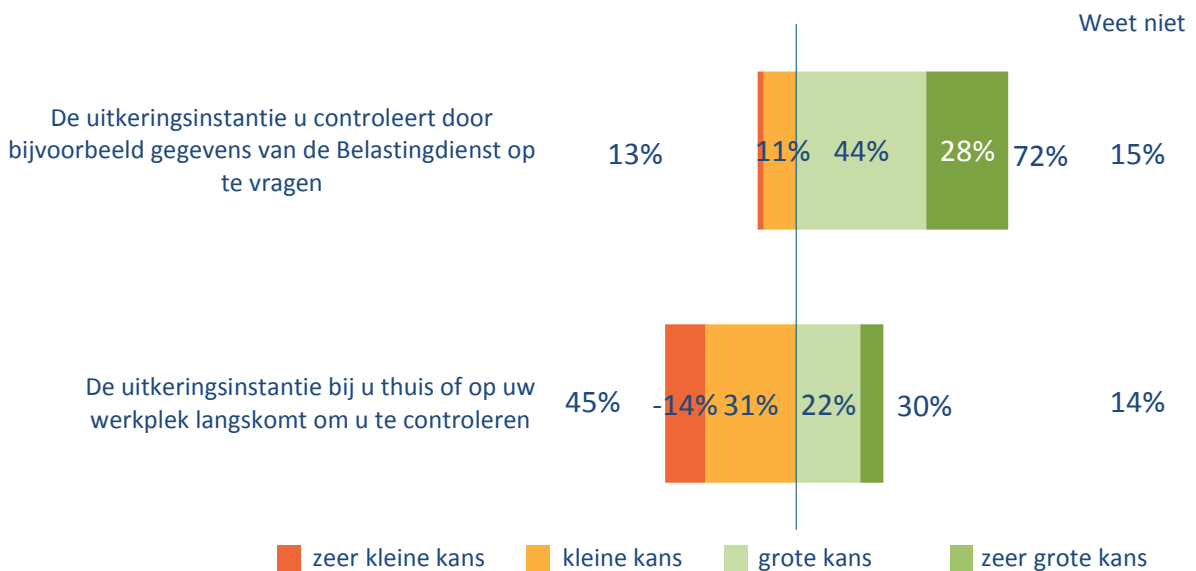
Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

Van de AOW'ers acht 72 procent de kans groot dat hun gegevens gecontroleerd worden aan de hand van gegevens van de Belastingdienst. Dit is aanzienlijk meer dan in 2012, toen dacht nog maar 49 procent dat er een grote kans was dat dit gebeurde. Zowel in 2012 als in 2014 schatten de gehuwde AOW'ers met toeslag de controlekans hoger in: toen dacht 70 procent van de AOW'ers met toeslag dat gegevens gecontroleerd werden aan de hand van gegevens bij de Belastingdienst, nu is dat 81 procent.

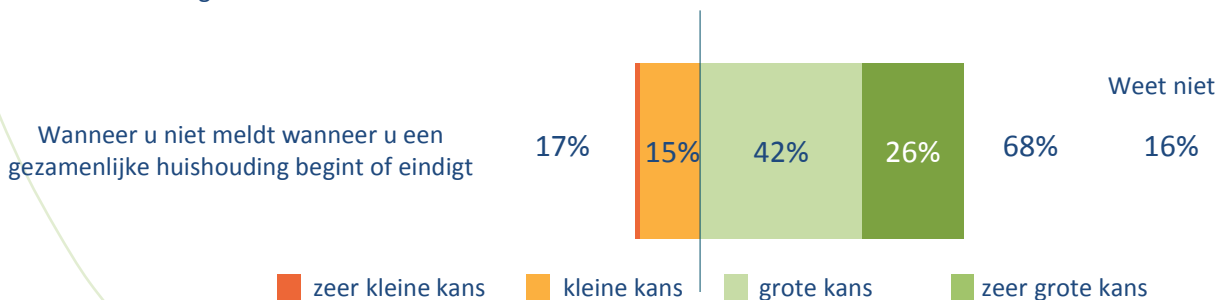
Hoewel de meerderheid het nog steeds niet verwacht, denken anno 2014 wel meer AOW'ers dan in 2012 dat de uitkeringsinstantie thuis langs komt om te controleren. In 2012 achtte 15 procent het waarschijnlijk dat zij thuis gecontroleerd zouden worden, nu is dat 30 procent.

Hoe groot schat u de kans in dat...

AOW'ers hebben de plicht om het te melden wanneer zij een gezamenlijk huishouden starten of beëindigen. Alleenstaanden ontvangen een hogere uitkering. Van de AOW'ers denkt 17 procent dat de kans klein is dat het opgemerkt wordt als zij het niet melden dat er wijzigingen zijn geweest in hun huishouden. Dik twee derde (68 procent) echter denkt dat dit waarschijnlijk wel opgemerkt wordt. Gehuwden zonder toeslag denken vaker dan gehuwden met toeslag dat de kans klein is dat het opgemerkt wordt (20 procent versus 11 procent).

Stel u komt uw plichten niet na. Hoe groot schat u de kans in dat de uitkeringsinstantie het merkt...

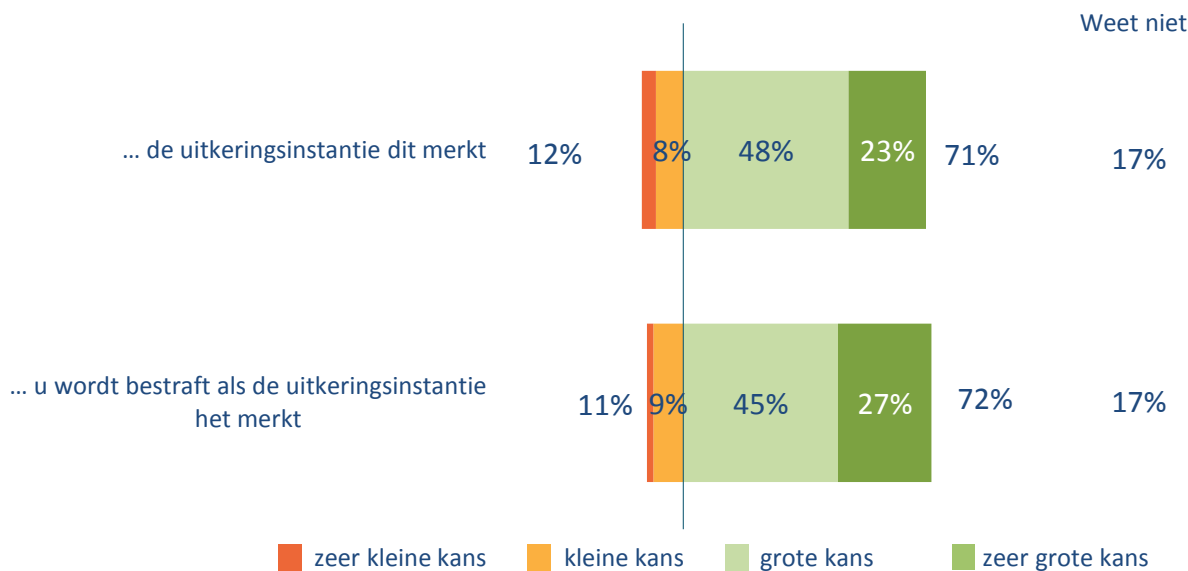

De AKW lijkt op de AOW als het gaat om de gepercipieerde detectiekans. Van de AKW'ers denkt 71 procent dat de kans groot is dat de uitkeringsinstantie het merkt als iemand zijn/haar plichten niet na komt, 12 procent denkt dat de kans klein is. En net als bij de AOW, zijn AKW'ers in vergelijking met de andere wetten minder uitgesproken over de detectiekans. Ook hier is het slechts 23 procent die de kans zéér groot acht dat een overtreding opgemerkt wordt.

Van de AKW'ers acht 72 procent de kans groot dat er daadwerkelijk een sanctie genomen wordt wanneer een overtreding ontdekt wordt. Elf procent van de AKW'ers verwacht echter dat de kans klein is dat, zelfs als een overtreding opgemerkt wordt, deze ook daadwerkelijk bestraft wordt. En dat is meer dan bij de andere wetten. Bij de andere wetten ligt het percentage mensen dat de straffkans klein acht zo rond de vijf procent.

Er zijn geen grote verschillen tussen de AKW'ers met jonge kinderen en AKW'ers met kinderen ouder dan 16 jaar als het gaat om de detectie- en straffkans.

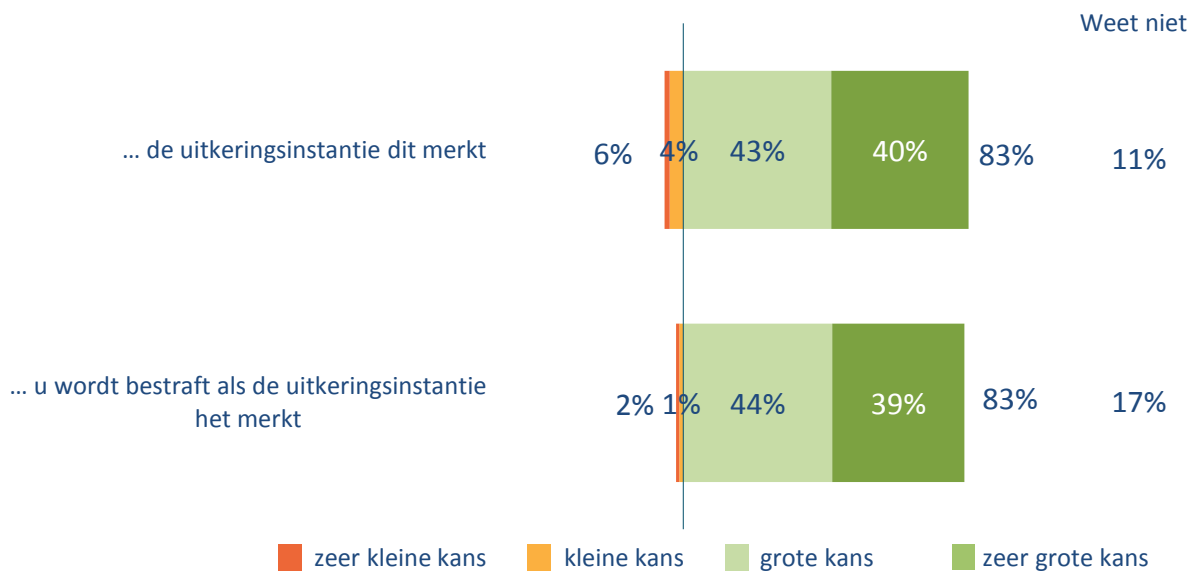
Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

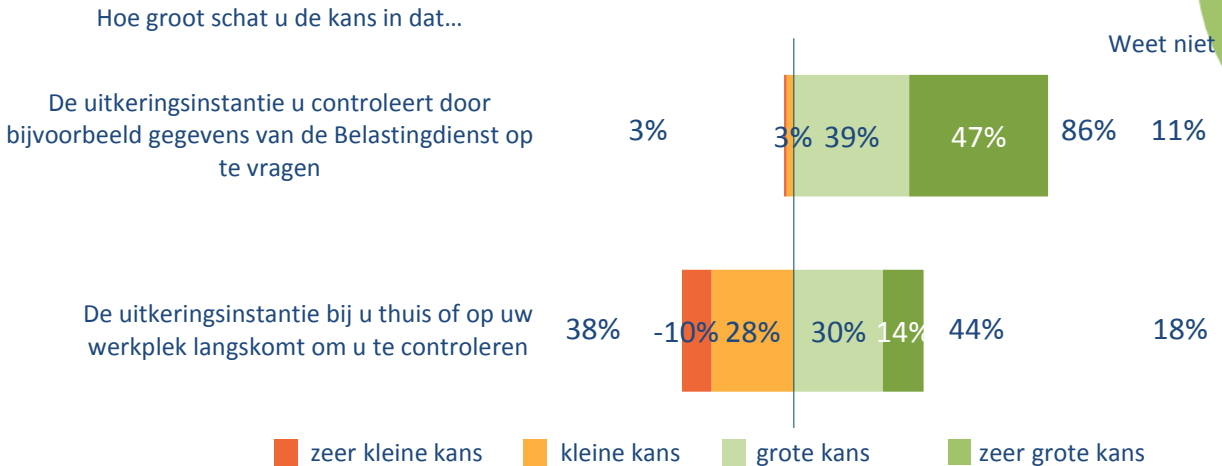
Van de SVB-wetten achten de ANW'ers de detectiekans het vaakst groot. Liefst 83 procent van de ANW'ers denkt dat de kans groot is dat een overtreding wordt opgemerkt, waarvan vier op de tien de kans zéér groot achten. Alleen bij de WWB zien we eenzelfde hoog aantal dat de detectiekans als zéér hoog percipieert. Zes procent van de ANW'ers denkt dat de kans klein is dat een overtreding opgemerkt wordt.

Ook de straffkans wordt door ANW'ers hoger ingeschat dan bij de andere SVB-wetten. Eenzelfde aantal als bij de detectiekans, 83 procent, denkt dat de kans groot is dat wanneer een overtreding opgemerkt wordt, deze ook daadwerkelijk wordt bestraft. Slechts een enkeling (2 procent) acht de straffkans klein.

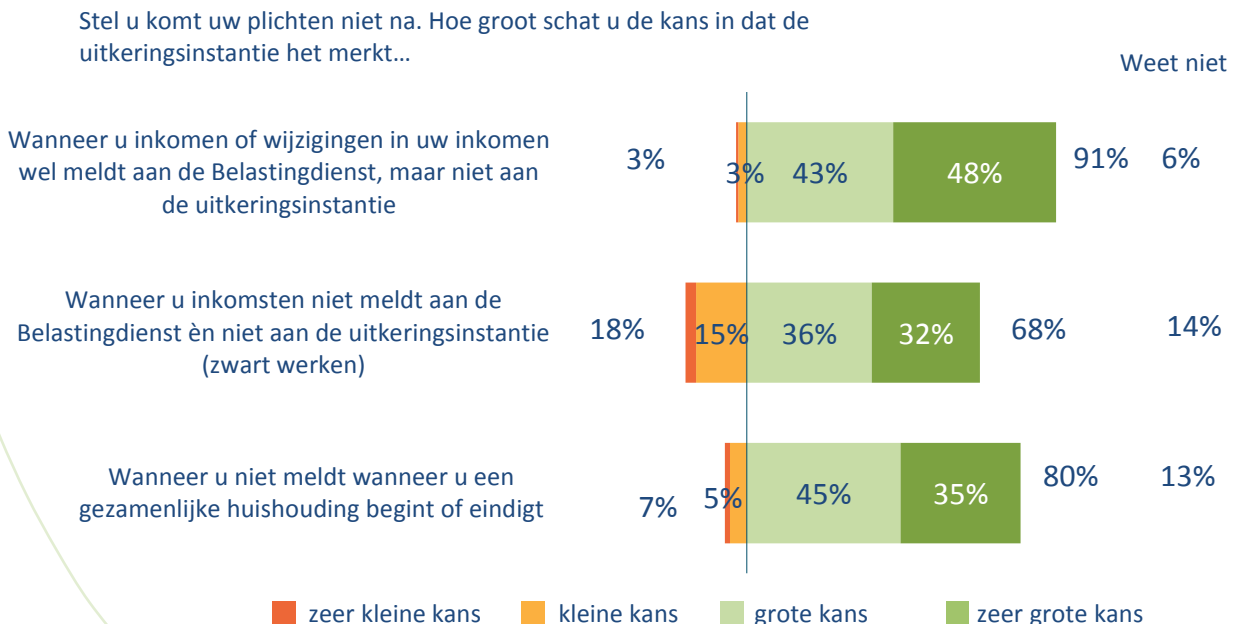
Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

Een grote meerderheid van de ANW'ers, 86 procent, acht het reëel dat de uitkeringsinstantie hun gegevens controleert bijvoorbeeld door gegevens bij de Belastingdienst op te vragen. Dit is meer dan bij veel andere wetten en ook meer dan in 2012, toen achtte 71 procent het waarschijnlijk. Thuiscontroles, of controles op het werk, vinden ANW'ers minder waarschijnlijk: slechts 44 procent denkt dat de kans groot is dat de uitkeringsinstantie hen op dergelijke wijze controleert. Dit is overigens wel hoger dan in 2012, toen verwachtte slechts een derde dat dergelijke controles zouden plaatsvinden.

Slechts een enkele ANW'er denkt dat witte fraude niet opgemerkt wordt. Negen op de tien verwachten dat de kans groot is dat als zij witte fraude proberen te plegen dit opgemerkt wordt. Iets meer dan twee derde van de ANW'ers (68 procent) verwacht dat de kans groot is dat zwart werken opgemerkt wordt. Daar tegenover staat 18 procent die zwart werken niet controleerbaar acht. Als het gaat om het samenwonen, dan verwacht 80 procent dat fraude hiermee wel opgemerkt wordt. Zeven procent verwacht dat de kans klein is dat opgemerkt wordt als zij onjuiste gegevens zouden verstrekken wat betreft hun huishouden.

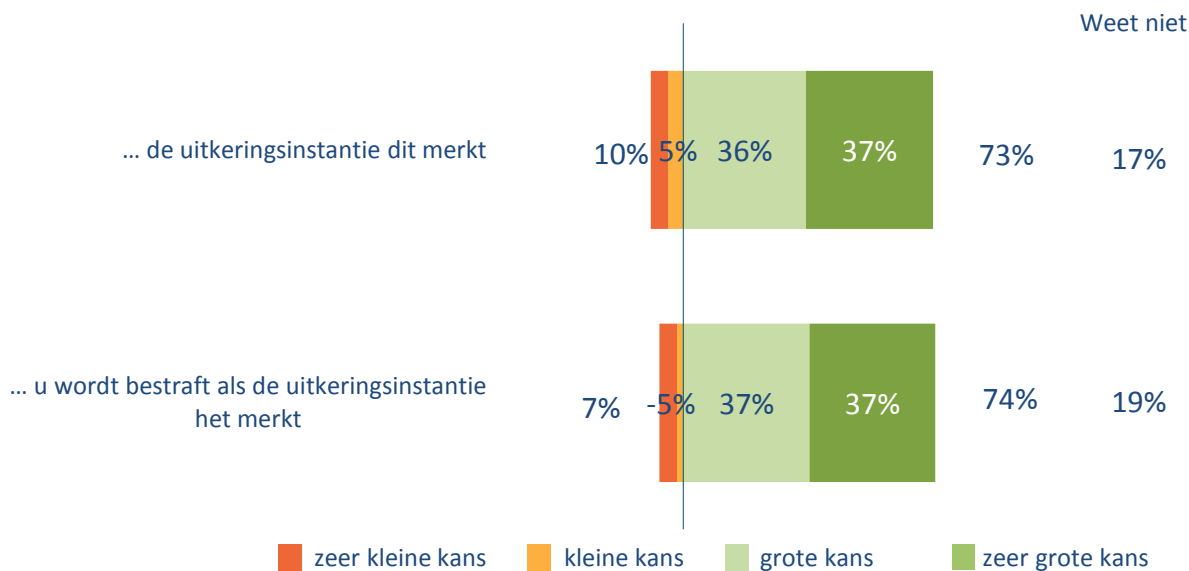

Van de mensen die AIO ontvangen, schat 73 procent de kans groot in dat het opgemerkt wordt als zij hun plichten niet nakomen, waarvan 37 procent de kans zéér groot in schat. Tien procent denkt dat de kans klein is dat overtredingen opgemerkt worden, waarvan vijf procent de kans zelfs zéér klein acht.

Wat betreft de strafkans zien we nagenoeg eenzelfde beeld: 74 procent acht de kans groot dat overtredingen daadwerkelijk bestraft worden. Zeven procent acht de kans klein, waarvan vijf procent zéér klein. En hoewel dit slechts een klein aantal is, is het wel meer dan bij andere wetten. Bij de andere wetten schommelt het percentage rond de één procent, daar acht slechts een enkeling de kans zéér klein dat een overtreding daadwerkelijk wordt bestraft.

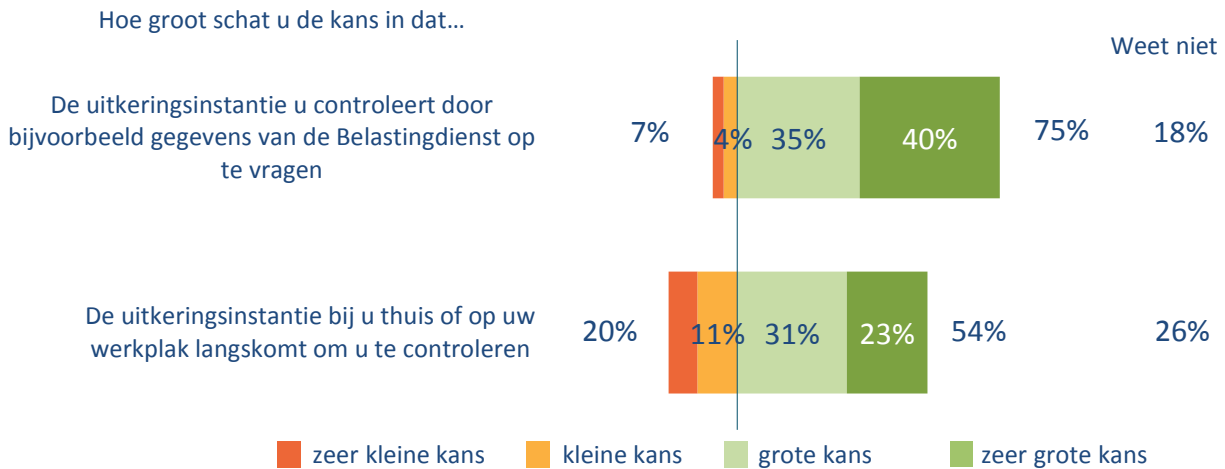
Opvallend is het verschil tussen gehuwde en ongehuwde AIO'ers. Gehuwde AIO'ers schatten de strafkans vaker als groot in dan ongehuwde AIO'ers. Van de gehuwde AIO'ers zegt 79 procent dat de kans groot is dat een overtreding daadwerkelijk wordt bestraft, tegenover 69 procent van de ongehuwde AIO'ers.

Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

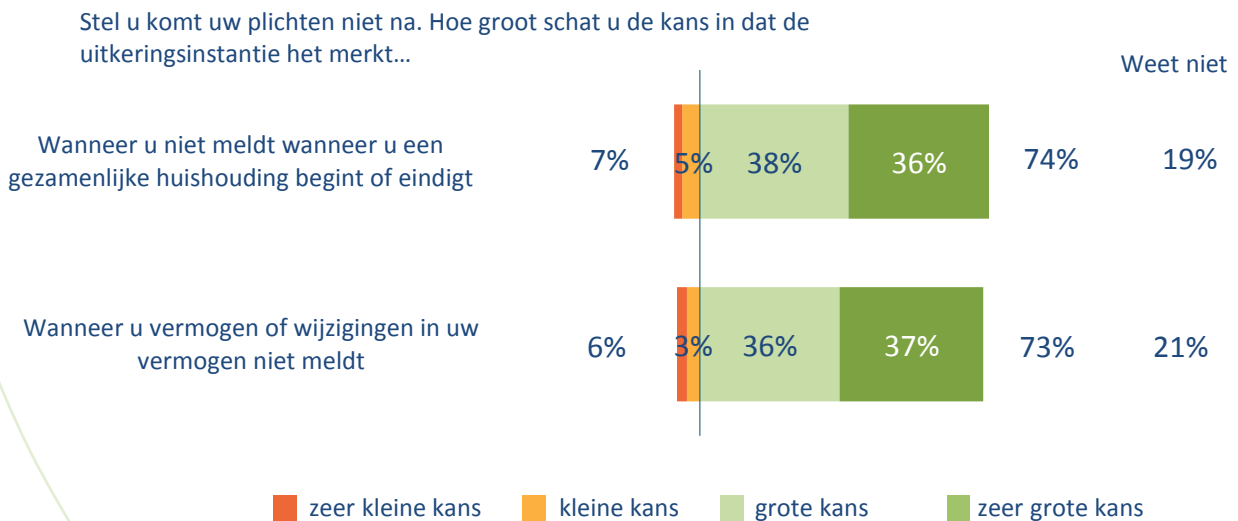

Op de WWB na, verwachten AIO'ers het meest van alle wetten dat zij thuis gecontroleerd worden op hun plichten. 54 Procent acht de kans reëel dat zij thuis gecontroleerd worden. In 2012 was dit 37 procent.

Driekwart van de AIO'ers denkt dat hun gegevens ter controle naast die van de Belastingdienst gelegd worden. Dit is aanzienlijk meer dan in 2012, toen nog maar 57 procent dacht dat dit gebeurde. Gehuwde AIO'ers achten deze kans vaker groot dan ongehuwde AIO'ers (80 versus 70 procent).

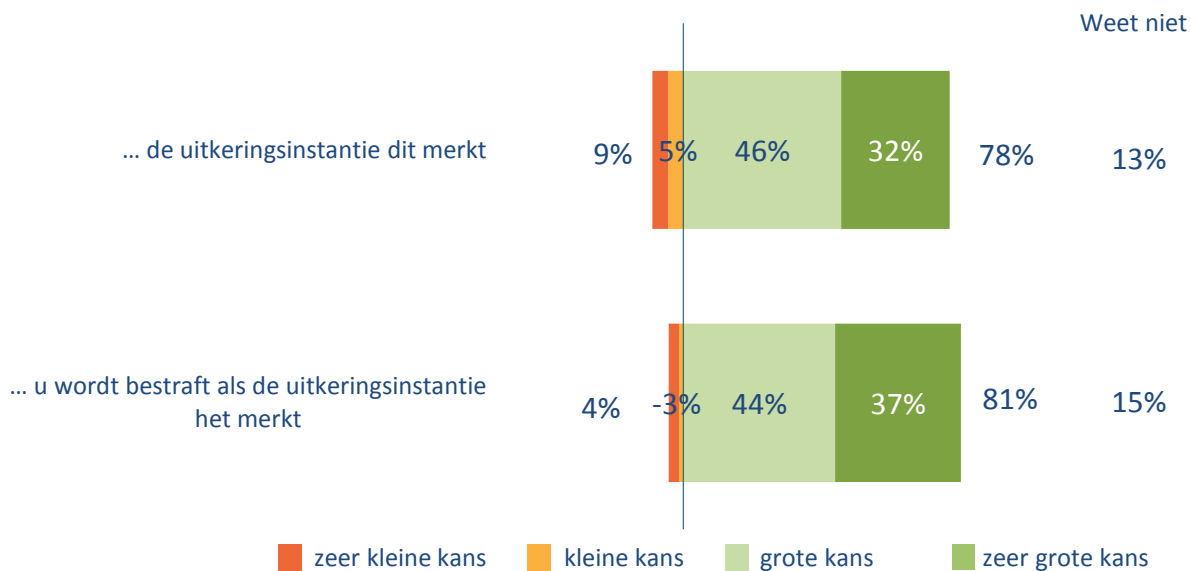
Net geen driekwart van de AIO'ers denkt dat het opgemerkt wordt wanneer zij niet de juiste informatie doorgeven over hun huishouden. Bij de gehuwde AIO'ers ligt dit aantal hoger (81 procent) dan bij de ongehuwde AIO'ers (68 procent). Als het gaat om vermogensfraude, dan zien we dezelfde perceptie van de detectiekans: 73 procent denkt dat de kans groot is dat het opgemerkt wordt. Ook hier percipiëren gehuwde AIO'ers de detectiekans vaker als hoog in vergelijking met ongehuwde AIO'ers (80 procent versus 67 procent).

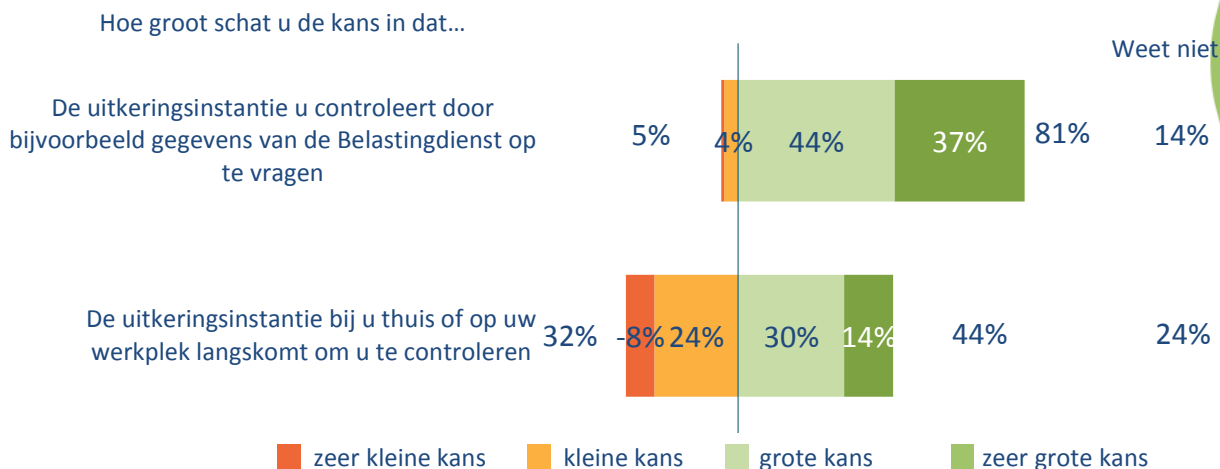
Van de mensen die WAO ontvangen, denkt 78 procent dat de kans groot is dat wanneer zij hun plichten niet nakomen, dit opgemerkt wordt. Een derde (32 procent om precies te zijn) schat de detectiekans zéér groot in. Negen procent denkt dat de kans klein is dat overtredingen opgemerkt worden.

Als een overtreding opgemerkt wordt, dan denkt 81 procent van de WAO'ers dat de kans groot is dat hier een sanctie op volgt. Vier procent schat de kans klein in dat het niet nakomen van plichten ook daadwerkelijk bestraft wordt.

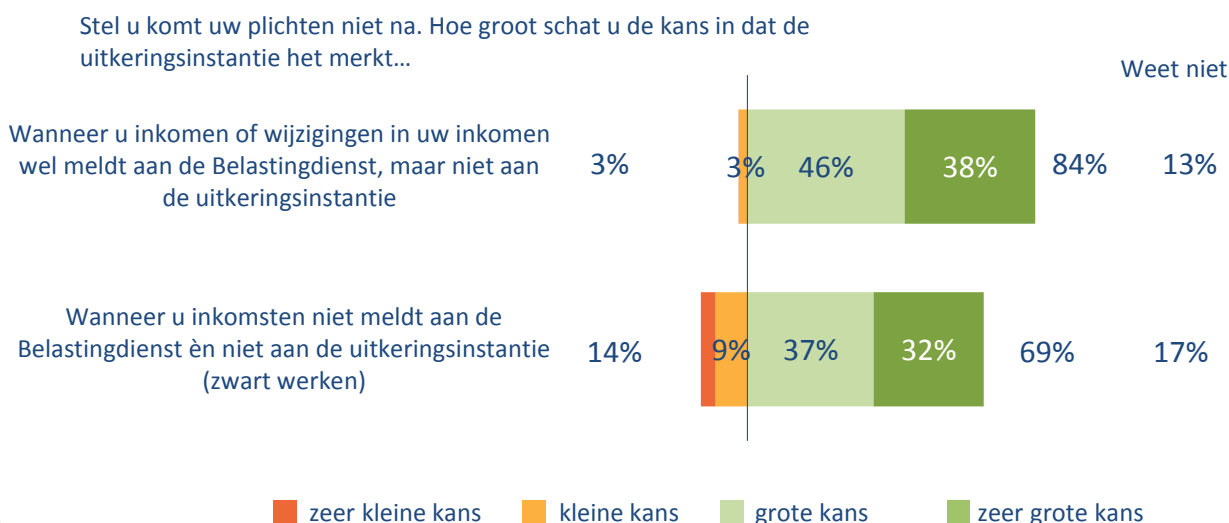
Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

Van de WAO'ers denkt 81 procent dat hun gegevens gecontroleerd worden, bijvoorbeeld via de Belastingdienst. Dat is aanzienlijk hoger dan in 2012, toen was het 68 procent. Controle aan huis of op het werk wordt door 44 procent van de WAO'ers als reëel geacht. Ook dat is hoger dan in 2012, toen dacht 36 procent dat de kans op een thuis- of werkbezoek groot was.

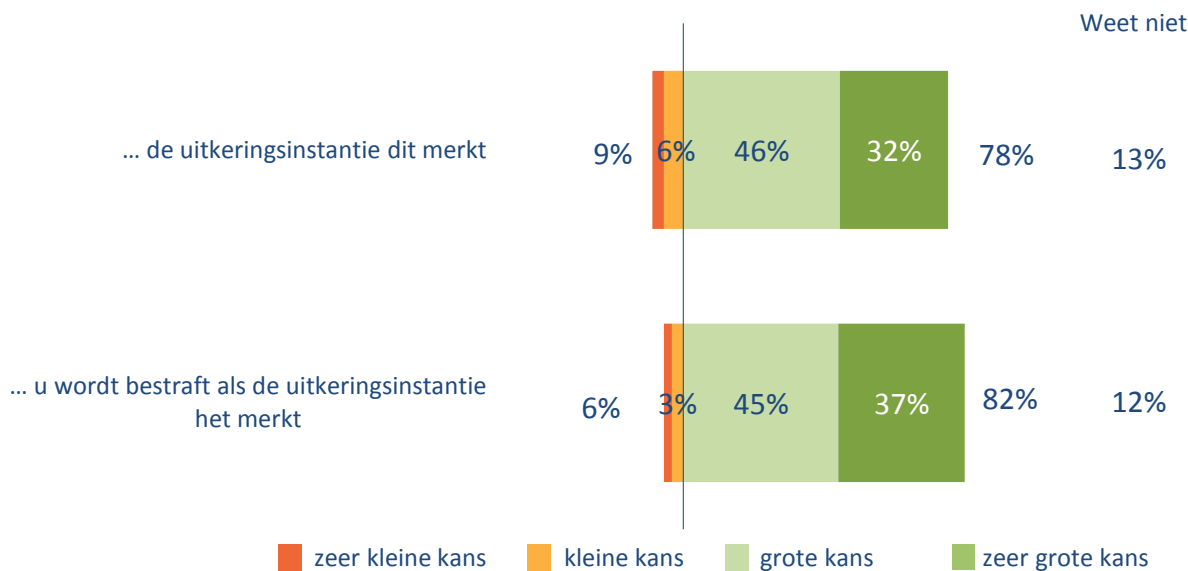
Van de WAO'ers denkt 84 procent dat de kans groot is dat witte fraude ontdekt wordt. Slechts een enkeling is van mening dat witte fraude niet snel ontdekt wordt. Dit in tegenstelling tot zwart werken: wat zwart werken betreft denkt 14 procent dat de kans klein is dat het ontdekt wordt. De meerderheid echter, 69 procent, is van mening dat ook als het gaat om zwart werken de kans groot is dat de uitkeringsinstantie het ontdekt.

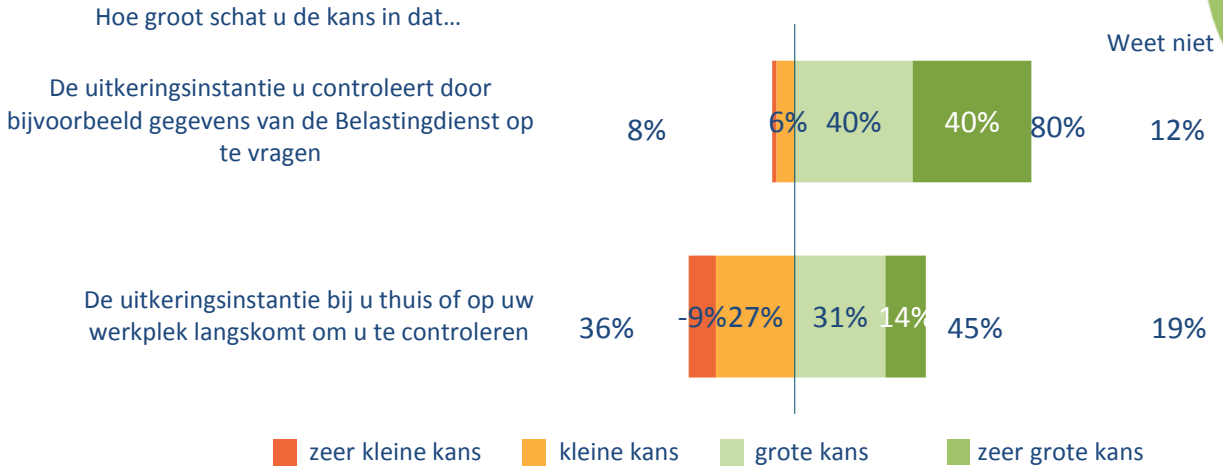
Als het gaat om de perceptie van de detectiekans dan lijkt de WIA sterk op de WAO. 78 Procent van de mensen die WIA ontvangen denkt dat de kans groot is dat het niet nakomen van plichten opgemerkt wordt, waarvan 32 procent denkt dat de kans zéér groot is. Negen procent van de WIA'ers schat de kans klein in dat de uitkeringsinstantie het niet nakomen van plichten opmerkt.

Ook wat betreft de strafkans laat de WIA eenzelfde beeld zien als de WAO. Van de WIA'ers denkt 82 procent dat de kans groot is dat bestraft wordt wanneer de uitkeringsinstantie het merkt dat iemand bepaalde plichten niet nakomt. Zes procent denkt dat de kans klein is dat een overtreding daadwerkelijk bestraft wordt.

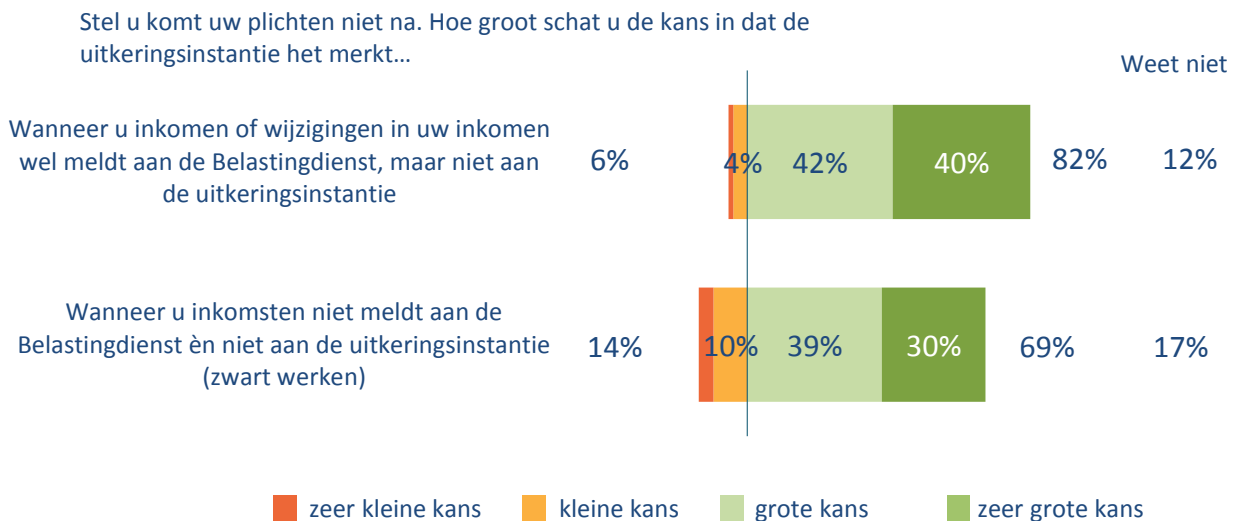
Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

Net als bij de WAO vinden ook bij de WIA acht op de tien WIA-ontvangers het waarschijnlijk dat zij gecontroleerd worden door gegevens bij de Belastingdienst op te vragen. En ook wat betreft de controle thuis of op de werkplek laten zij eenzelfde beeld zien: 45 procent denkt dat de kans groot is dat zij thuis of op hun werk gecontroleerd worden. In 2012 percipieerden de WIA'ers de controlekans lager: 65 procent dacht toen dat gegevens nagezocht werden bij de Belastingdienst en 28 procent achtte het waarschijnlijk dat zij thuis gecontroleerd konden worden.

Van de WIA'ers verwacht 82 procent dat de kans groot is dat witte fraude wordt ontdekt. Zeven op de tien denken ook dat de kans groot is dat zwart werken opgemerkt wordt.

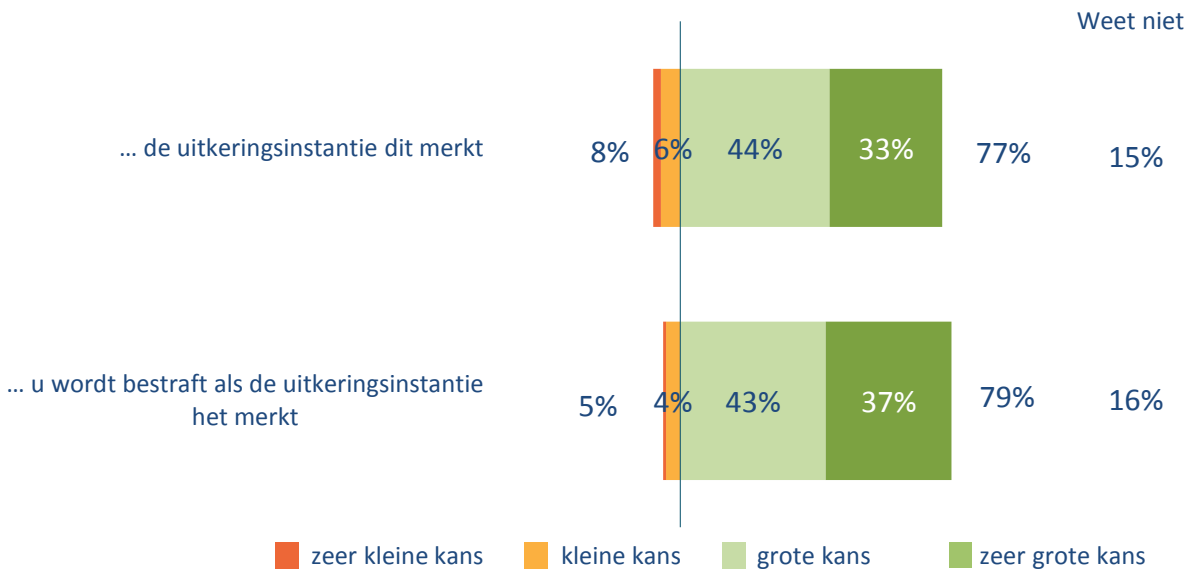

De perceptie van de detectiekans onder mensen die Wajong ontvangen is vergelijkbaar met de perceptie van mensen die WAO of WIA ontvangen. 77 Procent acht de kans groot dat de uitkeringsinstantie het merkt als iemand zijn/haar plichten niet nakomt, waarvan een derde de kans zéér groot acht. Acht procent denkt dat de kans klein is dat overtredingen worden opgemerkt.

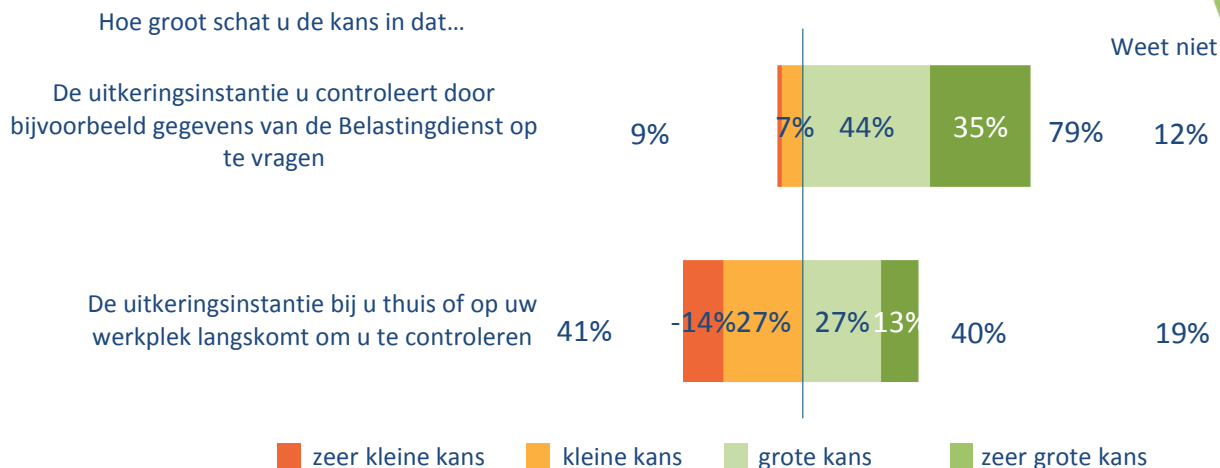
Ook wat betreft de strafkans zien we nagenoeg eenzelfde beeld als bij de WAO en WIA. Acht op de tien (79 procent om precies te zijn) schatten de kans groot in dat overtredingen daadwerkelijk bestraft worden. Vijf procent denkt dat de kans klein is dat het niet nakomen van plichten opvolging krijgt.

Er zijn wat betreft de detectie- en strafkans geen significante verschillen tussen de mensen die onder de oude Wajong vallen en de mensen die onder de nieuwe Wajong vallen.

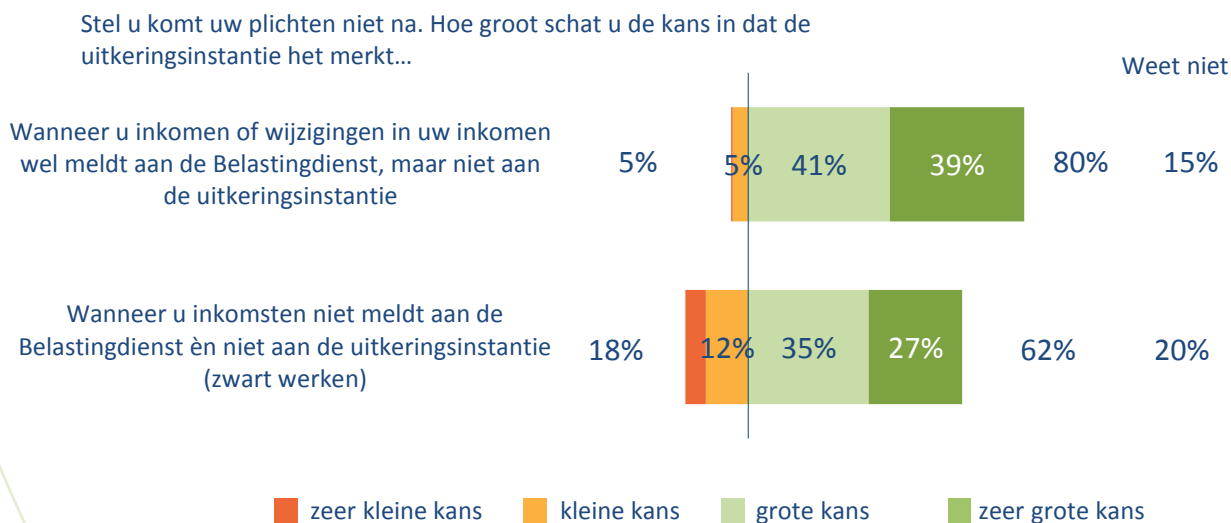
Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

Ook bij de Wajong wordt door acht op de tien de kans groot geacht dat er op afstand gecontroleerd wordt bijvoorbeeld door gegevens op te vragen bij de Belastingdienst. In 2012 was dat nog maar zes op de tien. De kans dat er thuis of op de werkplek gecontroleerd wordt, wordt door 40 procent als groot ingeschat. Een even zo groot aantal denkt echter dat de kans op een dergelijk bezoek klein is. In 2012 schatte slechts 28 procent de kans op een thuisbezoek hoog in.

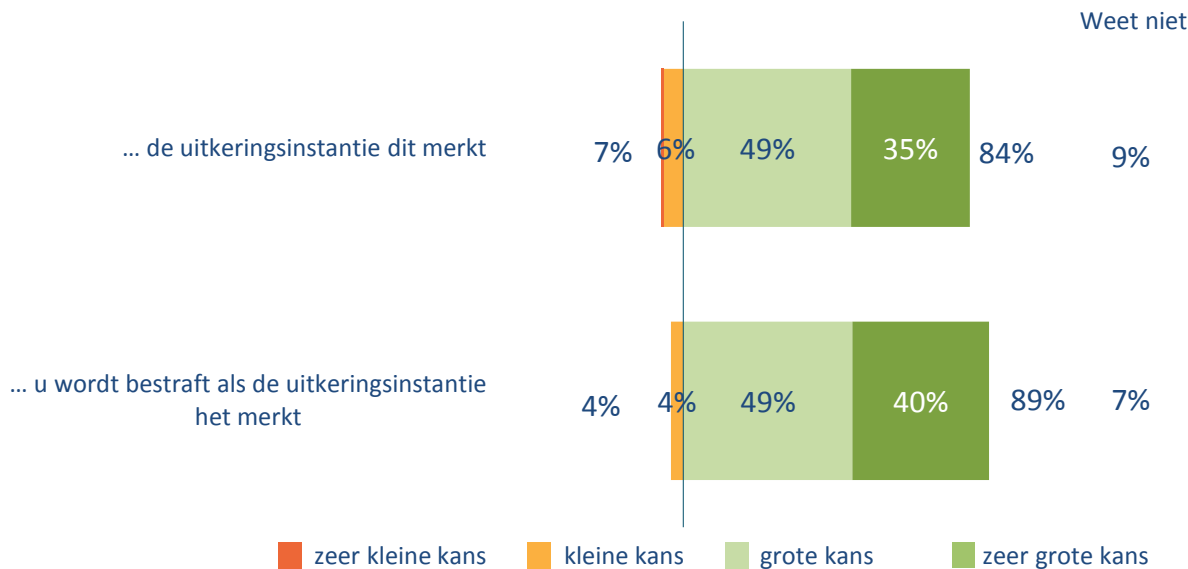
Acht op de tien Wajongers verwachten dat de kans groot is dat witte fraude ontdekt wordt. Als het gaat om zwart werken, dan denkt 62 procent dat de kans groot is dat dit ontdekt wordt. 18 Procent is van mening dat zwart werken zich lastig laat ontdekken.

Samen met de ANW'ers staan de WW'ers bovenaan als het gaat om de detectiekans. 84 Procent van de WW'ers schat de kans groot in dat de uitkeringsinstantie het merkt als zij hun verplichtingen niet nakomen, waarvan 35 procent de kans zéér groot acht. Zeven procent van de WW'ers schat de kans klein in dat overtredingen opgemerkt worden.

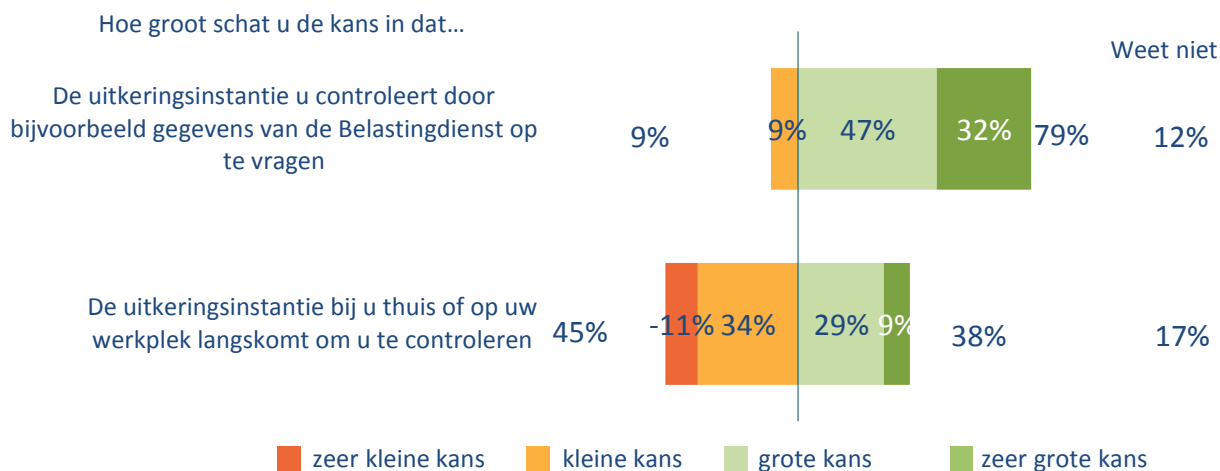
Ook als het gaat om de strafkans staan de WW'ers bovenaan. Liefst 89 procent van de WW'ers denkt dat overtredingen ook daadwerkelijk bestraft worden. Bij de andere wetten schommelt dit percentage rond de 80 procent, als het al niet lager is. Vier procent van de WW'ers schat de kans klein in dat opgemerkte overtredingen daadwerkelijk bestraft worden.

Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

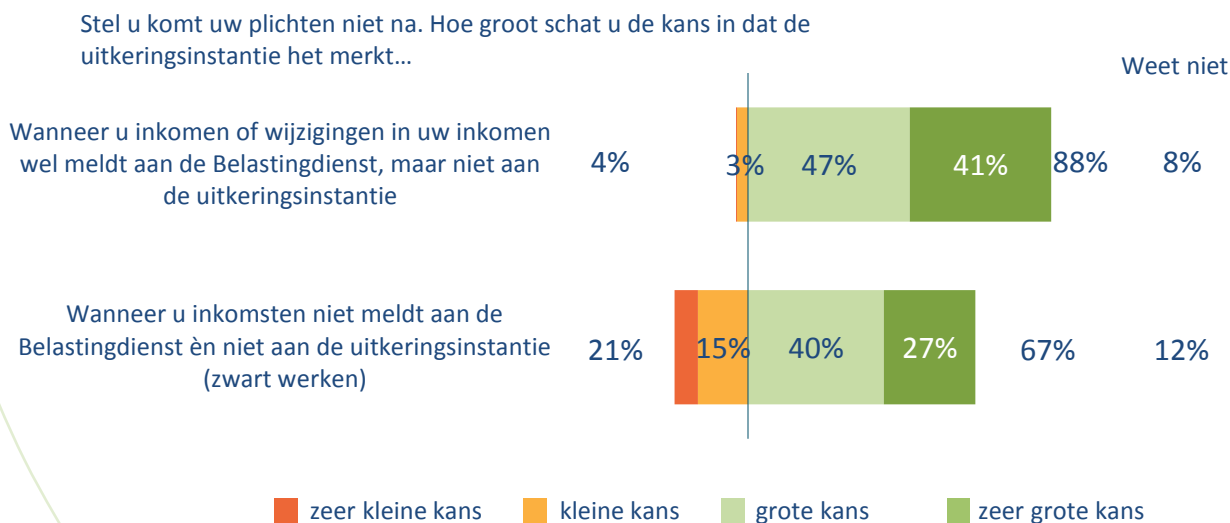

Net als bij de WIA, WAO en Wajong, achten ook bij de WW'ers acht op de tien het reëel dat hun gegevens gecontroleerd worden bijvoorbeeld door de gegevens van de Belastingdienst ernaast te leggen. En ook bij de WW'ers is dit hoger dan in 2012, toen dacht 68 procent dat dit gebeurde.

Samen met de AOW'ers, verwachten de WW'ers het minst van alle wetten dat er bij hen thuis of op het werk gecontroleerd wordt. 45 Procent denkt dat de kans klein is dat een dergelijke controle plaatsvindt. 38 procent acht het wél reëel dat huisbezoeken plaatsvinden. En dat is iets hoger dan in 2012, toen slechts 29 procent de kans groot achtte dat de uitkeringsinstantie thuis of op het werk zou komen controleren.

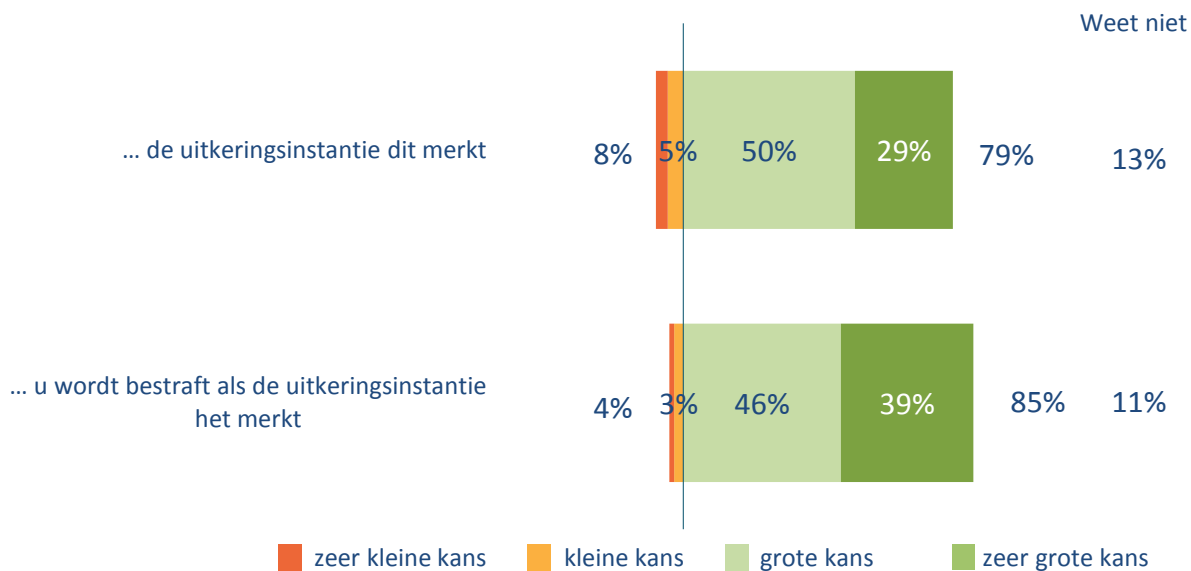
Vrijwel alle WW'ers, 88 procent, verwachten dat witte fraude opgemerkt wordt. Twee derde denkt tevens dat de kans groot is dat zwart werken wordt opgemerkt. Een relatief grote groep van 21 procent is echter van mening dat de kans klein is dat zwart werken opgemerkt wordt.

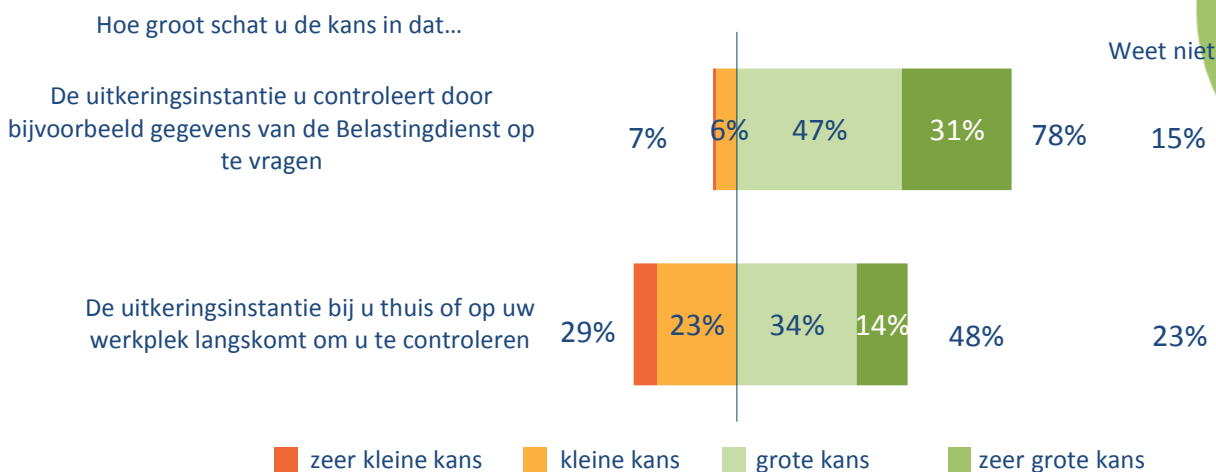
Van de mensen die ZW ontvangen denkt 79 procent dat de kans groot is dat overtredingen opgemerkt worden, waarvan 29 procent denkt dat de kans zéér groot is. Acht procent schat de kans klein in dat de uitkeringsinstantie het merkt als iemand zijn/haar plichten niet nakomt.

De strafkans wordt door 85 procent als groot ingeschat, door 39 procent als zéér groot. Vier procent denkt niet dat wanneer overtredingen opgemerkt worden, deze ook daadwerkelijk bestraft worden.

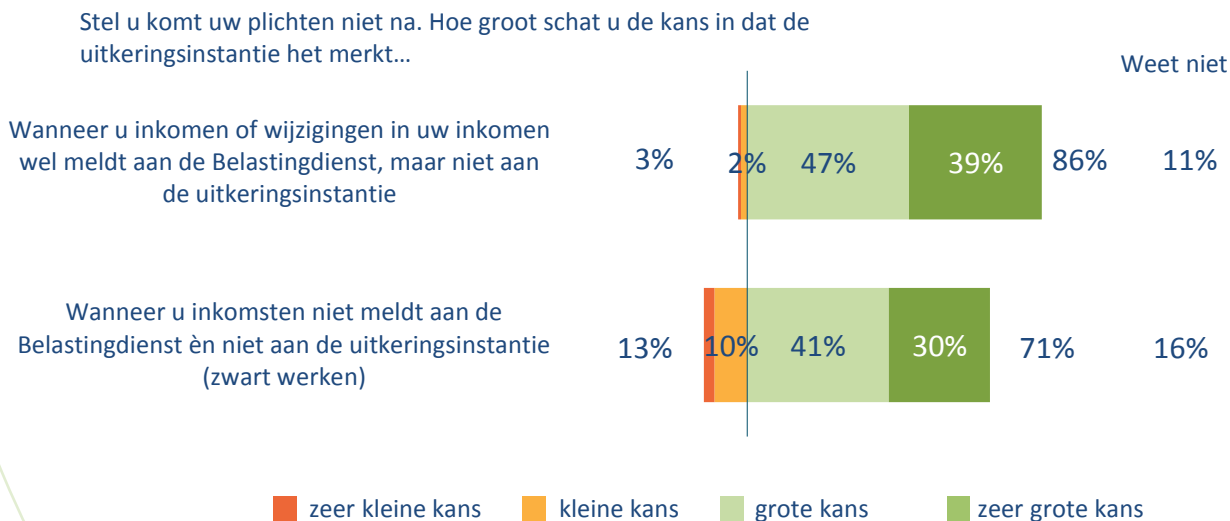
Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

Zoals bij de andere wetten, verwachten ook bij de ZW zo'n acht op de tien mensen dat er op afstand controles plaatsvinden, bijvoorbeeld door hun gegevens te vergelijken met die van de Belastingdienst. Bijna de helft van de ZW'ers (48 procent) acht het waarschijnlijk dat er ook huis- of werkplekbezoeken plaatsvinden ter controle. Drie op de tien ZW'ers denken dat het onwaarschijnlijk is dat zij thuis bezocht zouden kunnen worden.

Een ruime meerderheid van 86 procent van de ZW'ers denkt dat het opgemerkt wordt wanneer zij iets anders aan de Belastingdienst melden dan aan het UWV. Zeven op de tien ZW'ers zijn van mening dat de kans groot is dat zwart werken opgemerkt wordt. Dertien procent van de ZW'ers denkt hier echter anders over, zij denken dat de kans klein is dat zwart werken ontdekt wordt.

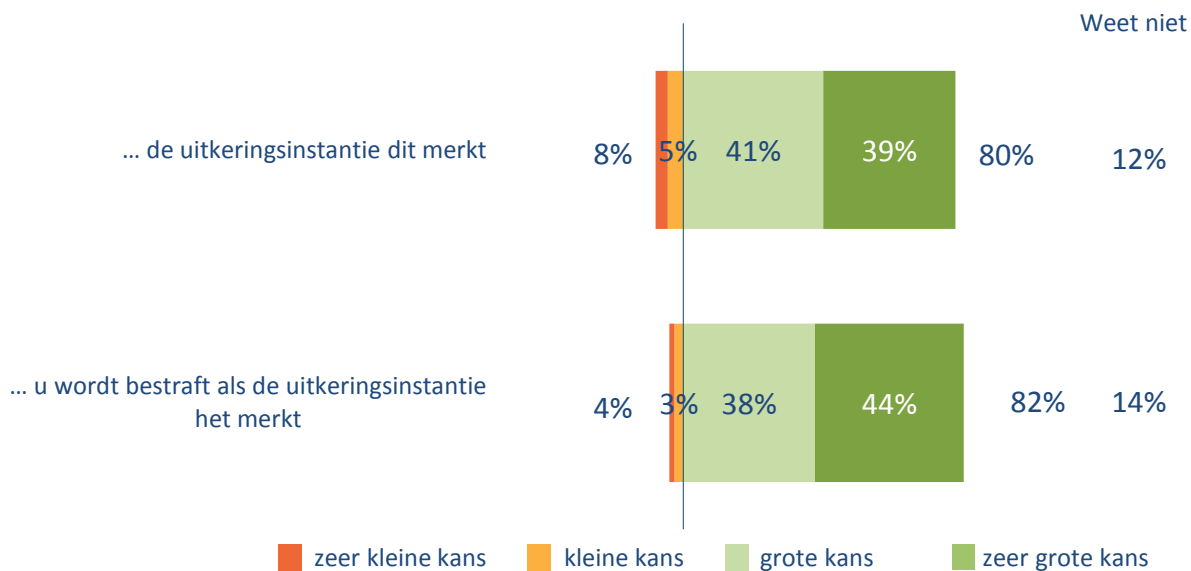

Acht op de tien WWB'ers denken dat de kans groot is dat het niet nakomen van verplichtingen wordt opgemerkt, waarvan 39 procent de kans zéér groot acht. Dit laatste is, op de ANW na, wat hoger dan bij de andere wetten. In vergelijking met de andere wetten zijn WWB'er wat meer uitgesproken: zij schatten de detectiekans vaker als zéér groot in. Acht procent van de WWB'ers denkt dat de kans klein is dat overtredingen opgemerkt worden.

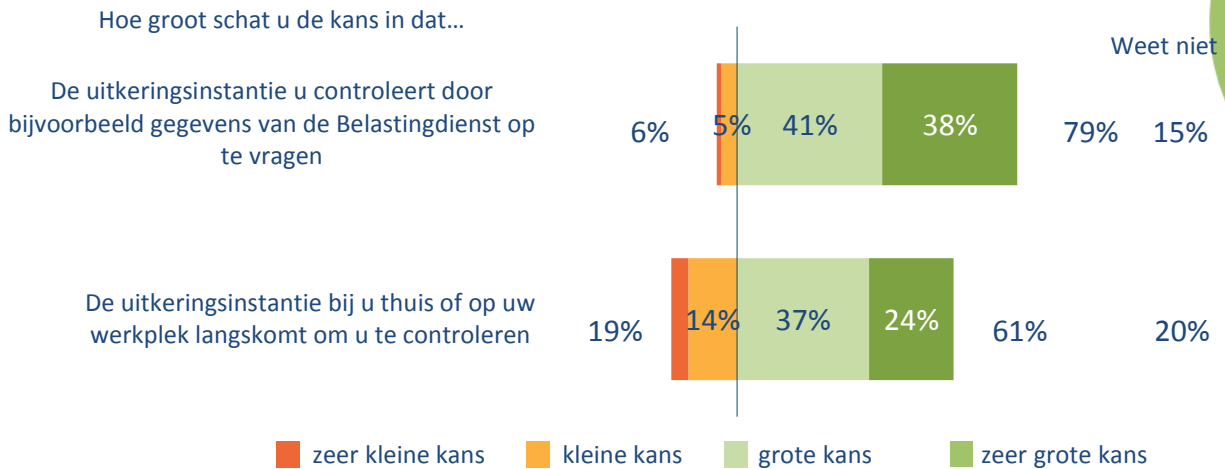
Van de WWB'ers denkt 82 procent dat iemand daadwerkelijk bestraft wordt wanneer een uitkeringsinstantie het merkt dat hij/zij de plichten niet nakomt. En hoewel dit percentage niet uitzonderlijk hoog is, zijn de WWB'ers hier wel weer meer uitgesproken dan bij de andere wetten. Liefst 44 procent denkt dat de kans zéér groot is dat overtredingen ook daadwerkelijk bestraft worden. Bij de andere wetten ligt dit percentage lager. Vier procent van de WWB'ers schat de kans klein dat er daadwerkelijke sancties volgen op een overtreding.

Wat betreft de straffkans zien we geen grote verschillen tussen alleenstaande en samenwonende WWB'ers. Wat betreft de detectiekans zien we een klein verschil: van de samenwonenden denkt elf procent dat de kans klein is dat het opgemerkt wordt als iemand zijn/haar plichten niet nakomt, bij de alleenstaanden is dit iets lager: acht procent.

Stel u komt uw plichten niet na, hoe groot schat u de kans in dat...

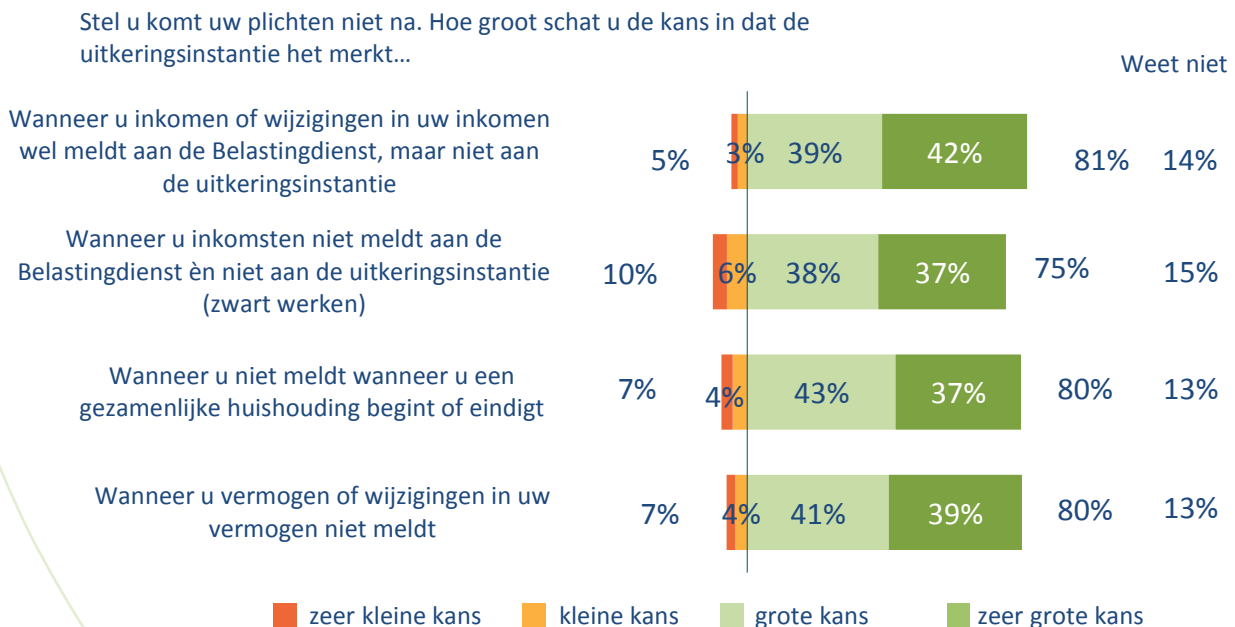

Net als bij de andere wetten, zien we dat ook bij de WWB de controlekans door acht op de tien als hoog wordt ingeschat. In 2012 was dit lager: 65 procent. In vergelijking met de andere wetten, schatten WWB'ers de kans hoger in dat zij ter controle thuis of op hun werk bezocht worden. Zes op de tien achten de kans groot dat een dergelijk bezoek plaatsvindt. In 2012 was dit 48 procent. Er zijn geen grote verschillen tussen alleenstaanden en paren.

Acht op de tien WWB'ers verwachten dat de kans groot is dat witte fraude ontdekt wordt. Eenzelfde aantal verwacht dat de kans groot is dat fraude rond de huishoudsamenstelling of vermogensfraude ontdekt wordt.

In vergelijking met andere wetten, schatten WWB'ers de kans hoger in dat zwart werken opgemerkt wordt: liefst driekwart denkt dat de kans groot is dat dit ontdekt wordt, waarvan 37 procent de kans zelfs zéér hoog inschat.

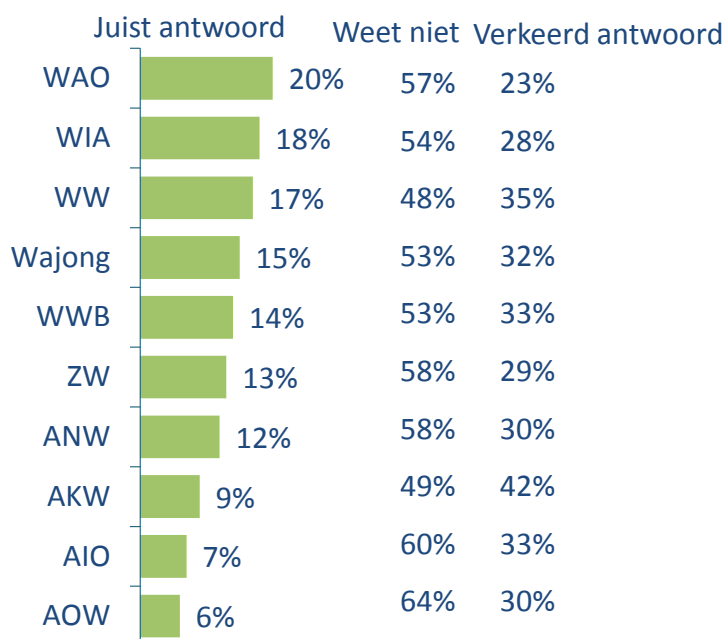

Perceptie van de hoogte van de boete

Sinds 1 januari 2013 is de boete als gevolg van het overtreden van de uitkeringregels fors verhoogd, van circa 10 procent naar 100 procent van het te veel ontvangen bedrag.* We vroegen de uitkeringgerechtigden wat volgens hen de boete was, waarbij ze de keuze hadden tussen geen boete, een boete van 10 procent, een boete van 50 procent, een boete van 100 procent en het antwoord 'weet niet'.

Er blijkt anno 2014 nog veel onbekendheid als het gaat om de boete. Slechts een kleine minderheid wist het juiste antwoord te geven. Bij de AOW kruist zelfs 64 procent het antwoord 'weet niet' aan. In de volgende figuur staat weergegeven hoeveel procent het juiste antwoord koos.

Kennis hoogte boete: percentage dat het juiste antwoord geeft – terugbetaling plus 100% van het te veel ontvangen bedrag

Zo'n 13 procent weet het juiste antwoord te noemen. De WAO-gerechtigden blijken het beste op de hoogte, twee op de tien weten dat ze 100 procent bovenop het oorspronkelijke bedrag terug moeten betalen. Zij worden gevolgd door de WIA-gerechtigden, hiervan weet 18 procent het juiste bedrag te noemen.

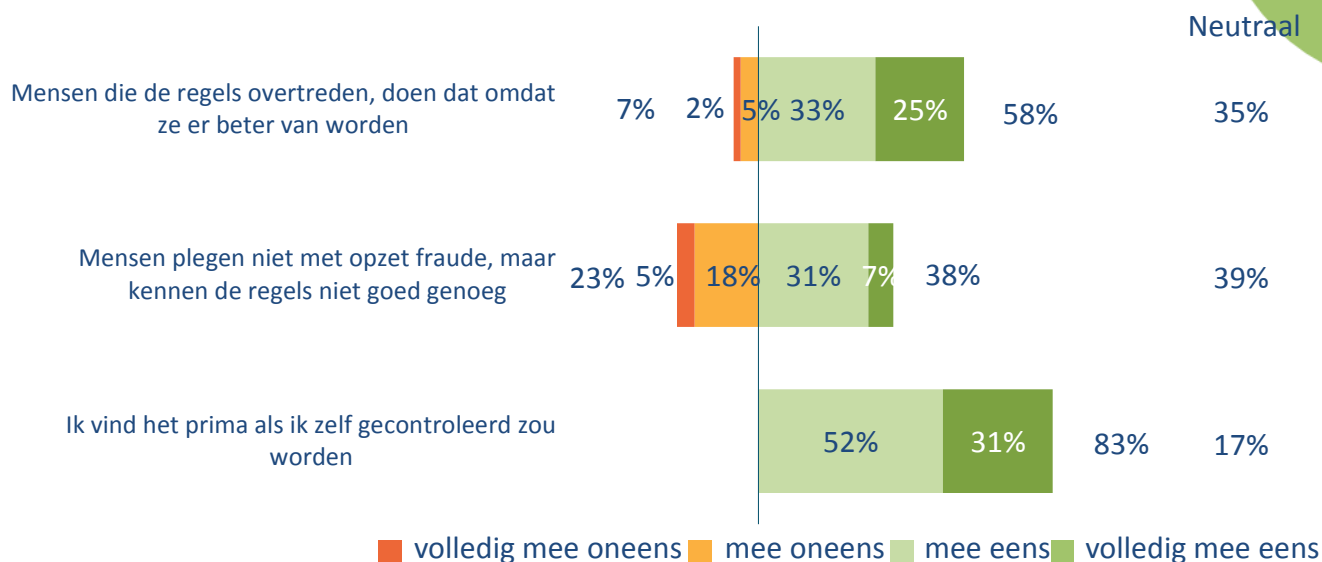
In 2012 waren de AIO- en AOW-gerechtigden het beste op de hoogte, die laten nu een daling zien. Dat deze twee in 2012 bovenaan stonden is overigens niet vreemd, de SVB had destijds de AIO- en AOW-gerechtigden net een brief gestuurd met daarin informatie over de nieuwe boeteregeling. De AOW staat nu onderaan als het gaat om kennis over de boete van overtreding. Slechts zes procent noemt het juiste bedrag.

* De boeteregeling is tijdens de datacollectie van dit onderzoek gewijzigd, naar aanleiding van een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) eind november. Naar verwachting zullen de meeste respondenten hier niet van op de hoogte zijn geweest. Inmiddels kan een boete van 100 procent van het gefraudeerde bedrag alleen opgelegd worden als iemand met opzet heeft gefraudeerd. Bij grove schuld volgt een boete van 75 procent. In de overige gevallen is de boete 50 procent van het gefraudeerde bedrag. Bij verminderde verwijtbaarheid is de boete 25 procent van dit bedrag.

Bijlage 1

Houding en situatie

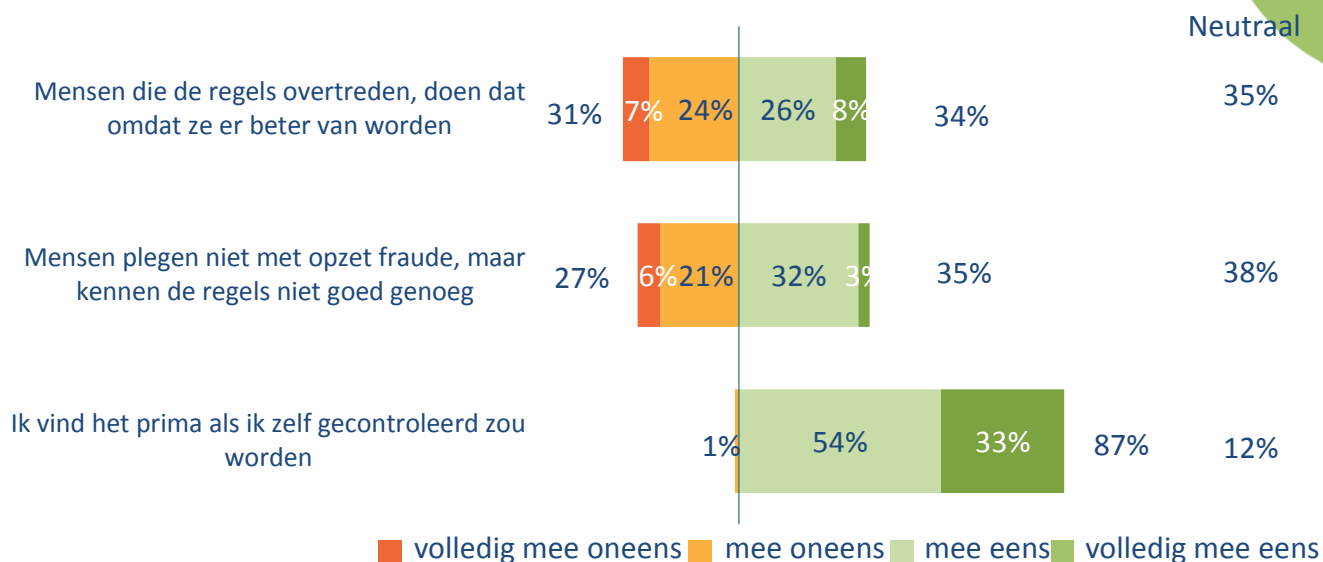
Bij alle wetten zijn AOW-gerechtigden het meest ervan overtuigd dat mensen de regels overtreden om er zelf beter van te worden (58 procent). Met name de gehuwden zonder toeslag zijn deze mening toegedaan: 72 procent van hen is het eens met deze stelling. Overigens staat dit niet per se op gespannen voet met de overtuiging dat mensen de regels uit onwetendheid overtreden: 38 procent van de AOW-ers denkt dat mensen niet (altijd) met opzet fraude plegen. AOW-gerechtigden hebben er geen problemen mee als ze zelf gecontroleerd zouden worden.

Basis: alle AOW-gerechtigden (n=449)

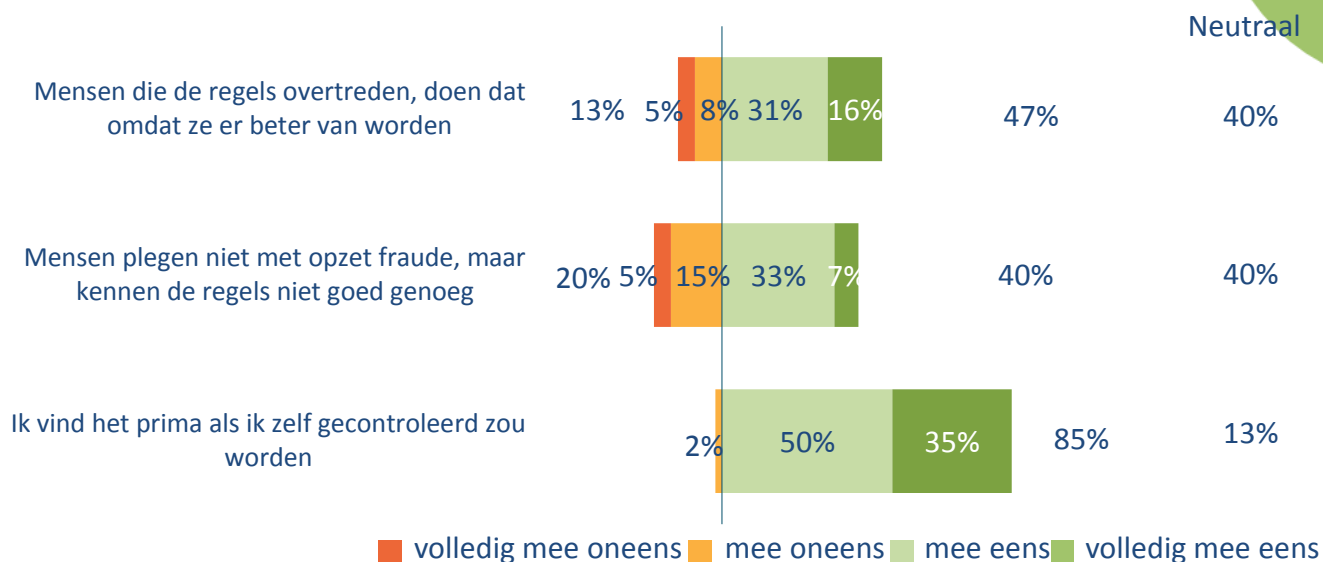
Houding en situatie– AKW

De kinderbijslagontvangers hebben er, net als de AOW-gerechtigden, geen problemen mee als ze zelf gecontroleerd zouden worden. Zij zijn echter wel in mindere mate van mening dat mensen fraude plegen om er beter van te worden. 35 Procent denkt dat mensen niet met opzet fraude plegen, maar dat zij de regels niet kennen.

Basis: alle AKW-gerechtigden (n=450)

Ook ANW-gerechtigden hebben er geen problemen mee als ze gecontroleerd zouden worden. Hierbij zien we ook een stijging ten opzichte van 2012, 41 procent in 2014 tegenover 31 procent in 2012*.

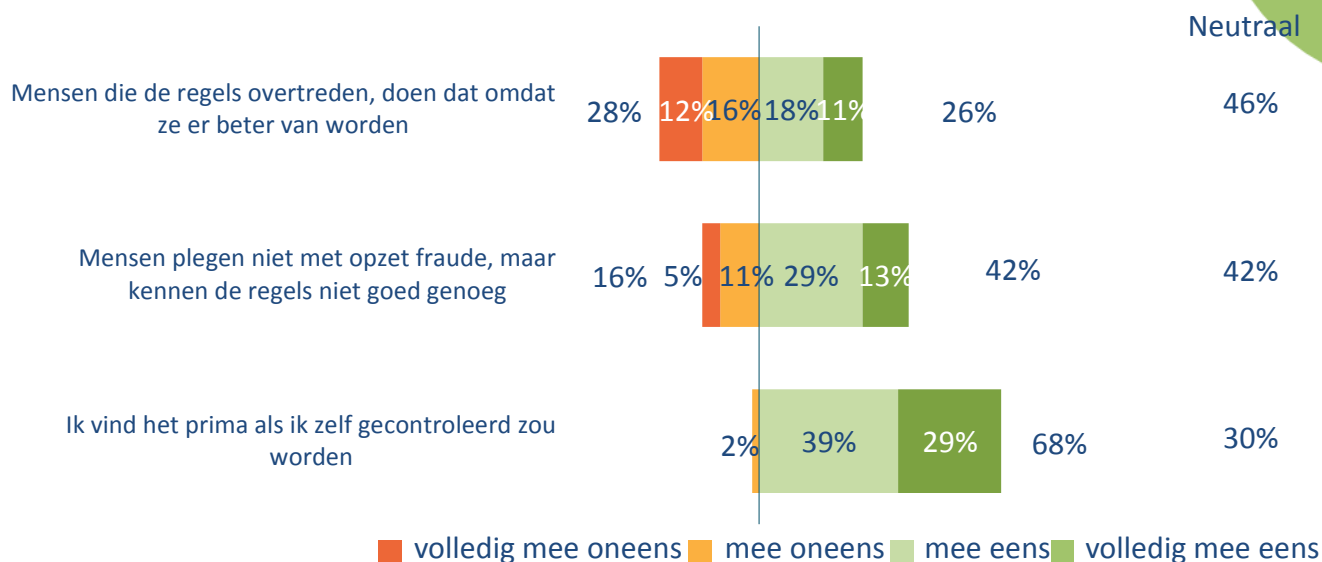

Basis: alle ANW-gerechtigden (n=324)

* Dit is het percentage zoals het in 2012 is vastgesteld in de validatiestudie, waarbij dezelfde onderzoeksmethode gebruikt is als bij het huidige onderzoek.

In vergelijking met de andere SVB-wetten, vinden AIO-gerechtigden het minder vaak plezierig om zelf gecontroleerd te worden: 68 procent heeft er geen problemen mee, tegenover circa 85 procent bij de andere SVB-wetten.

Net als ANW-gerechtigden geloven AIO-gerechtigden vaker in de onschuld van (sommige) fraudeurs dan AOW- en AKW-gerechtigden. 42 Procent van de AIO-gerechtigden is het eens met de stelling dat mensen niet met opzet fraude plegen, maar dit doen omdat ze de regels niet goed genoeg kennen.

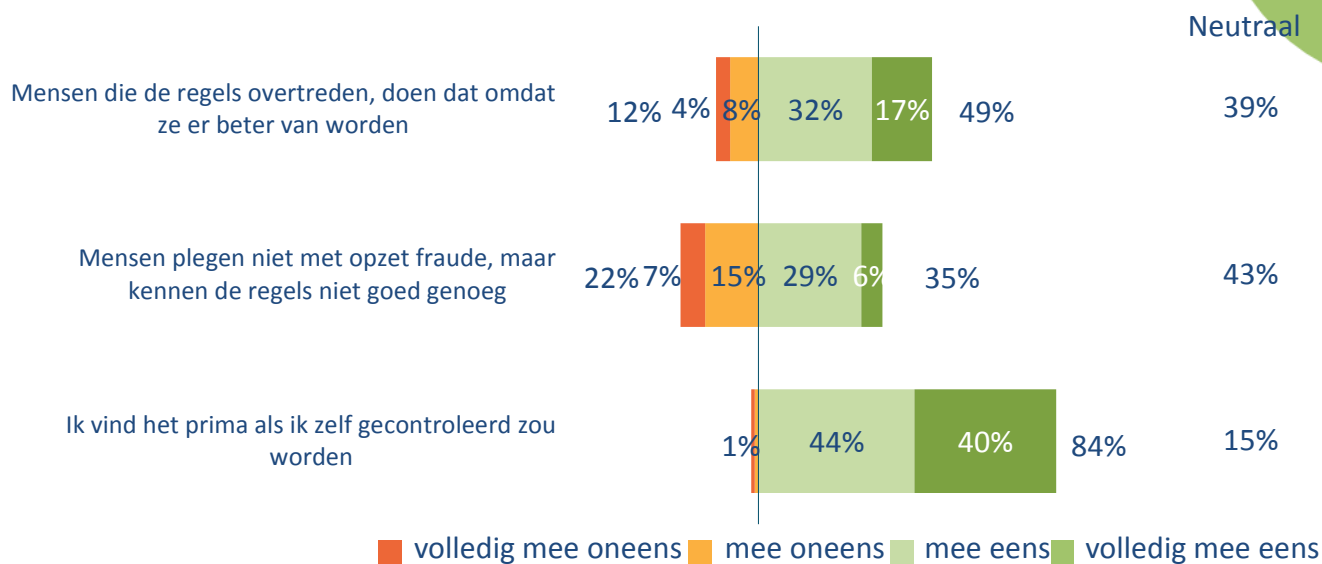

Basis: alle AIO-gerechtigden (n=327)

* Dit is het percentage zoals het in 2012 is vastgesteld in de validatiestudie, waarbij dezelfde onderzoeksmethode gebruikt is als bij het huidige onderzoek.

Houding en situatie– WAO

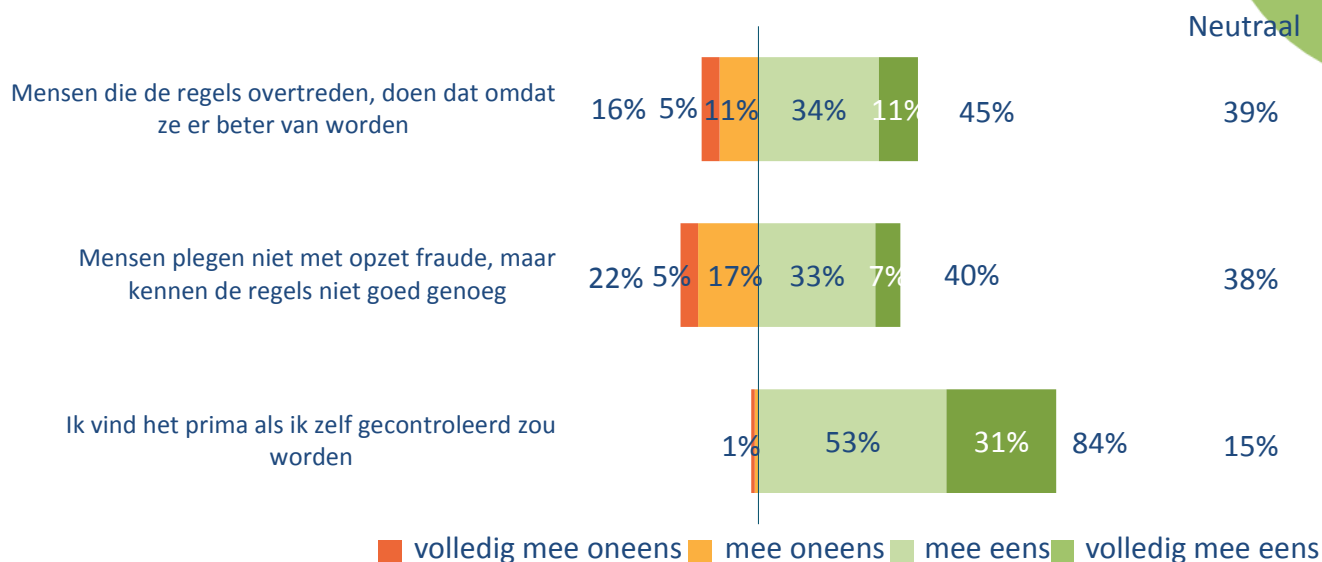
De meeste WAO-gerechtigden, 84 procent, vinden het prima als zij zelf gecontroleerd worden. 35 Procent is van mening dat mensen niet met opzet fraude plegen, maar dit doen omdat zij de regels niet kennen. Dit is een stijging in vergelijking met 2012, destijds was 28% het met deze stelling eens.

Basis: alle WAO-gerechtigden (n=397)

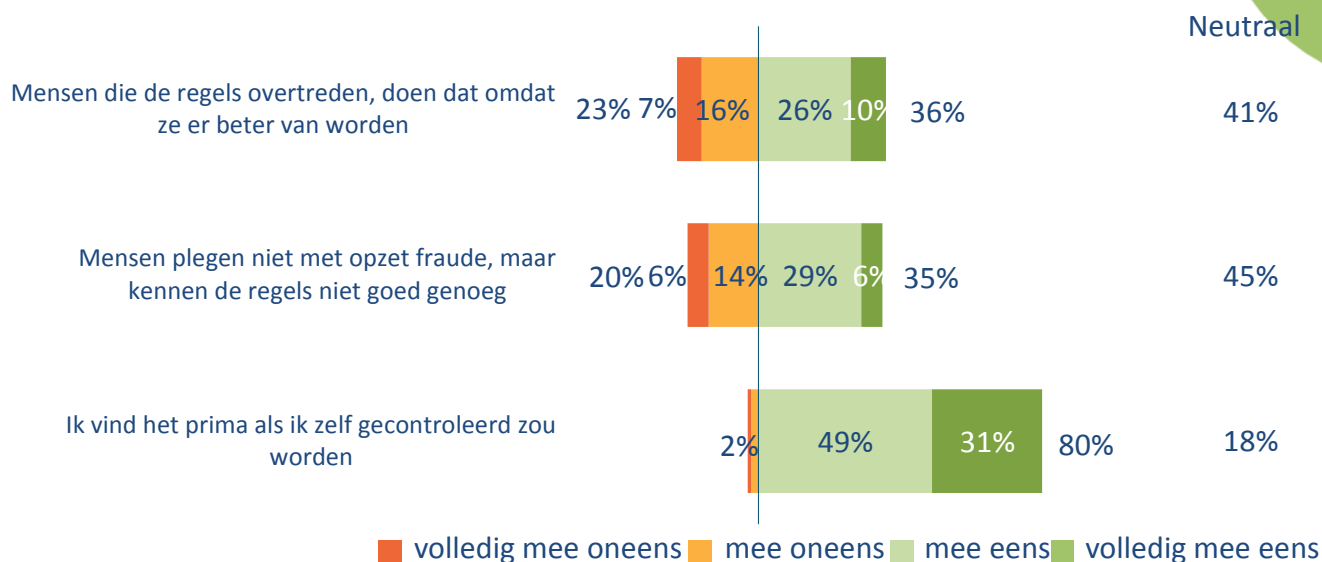
Houding en situatie– WIA

Bij de WIA zien we een gelijke trend als bij de WAO: de meeste WIA-gerechtigden (84 procent) hebben er zelf geen problemen mee als ze gecontroleerd worden. 39 Procent denkt dat mensen niet met opzet fraude plegen, net als bij de WAO is dit een stijging ten opzichte van 2012, toen was 33 procent het hiermee eens.

Basis: alle WIA-gerechtigden (n=510)

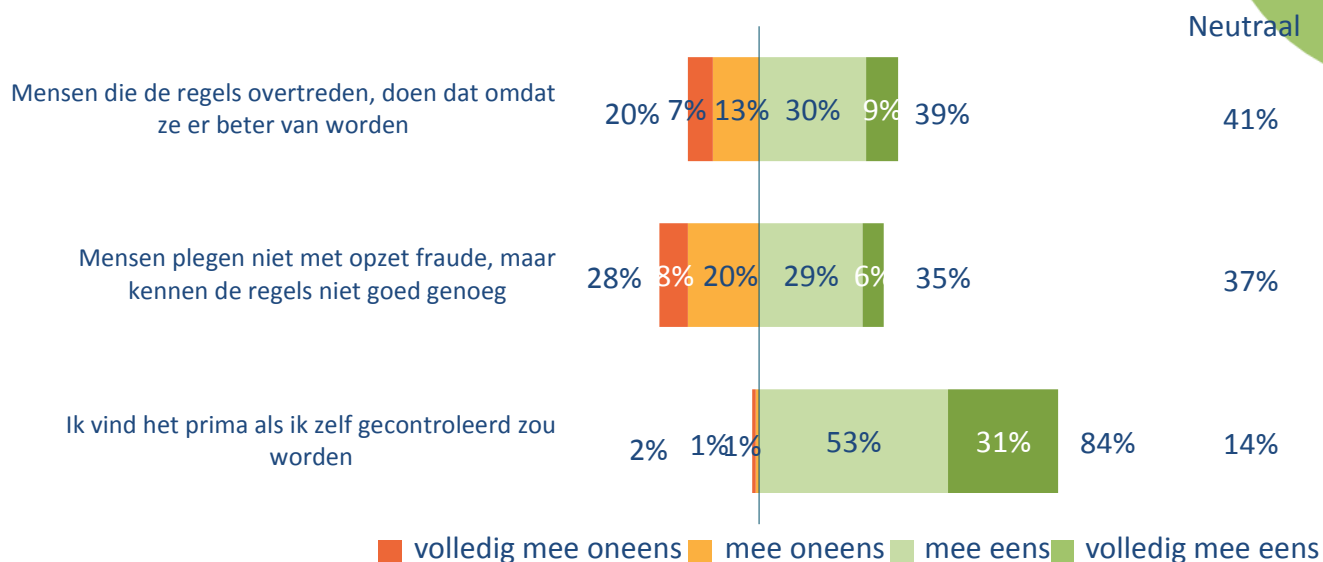
Ook bij de Wajong-gerechtigden zien we een soortgelijk resultaat: zo'n acht op de tien vinden het prima om zelf gecontroleerd te worden, 35 procent denkt dat mensen niet altijd met opzet fraude plegen, maar dit per ongeluk doen omdat ze de regels niet kennen.

Basis: alle Wajong-gerechtigden (n=392)

Houding en situatie– WW

Vier op de tien WW-gerechtigden denken dat mensen de regels overtreden om er zelf beter van te worden, dit is een daling ten opzichte van 2012; toen was 46 procent het met deze stelling eens. 35 Procent denkt dat mensen het niet altijd met opzet doen, maar dat het komt omdat ze de regels niet goed kennen; dit is een stijgingen ten opzichte van 2012, destijds was dit 27 procent. WW-gerechtigden hebben er zelf geen problemen mee als ze gecontroleerd zouden worden.

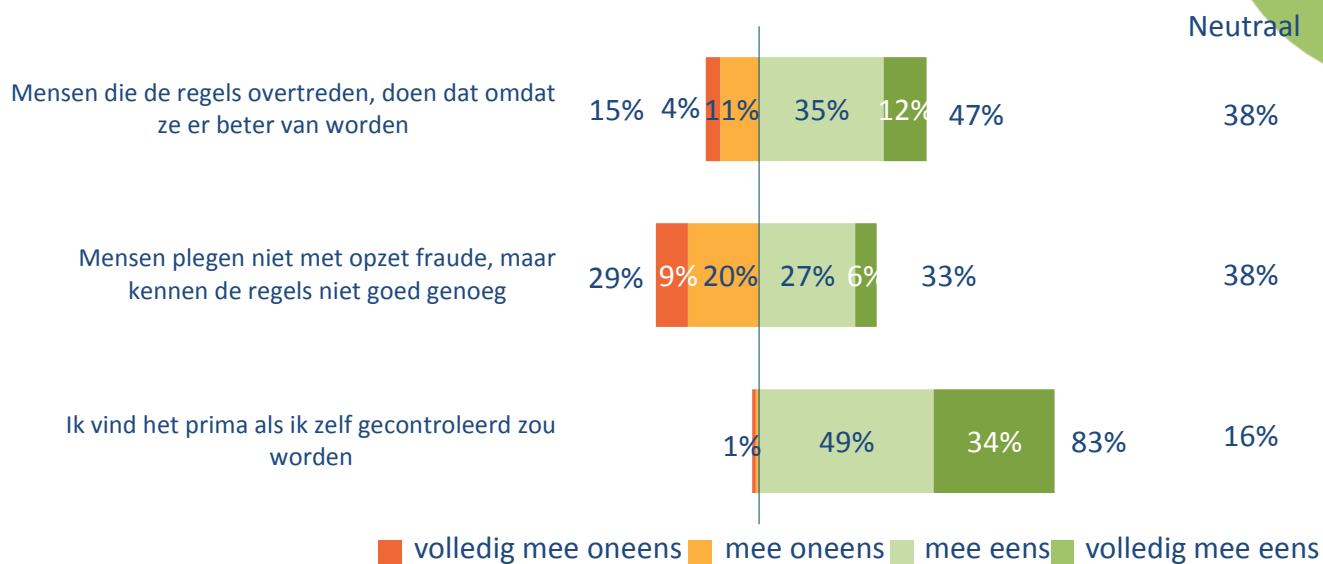

Basis: alle WW-gerechtigden (n=308)

* Dit is het percentage zoals het in 2012 is vastgesteld in de validatiestudie, waarbij dezelfde onderzoeksmethode gebruikt is als bij het huidige onderzoek.

Houding en situatie– ZW

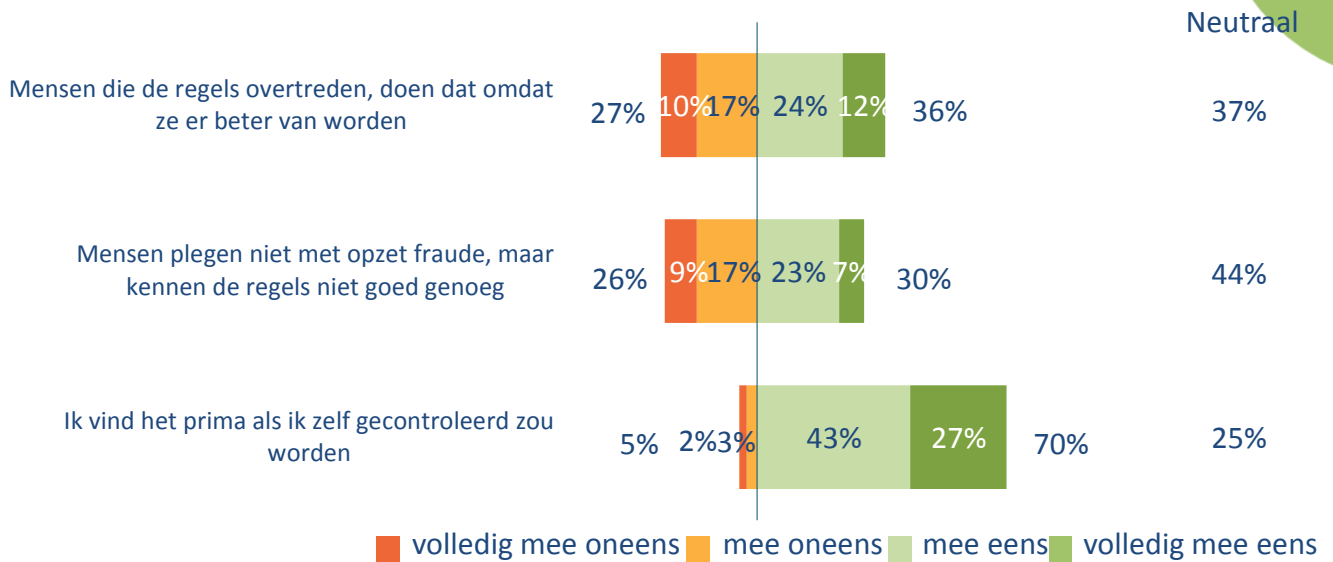
Net als bij de andere UWV-wetten, vinden de meeste ZW-gerechtigden (83 procent) het prima als zij zelf gecontroleerd worden. Een derde is van mening dat mensen niet met opzet fraude plegen, maar dit doen omdat zij de regels niet kennen.

Basis: alle ZW-gerechtigden (n=437)

Houding en situatie– WWB

Bijstandsgerechtigden onderscheiden zich van de andere wetten in dat ze zich minder graag laten controleren. ‘Slechts’ 70 procent zegt dit prima te vinden, bij de andere wetten ligt dit rond de 80-90 procent. Drie op de tien bijstandsgerechtigden denken dat mensen niet altijd met opzet fraude plegen, maar dat dit het gevolg is van onbekendheid met de regels.

Basis: alle WWB-gerechtigden (n=1.753)